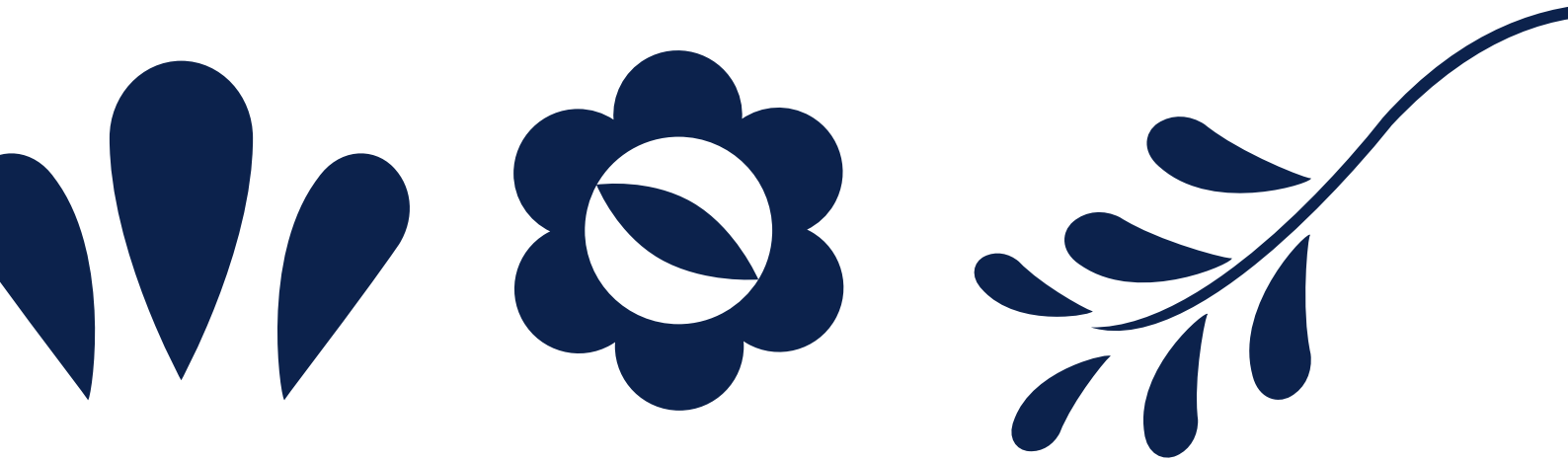
Folklor v současné české fotografii

Mgr. BcA. WLASTA LAURA LAURENČÍKOVÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie

OPAVA 2025

Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie

Folklor v současné české fotografii

Folklor in Contemporary Czech Photography

Mgr. BcA. Wlasta Laura Laurenčíková

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Obor: Institut tvůrčí fotografie
Vedoucí práce: doc. Mgr. et. MgA. Tomáš Pospěch, Ph. D.
Oponent: Mgr. et. MgA. Roman Franc

Opava 2025

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ

Institut tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Akademický rok: 2024/2025

Zadávající ústav: Institut tvůrčí fotografie

Studentka: Mgr. Wlasta Laura Laurenčíková

UČO: 47702

Program: Tvůrčí fotografie

Téma práce: Folklor v současné české fotografii

Téma práce anglicky: Folklor in Contemporary Czech Photography

Zadání: Diplomová práce se bude zaměřovat na projevy folkloru v současné české fotografii po roce 2000. Folklor je v tomto kontextu chápán jako významný nositel kulturní paměti, identity a symbolických hodnot, které nadále rezonují v tvorbě současných autorů a autorek. Práce bude zkoumat, jakým způsobem fotografové s folklorním odkazem pracují a jak se tyto přístupy promítají do vizuálního jazyka současné české fotografie. Vedle českých tvůrců budou do výběru zahrnuti i zahraniční autoři žijící či studující v České republice a rovněž výrazné osobnosti současné slovenské fotografické scény.

Literatura:
BENNETT, G. (1996). The Thomsian Heritage in the Folklore Society (London). Journal of Folklore Research, 33(3), 212–220.
BIRGUS, Vladimír a MLČOCH, Jan. Česká fotografie 20. století. Praha: KANT, 2010. ISBN 978-80-7437-026-7.
HORÁK, Jiří; DUFEK, Antonín a VANČÁT, Pavel. Jiří Horák: nymfy a rebelové = nymphs and rebels. Přeložil Elizabeth WALSH-SPÁČILOVÁ. Praha: Positif, 2024. ISBN 978-80-87407-54-7.
PLICKA, Karel. Karel Plicka. Profily z prací mistrů československé fotografie. Praha: Panorama, 1981.
LEŠČÁK, Milan a Oldřich SIROVÁTKA. Folklór a folkloristika: (o ľudovej slovesnosti). Bratislava: Smena, 1982
LUSKAČOVÁ, Markéta. Markéta Luskačová: fotografie = photographs : 1964-2014. Praha: Leica Gallery Prague, c2014. ISBN 978-80-905103-4-0.

Vedoucí práce: doc. Mgr. Tomáš Pospěch, Ph.D.

Datum zadání práce: 24. 6. 2025

Souhlasím se zadáním (podpis, datum):

.....
prof. PhDr. Vladimír Birgus
vedoucí ústavu

Anotace

Tato diplomová práce se zaměřuje na projevy folkloru v současné české fotografii po roce 2000. Folklor je v tomto kontextu chápán jako významný nositel kulturní paměti, identity a symbolických hodnot, které i nadále rezonují v tvorbě současných fotografek a fotografů. Cílem práce je zkoumat, jakým způsobem tito autoři s folklorním odkazem pracují a jak se jejich přístupy promítají do vizuálního jazyka současné fotografie v českém prostředí.
Vedle českých tvůrců jsou do výběru zařazeni také zahraniční autoři působící nebo studující v České republice, stejně jako výrazné osobnosti současné slovenské fotografické scény, jejichž tvorba tematicky a kontextuálně přesahuje národní rámec.

Klíčová slova: folklor, kroje, tradice, vizuální kultura, česká fotografie, slovenská fotografie

Abstract

This thesis focuses on manifestations of folklore in contemporary Czech photography after the year 2000. In this context, folklore is understood as an important bearer of cultural memory, identity, and symbolic values, which continue to resonate in the work of contemporary photographers. The aim of the thesis is to explore how these artists engage with folkloric heritage and how their approaches are reflected in the visual language of contemporary photography within the Czech environment.
In addition to Czech artists, the selection also includes foreign photographers who live or study in the Czech Republic, as well as prominent figures of the current Slovak photographic scene, whose work thematically and contextually transcends national boundaries.

Keywords: folklore, traditional costumes, cultural traditions, visual culture, contemporary Czech photography, contemporary Slovak photography

Poděkování

Děkuji doc. Mgr. et MgA. Tomáši Pospěchovi, Ph.D., za vedení této práce, cenné rady, připomínky a za podnětné a inspirativní debaty, které mě provázely během celého mého studia.
Mé poděkování patří také rodině a blízkým za jejich podporu a trpělivost.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a na základě uvedených pramenů a odborné literatury.

Souhlasím s tím, aby tato práce byla zpřístupněna zařazením do Ústřední knihovny FPF SU v Opavě, knihovny Uměleckoprůmyslového musea v Praze a na internetové stránky Institutu tvůrčí fotografie FPF SU v Opavě.

© 2025 Wlasta Laura Laurenčíková

Obsah

1. Úvod

2. Lidová kultura a folklor

3. České památky zapsané v UNESCO

4. Kroj a tradice jako vizuální motiv v českém umění a designu

5. Folklor v české fotografii

5.1. Neformální slovácké Press Photo: Ohlédnutí

6. Folklor v současné etnografické fotografii

7. Folklor v současné momentní fotografii

8. Folklor v současné inscenované fotografii

9. Fotografie folkloru v současném umění

10. Folklor v současné reklamě

11. Závěr

12. Seznam použité literatury

13. Jmenný rejstřík

1

Úvod

Současná společnost žije v technologicky revoluční a proměnlivé době. Využívání internetu, digitalizace, sociálních sítí a nedávný nástup umělé inteligence parciálně transformuje životy lidí do online světa. To je možný důvod zvýšeného zájmu společnosti o analogové techniky, hledání vlastních kořenů a snahu o navrácení k přírodě. Prvky folkloru a slovanství tedy už nějaký čas můžeme pozorovat nejen v popkultuře, ale i v současném umění. Folklorní motivy se velmi výrazně propisují do módního návrhářství, ilustrace, moderní hudby, ale i obrazů a fotografie. V této diplomové práci se zaměříme na folklorní motivy v současné české fotografii s datací od roku 2000. Téma diplomové práce jsem si vybrala z několika důvodů. Jedním z nich je fakt, že má rodina pochází z Mikulovska a Podluží, což jsou oblasti, kde se folklor a lidové tradice ještě stále živě dodržují. Další důvod představuje má vlastní umělecká tvorba, která je folklorním a lidovým dědictvím v současné době silně ovlivněna.

V této práci se zaměříme na to, co znamená folklor a lidová kultura v České republice, prozkoumáme české nehmotné památky týkající se lidové kultury zapsané ve fondu světového dědictví *UNESCO*, prostudujeme folklorní motivy v současném českém umění a konečně se zaměříme na folklor v současné české fotografii – do výběru nakonec byli zařazeni i výrazní slovenští autoři. Řada českých autorů, resp. autorů působících v České republice, k zachycení lidových tradic a folkloru přistupuje různorodě. Můžeme tedy vypozorovat dva převládající přístupy: dokumentace folklorních tradic pohledem reportáže či dlouhodobého dokumentu, nebo výtvarný přístup, jenž se snaží na tradice a folklorní dědictví nahlížet novými úhly pohledu. Prostřednictvím tohoto textu si také začneme uvědomovat, jak velký vliv má na způsob zpracování tématu folkloru ve fotografii místo, odkud fotograf pochází.

2

Lidová a folklorní kultura

Lidová kultura je velmi diskutovaný pojem, kterým se zabývala celá řada teoretiků – k nejvýznamnějších z byl například Johann Gottfried Herder, Robert Redfield, Clifford Geertz nebo Alan Dundes. Z většiny polemik o tomto tématu vyplývá, že lidová kultura představuje přirozený vývoj člověka ve společnosti. Již od pradávna tvoří základní kámen identity společenství, v němž žijeme, a podílí se na kulturním dědictví každého etnika. Její nedílnou součástí je rodina, domov, práce a především socializace v prostředí, ve kterém žijeme. Charakteristickým rysem pro lidovou kulturu je také předávání si znalostí, zvyklostí a dovedností z generace na generaci. Velmi často dochází k ústnímu tradování bez jakéhokoliv psaného zápisu, z toho důvodu je lidová kultura proměnlivá nejen v čase, ale i prostoru. Tradice se většími či menšími nuancemi diverzifikují regionálně a jedná se o soubor zvyků, umění, písní, tanců, pověstí, příběhů, tradičního oděvu, řemesel, stylu práce a dalších kulturních projevů, které se přenášejí ústně nebo praktikováním v rámci komunity.

Lidová kultura je také spojována s neelitními vrstvami obyvatel, často je asociována s venkovem. Jejím jádrem je vazba na každodennost, tedy práce, způsob obživy a poté zábava. V lidové kultuře není striktně oddělena role umělce a publika a u obyvatel venkova je úzce spjata s jejich vztahem k přírodě. Lidová kultura je má také lokální charakter a je spjata s komunitami, které žijí tradičním způsobem života. Na webu lidovakultura.cz, který je spravován *Národním ústavem lidové kultury*, se můžeme dočíst:

„Ukazuje se, že má velký podíl i při využívání volného času a tím přispívá ke kultivovanosti obyvatel a napomáhá v boji proti rozličným sociálně patologickým jevům ve společnosti. Tradiční lidová kultura tvoří nedílnou, avšak osobitou součást kulturního dědictví, jejímž specifikem je, že je živá a na rozdíl od dědictví hmotného se stále vyvíjí a přetváří."[1]

K hlubšímu pochopení problematiky můžeme využít kontrast lidové a masové kultury. Masovou kulturu lze ve stručnosti popsat jako neelitní, netradiční a komerční. Je určená pro široké (masové[2]) publikum, z toho důvodu se také předává masovým způsobem využíváním televize, radia, rozhlasu a tisku. Masová kultura není náročná a podobně jako kultura populární má celospolečenský dosah. Teorií populární kultury se zabývala například *Frankfurtská škola* v čele s hlavními představiteli, jako byl Theodor W. Adorno a Max Horkheimer. Theodor W. Adorno se ve svém textu *Schéma masové kultury* k fenoménu masové kultury staví poměrně negativně, kritizuje zde primárně reklamu, jež je její neodmyslitelnou součástí.[3] Tento text vznikl v roce 1942, je tedy namístě zvážit charakter tehdejší a současné kultury, neboť je zcela zjevné, že masová i lidová kultura si prošla nepopiratelným vývojem. Z uvedeného příkladu tedy vyplývá, že lidová kultura a masová kultura představují dva odlišné kulturní fenomény, které odrážejí různé aspekty lidské zkušenosti a společenského života. Zatímco lidová kultura je úzce spjata s tradičními způsoby života konkrétních komunit, masová kultura je produktem moderní, komerční a technologicky pokročilé společnosti.

Při uvažování o lidové kultuře se dostáváme k našemu klíčovému tématu, což je folklor. Jaký vztah tedy má lidová kultura a folklor? Jedná se o totéž? Je poměrně důležité si uvědomit, že velmi často dochází k záměně užívání těchto dvou pojmů – důvodem může být také fakt, že původně byla jako folklor označovaná lidová kultura jako celek. Nicméně podle etnografa a folkloristy Václava Frolce tyto dva pojmy rozlišujeme následovně:

„Lidová kultura [však] na rozdíl od folkloru zahrnuje širokou škálu projevů hmotného, sociálního a duchovního života lidu: nejrůznější druhy zaměstnání a obživy, stavitelství a bydlení, odívání, stravu, způsob přepravy, výtvarné projevy, příbuzenské a sousedské vztahy i s nimi spojené instituce, obyčejovou tradici a obřadní kulturu, vědění a víru, slovesné, hudební, dramatické a taneční umění. Pouze poslední čtyři umělecké složky lidové kultury spadají pod souhrnný pojem folklór."[4]

Z toho může vyplývat, že v případě, hovoříme-li o lidové kultuře, uvažujeme nejen umělecké projevy, ale i skutečný, běžný život, způsoby práce, zajištění obživy aj. Folklorem míníme soubor slovesných, dramatických, tanečních

[1] Lidová kultura: Lidovakultura.cz [online]. Dostupné zde: https://www.lidovakultura.cz/lidova-kultura/lidova-kultura-v-cr/pojem-a-cleneni/
[2] Masa je velké, neorganizované a nestrukturalizované společenství lidí, jehož chování určují iracionální a nevědomé faktory, které nelze ovládat.
[3] ADORNO, Theodor W. Schéma masové kultury. 1. vyd. Praha: Oikoymenh, 2009. Oikúmené, sv. 7
[4] FROLEC, Václav. *Prostá krása.* Praha: Vyšehrad, 1984. s. 5

a hudebních prvků kultury. Nicméně vymezení pojmu folklor je mnohem náročnější, neboť i v odborné veřejnosti mezi etnografy a folkloristy nepanuje přesná shoda.
Pojem folklor byl původně použit britským spisovatelem Williamem Johnem Thomsem v srpnu 1846.[5] Je složen z anglických slov folk „lid" a lore „tradice, znalosti". Zajímavý je také fakt, že dánští a švédští vědci už v sedmnáctého století bádali po jistých starožitnostech, což vedlo ke shromažďování důležitých ústních tradic prostřednictvím dotazníků.[6] Pojetí folkloru se tedy v průběhu času měnilo. Když zmíněný William John Thoms poprvé vytvořil tento pojem, vztahoval se „folk" pouze na venkovské, často chudé a negramotné rolníky. Termín zavedl, aby popsal ústně předávané tradice, mýty a zvyky, které přežívaly mezi lidmi a byly často považovány za nezaznamenané nebo opomíjené části kulturního dědictví.

Český etnolog Bohuslav Beneš za folklor považoval *„soubor historicky vzniklých slovesných, hudebních, vokálních, tanečních a divadelních projevů, žánrů a komunikačních procesů, které tvoří dlouhodobě přetrvávající otevřenou strukturu stereotypů v rámci daného typu lidové tradiční kultury, v níž vznikly."*[7] Leščák a Sirovátka v knize *Folklór a folkloristika* poukazují na těžkosti, které s sebou přináší snaha folklor pevně definovat, také ho přirovnávají k masové kultuře:

[5]Bennett, G. (1996). The Thomsian Heritage in the Folklore Society (London).*Journal of Folklore Research*, 33(3), 212–220. Dostupné zde: http://www.jstor.org/stable/3814676
[6]Lindow, J. (1989). INTRODUCTION. *Scandinavian Studies*, 61(4), 299–303. Dostupné zde: http://www.jstor.org/stable/40919070
[7]BENEŠ, Bohuslav. *Česká lidová slovesnost: výbor pro současného čtenáře. Lidové umění slovesné.* Praha: Odeon, 1990. s. 7. ISBN 80-207-0181-8. Dostupné také z: http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:12f14f40-9619-11e3-8e84-005056827e51.
[8]LEŠČÁK, Milan a Oldřich SIROVÁTKA. *Folklór a folkloristika: (o ľudovej slovesnosti).* Bratislava: Smena, 1982, s. 13

„V každé etapě vývoje kultury se měnil obsah i formy lidové kultury, tedy i ústní slovesnosti, jakožto její významné součásti. Jedné definici odpovídá jen klasické zkumavkové chápání folkloru, jiné živá tradice v současnosti, další zužuje předmět folkloristického výzkumu na dvě nebo tři hlavní kritéria, jiná zase rozšiřuje oblast folkloru i na jevy patřící k masové kultuře."[8]

S tímto přístupem se v této práci shodujeme. Přesně stanovené definice folkloru jsou poměrně rigidní a omezující. Pro pochopení pravého významu folkloru je důležité především empirické poznání.

[8]LEŠČÁK, Milan a Oldřich SIROVÁTKA. *Folklór a folkloristika: (o ľudovej slovesnosti).* Bratislava: Smena, 1982, s. 13

3

České nehmotné památky zapsané v UNESCO

Lidová tvořivost, folklor a kulturní památky jsou důležitou částí národní i světové identity a je třeba je společně uchovávat. Jedním z takových způsobů je *Organizace OSN pro vzdělávání, vědu a kulturu*, jejíž zkratka *UNESCO* vychází z anglického názvu *United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisations*. *UNESCO* je specializovaná agentura, jejímž cílem je mezinárodní spolupráce v oblasti vzdělávání, vědy, kultury, komunikace a ochrany kulturních i přírodních památek. Tato organizace vznikla 16. listopadu 1945 v Londýně. V současné době má *UNESCO* 194 členských a 11 přidružených členských států, Česká republika přistoupila v roce 1993.[9]

Česká republika má v *UNESCO* významné postavení, zejména díky svému bohatému kulturnímu a přírodnímu dědictví. Z památek do seznamu světového kulturního dědictví patří: historické centrum Prahy (zapsáno 1992), historické centrum města Telč (zapsáno 1992), historické centrum města Český Krumlov (zapsáno 1992), Žďár nad Sázavou – poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře (zapsáno 1994), Historické jádro Kutné Hory s chrámem sv. Barbory a katedrálou Nanebevzetí Panny Marie v Sedlci (zapsáno 1995), Lednicko-valtický areál (zapsáno 1996), zahrady a zámek v Kroměříži (zapsáno 1998), vesnická rezervace Holašovice (zapsáno 1998), zámek a zámecký areál Litomyšl (zapsáno 1999), Sloup nejvyšší trojice v Olomouci (zapsáno 2000), Vila Tugendhat v Brně (zapsáno 2002), židovská čtvrť a bazilika sv. Prokopa v Třebíči (zapsáno 2003), krajina pro chov koní v Kladrubech nad Labem (zapsáno 2019), Hornický region Erzgebirge / Krušnohoří (zapsáno 2019), Lázeňský trojúhelník – trojice lázeňských měst Karlovy Vary, Mariánské Lázně a Františkovy Lázně (zapsáno 2021), Jizerskohorské Bučiny (zapsáno 2021), Žatec a krajina žateckého chmele (zapsáno 2023).[10]

Seznam nehmotného kulturního dědictví *UNESCO (UNESCO Intangible Cultural Heritage List)* je list kulturních prvků, které jsou považovány za důležité pro zachování kulturní rozmanitosti a dědictví. Tento seznam se zaměřuje na nehmotné aspekty kultury, jako jsou tradice, rituály, obřady, znalosti a dovednosti, které se předávají z generace na generaci. Česká republika má v tomto seznamu rovněž bohaté zastoupení.

[9]MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Mezinárodní organizace.* Online. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/mezinarodni_organizace. [cit. 2024-08-15].
[10] ČESKÉ DĚDICTVÍ UNESCO. *Unesco památky.* Online. Dostupné z: https://www.unesco-czech.cz/unesco-pamatky/. [cit. 2024-07-15].

V první řadě se jedná o slovácký verbuňk, který byl zapsán v roce 2005. Slovácký verbuňk je typ mužského tance skočného charakteru. Je tancem improvizovaným, který není vázán přesnými choreografickými pravidly. Jeho neodmyslitelnou součástí je předzpěv taneční písně. Vyskytuje se v jihovýchodní části Moravy – v etnografické oblasti Slovácko. Vzhledem k jeho lokálním specifikům lze rozlišovat sedm regionálních typů.[11] Verbuňk je součástí přirozených tanečních příležitostí (hody, zábavy), existuje však také v pódiové formě. Soutěž o nejlepšího tanečníka slováckého verbuňku začíná regionálními koly, její finále pak probíhá v rámci *Mezinárodního folklorního festivalu ve Strážnici*. Ovšem součástí této soutěže není pouze tanec verbuňku, ale i zpěv.

Další na seznamu je Jízda králů. Jedná se o lidový obyčej dosud neznámého původu, spojený povětšinou s tradičním křesťanským svátkem.[12] Traduje se několik možných příčin vzniku této tradice. Jedna z nich ji spojuje s pohanskými obřady na oslavu jara, jiná s příchodem letního slunovratu nebo s tradicemi rytířských klání a královských korunovací. Jedním z možných vysvětlení tradice Jízdy králů je ústně tradovaná legenda spojena s útěkem poraženého uherského krále Matyáše Korvína před knížetem Jiřím z Poděbrad. Matyáš Korvín se měl ukrývat v Uherském Brodě, kde se konaly tradiční slavnosti, vesničané jej oblékli do dámského kroje a do úst vložili růži, aby se neprozradil hlasem.

Jiří Jilík, autor knihy *Záhadná jízda králů*, v rozhovoru pro *Hospodářské noviny* uvedl:

> *„Jízda králů se jezdila v mnoha obcích na Slovácku, ale postupem doby zanikla a jenom ve Vlčnově zůstala původním kontinuálním obyčejem, který se zde zachoval patrně po staletí. V 19. století ho někteří národopisci popsali, například Josef Klvaňa, Čeněk Zíbrt nebo František Bartoš. Ale všichni si také kladli otázku, jak tento obyčej vznikl a co vlastně znamená. Proč je král v ženském přestrojení? Proč má tvář zastřenou pentlemi? Proč má růži v ústech? Proč nesmí promluvit? A to jsou všechno otázky, které vytvářejí kolem jízdy králů gloriolu určité záhady."*[13]

[11]Tamtéž
[12]Tamtéž
[13]PECOLD, Lumír. Záhadná jízda králů. Online. Hospodářské noviny. 2008. Dostupné z: https://archiv.hn.cz/c1-24809430-zahadna-jizda-kralu. [cit. 2024-07-20]

V Kunovicích je první písemná zmínka o konání této slavnosti doložena z roku 1897. Již v roce 1771 je však zaznamenána její obdoba při příležitosti návštěvy císaře Josefa II. na kunovické faře a jeho následného doprovodu do Uherského Hradiště. Šlo o takzvané *banderium* – skupina místních chlapců, kteří na vyzdobených koních doprovázeli významné osoby, ať světské, nebo církevní, při jejich návštěvě obce.[14] Jízda králů se koná v několika obcích na Moravě, především ve Vlčnově, Hluku, Kunovicích a Skoronicích, kde jsou tyto slavnosti největší.

Mezi české nehmotné dědictví zapsané v *UNESCU* patří také tradiční masopust. Na Hlinecku jsou doloženy popisy masopustních obchůzek a masek z konce 19. století, v některých vesnicích se konají spontánně po několik generací v téměř nezměněné podobě (Hamry, Studnice, Vortová) do dnešních dnů.[15] Masopust je událost, která se koná v období po Třech králích do Popeleční středy. Masopustní období vrcholí tzv. masopustním úterým, které je posledním dnem před Popeleční středou, kdy začíná čtyřicetidenní půst před Velikonocemi.

Modrotisk byl do *UNESCA* zapsán v roce 2018. Jedná se o tradiční techniku barvení přírodním indigem původně pochází z Číny, do Evropy se rozšířila na počátku 18. století. Kromě České republiky se tradiční postup ještě používá v Rakousku, Maďarsku, Německu a Slovensku.[16] Toto barvení oděvu se v České republice praktikuje především v oblastech spojených s nošením krojů, převážně tedy na jižní Moravě. Pravděpodobně i díky zařazení modrotisku do seznamu světového kulturního dědictví je o této technice zvýšené povědomí a řada mladých designérů jej zařazuje do své současné tvorby.

České loutkářství je uznáváno jako významný kulturní a společenský fenomén, jehož masové rozšíření po českých zemí se datuje do poloviny 19. století. Marionetáři, kteří hráli česky, se tehdy stali součástí procesu národního obrození. Do výběru UNESCA bylo zařazeno v roce 2016.[17]

Další zajímavou českou památkou na seznamu světového nehmotného kulturního dědictví je vorařství. Tato tradice zahrnuje řemeslné postupy při stavbě voru, ovládání a navigaci voru po řece, ale také osobité zvyky a vorařské písně a slang.

[14]JÍZDA KRÁLŮ KUNOVICE. Historie. Online. Jízda králů Kunovice. Dostupné z: https://www.jizdakralukunovice.cz/historie/. [cit. 2024-10-04].
[15]ČESKÉ DĚDICTVÍ UNESCO. Unesco památky. Online. Dostupné z: https://www.unesco-czech.cz/unesco-pamatky/. [cit. 2024-07-15].
[16]Tamtéž.
[17]Tamtéž.

Mezi nehmotné kulturní dědictví České republiky patří také sokolnictví, což je tradiční umění lovu s pomocí vycvičených dravých ptáků, jako jsou sokoli, jestřábi a orli. Toto umění lovu má hlubokou historii a je praktikováno po celém světě – především v arabských zemích, kde je velmi ceněno. Sokolnictví zahrnuje nejen lov samotný, ale také komplexní proces výcviku a péče o dravé ptáky.[19]

Mezi poslední památky nehmotného charakteru zařazené na seznam světového kulturního dědictví *UNESCO* jsou z České republiky foukané vánoční ozdoby a ruční výroba skla, která je s Českou republikou spojována od nepaměti a přinesla jí světový věhlas.[20]

Je tedy nepopiratelné, že kulturní dědictví České republiky zaujímá důležité postavení. Obsahuje kulturní (hmotné i nehmotné) a přírodní památky, které mají mezinárodní hodnotu a jsou považované za součást světového kulturního dědictví. Tyto památky přesahují hodnotu jednoho národa a obohacují kulturu celého světa, která reflektuje národní rozmanitost a historii. Pro Českou republiku je uznání prostřednictvím organizace *UNESCO* velmi důležité a prestižní hned z několika důvodu. Zápis na seznam *UNESCO* zajišťuje zvýšenou péči a ochranu těchto památek, což pomáhá uchovat české kulturní a přírodní dědictví pro budoucí generace. Zvyšuje se samozřejmě mezinárodní povědomí o významu české kultury a historie, což přispívá k posílení národní hrdosti a identity. Zároveň se díky tomuto povědomí stává Česká republika atraktivní pro zahraniční turisty, což pozitivně ovlivňuje českou ekonomiku. Kulturní památky také mohou fungovat jako nástroj kulturní diplomacie, která přispívá k rozvoji mezinárodních vztahů. V neposlední řadě dochází i k inspiraci umělců a designérů, kteří kulturní památky a hodnoty využívají pro svoji uměleckou tvorbu.

Touto kapitolou bylo osvětleno, že prvky českého folkloru se vyskytují i v seznamu světového kulturního dědictví a některé z nich byly zapsány na seznam nehmotného kulturního dědictví organizace *UNESCO*. Patří mezi ně slovácký verbuňk a jízda králů. Částečně za něj můžeme považovat i tradici českého masopustu a poté samozřejmě techniku modrotisku.

[18]Tamtéž.
[19]Tamtéž.
[20]Tamtéž.

4

Kroj a tradice jako vizuální motiv v českém umění a designu

Vizuální symbol folkloru – kroj – má pro každou krajinu svůj specifický význam. Prostřednictvím folkloru a oděvu se prezentují umělecké a estetické hodnoty, stejně jako identita a dědictví, které se předávají z generace na generaci. Tím se pojí s národní hrdostí a tradicemi, jež inspirovaly tvůrce k umělecké tvorbě napříč časem. Lidé prostřednictvím folkloru a udržováním tradic vzpomínají na své zapomenuté dětství, vracejí se domů, do míst, z nichž pocházejí, a tím zároveň vzdávají poctu svým předkům.

Inspirace folklorem – zahrnující lidové tradice, pověsti, písně, tance i řemesla – se tak přirozeně a hojně objevuje v umělecké tvorbě bez ohledu na médium. Ať už to jsou básně Karla Jaromíra Erbena, který sbíral lidové pověsti a balady plné folklorních motivů, nebo příběhy Boženy Němcové, jejíž *Babička* obsahuje detailní popisy lidových obyčejů. Lidovou kulturou a folklorními ornamenty byl ovlivněn i architekt Dušan Jurkovič, který ve svých stavbách kombinoval kvalitně opracované dřevo s prvky lidové estetiky – příkladem je lázeňská kolonáda v Luhačovicích či jeho vlastní vila v Brně.

Národním dědictvím se inspirovali také hudební skladatelé, jako jsou Bedřich Smetana či Antonín Dvořák, jehož *Slovanské tance* oslavují melodie a rytmy slovanského folkloru. Malíři jako Mikoláš Aleš, Josef Lada, Jožа Uprka, Alfons Mucha či Adolf Kašpar jsou proslulí svými díly, která čerpají z tradice, folkloru a slovanské mytologie.

Je tedy nepopiratelné, že inspirace folklorem a tradicemi je v českém umění mnohovrstevnatá a historicky významná. Toto téma by samo o sobě mohlo být předmětem diplomové práce; pro účely této konkrétní práce však považuji za důležité poukázat alespoň na některé autory a díla nejen z minulosti, ale i ze současnosti.

Josef Mánes

Josef Mánes patří k nejvýznamnějším českým malířům 19. století. Přestože je často spojován především s romantismem, významnou součástí jeho díla je také zachycení lidové kultury, krojů a venkovského života.

Josef Mánes se v 50. a 60. letech 19. století také věnoval i lidové hudbě, zejména prostřednictvím cyklu *Musica* a ilustrací k písním, inspirovaných sbírkou K. J. Erbena *Národní písně lidové v Čechách*. Jeho ilustrace vycházely ze středověkých iluminací, kde drobné výjevy propojují obraz s textem. Přestože nebyly nikdy realizovány, dochovaly se v podobě skic, studií a návrhů.[21]

Josef Mánes, Veruna Čudová, 1854

Josef Mánes, Hanačka, 1852–1856

[21] https://sbirky.ngprague.cz/en/dielo/CZE:NG.K_96

Josef Lada

Pravděpodobně nejznámější český malíř a ilustrátor se narodil 17. prosince 1887 ve středočeských Hrusicích jako nejmladší ze čtyř dětí ševce. Právě rodná vesnice se mu stala nevyčerpatelnou studnicí inspirace – její panorama opakovaně zachycoval ve svých dílech a byla i dějištěm mnoha jeho příběhů.[22] Malířský styl Josefa Lady je charakteristický svou naivitou a lyrikou, ve svých ilustracích zachycuje vesnický život, českou krajinu a tradiční postavy velmi často oděné v krojích či jiném tradičním oděvu. Jeho díla mají pohádkový nádech a idealizovaný pohled na svět. Zpravidla zobrazoval hrající si děti, za nimiž bylo možno spatřit malebnou vesnici jeho dětství. Josef Lada ilustroval spoustu knih např. *Kocour Mikeš*, *Bubáci a hastrmani*, *Hrátky s čertem* nebo *Moje abeceda*. Do širokého povědomí vstoupily jeho ilustrace tradičních českých Vánoc.

Josef Lada, Jaro, 1943

[22]KODL GALERIE. *Josef Lada, Jaro.* Online. Kodl Galerie. Dostupné z: https://www.galeriekodl.cz/cs/polozka/4050/. [cit. 2024-10-04].

Alfons Mucha

Alfons Mucha se narodil 24. července 1860 v Ivančicích na Moravě. Ve věku 25 let se Alfons Mucha přestěhoval do Mnichova, kde studoval na Státní umělecké akademii, poté se přestěhoval do Paříže, kde se mu začalo profesně dařit a stal se jednou z vůdčích osobností výtvarné secese. Mezi jeho nejvýznamnější dílo patří cyklus dvaceti velkoformátových obrazů patří Slovanská epopej, jíž také věnoval důkladnou přípravu. Na oficiálních stránkách Slovanské epopeje se můžeme dočíst:

„Přečetl spoustu knih, mezi nimi i dílo Františka Palackého považovaného za Otce národa. Radil se s tehdejšími odborníky, patřil mezi ně francouzský expert na slovanské dějiny Ernest Denise i ruský odborník na byzantské umění Nikodim P. Kondakov. Vypravil se na studijní cesty do Chorvatska, Bulharska, Polska, Řecka i Ruska. Z cest si přivezl nákresy i vlastní fotografie, které používal při práci. Pro svůj cyklus vybral dvacet klíčových událostí, které podle něj ovlivnily vývoj Slovanů."[23]

Alfons Mucha si přál, aby Slovanská epopej působila jako duchovní obnova pro všechny Slovany a aby se poučili z historie pro budoucnost. Hotové dílo předal Alfons Mucha českému národu jako dar. Nebyla však instituce, která by se o dílo mohla postarat, proto se rozhodl darovat Slovanskou epopej Praze.[24]

Alfons Mucha, Slovanská epopej, 1912–1926

[23]MUCHA. *O ŽIVOTĚ A DÍLE ALFONSE MUCHY.* Online. Dostupné z: https://www.mucha-epopej.cz/alfons-mucha/. [cit. 2024-07-22].
[24]Tamtéž.

Jože Uprka

Jože Uprka se narodil 25. října 1861 v Kněždubě u Strážnice. Život v tomto kraji se mu stal zdrojem celoživotní inspirace. Znal důvěrně přírodu a krajinu, život lidí, jejich práci, tradice, zvyky, slavnosti, písně a lidové kroje typické pro jednotlivé oblasti Slovácka. Ve svém díle se však nechal inspirovat i atmosférou lidového prostředí blízkého Slovenska.[25] Hojně tedy využíval folklorní a etnografické motivy. Jože Uprka studoval na gymnáziu a od roku 1881 na *Akademii výtvarných umění v Praze*, poté odešel na Akademii do německého Mnichova, cestoval také do Paříže, kde se seznámil s impresionistickým stylem. O prázdninách putoval po Slovácku i po přilehlé části západního Slovenska a v přímém kontaktu s tímto prostředím pořizoval náčrty a studie lidových typů a krojů. Jeho malířský styl kombinuje realismus s impresionistickými prvky a hlubokým zájmem o lidovou kulturu a tradice.

Jože Uprka, Jízda králů, 1897

[25]GALERIE JOŽI UPRKY. *Galerie Joži Uprky v Uherském Hradišti.* Online. Dostupné z: http://web.jozauprka.cz. [cit. 2024-07-22].

Jože Uprka, Vlčnovjanka, nedatováno

Jože Uprka, Pouť u Sv. Antonínka, 1894

Jože Uprka, Dušičky, nedatováno

Othmar Růžička

Přestože byl Othmar Růžička původem rakouský malíř, jeho dílo tvořilo zobrazování života v několika vesnicích na jižní Moravě – Pavlova, Novosedel, ale především Jevišovky a jejího okolí, kde žili moravští Charváti. Právě v těchto vesnicích vznikala významná umělecká díla, která jsou dosud širší veřejnosti neznámá.

Othmar Růžička se narodil ve Vídni. Po absolvování základní a střední školy navštěvoval *Akademii výtvarných umění ve Vídni*. Jeho profesoři byli Julius Berger, Kazimir Pochwalski a August Eisenmenger. Jeho profesoři jej poslali do oblasti řeky Dyje, kam přišel v roce 1906 a setrval zde do roku 1945. Othmar Růžička se v roce 1906 stal členem *Künstlerhausu* a svým talentem získal mnoho uznání a ocenění. Věnoval se realistickému zobrazení všedního života tohoto obyvatelstva, převážně v Jevišovce, kde žila menšina moravských Charvátů. Význam Růžičkova díla tkví v etnografickém zobrazování života této komunity. Růžička maloval v plenéru a vytvářel realistické obrazy pracujících zemědělců, portrétoval místní dívky, detailně zachycoval podobu kroje moravských Charvátů. Zároveň se věnoval i tématům tradičních hodů *Kiritof*. Růžička se nevyhýbal také zachycování tragické období první světové války, které přineslo nové motivy v jinak radostném prostředí, a to byli například lidé truchlící po svých mrtvých.[26]

Obrovským množstvím motivů všedního života Othmar Růžička nepřispěl pouze vznikem hodnotného uměleckého díla inspirované folklorem, ale také rozsáhlé etnografické výpovědi o kultuře a způsobu života tehdejší charvátské minoritě. Obrazy Othmara Růžičky je ozdoben kostel sv. Konhuty v Jevišovce.

[26]MORAVŠTÍ CHORVATI. *Othmar Růžička.* Online. Dostupné z: https://www.moravstichorvati.cz/kopie-kopie-othmar-růžička. [cit. 2024-07-23]

Obrazy Othmara Růžičky z Muzea moravských Chorvatů v Jevišovce, nedatováno

Adolf Kašpar

Adolf Kašpar byl český malíř a ilustrátor, který do širšího podvědomí vstoupil především díky jeho ilustracím české národní klasiky, knihy Boženy Němcové, *Babička*. Tyto ilustrace vznikly v roce 1903 a staly se natolik populární, že podle šumperského historika Františka Spurného tradovalo: „ kdo nečetl Babičku s Kašparovými ilustracemi, je o hodně ochuzen.“[27]

Babička je úzce provázána s českým folklorem. Její děj není třeba detailně představovat, důležité je však zdůraznit, že se odehrává ve venkovském prostředí silně prostoupeném lidovými zvyky, obyčeji, slavnostmi i každodenním životem tehdejšího venkovského lidu. Folklorní prvky zde tvoří nedílnou součást mezilidských vztahů, způsobu života i morálních hodnot postav. Ilustrace Adolfa Kašpara tuto rovinu citlivě doplňují. Je důležité zmínit, že Adolf Kašpar pocházel z Bludova u Moravského Šumperka, a přestože se trvale usadil v Praze, na Moravu se pravidelně vracel.

[27]HÁNYŠ, Rostislav. Kašparovy ilustrace Babičky učarovaly i Myslbekovi. Jsou to perly, prohlásil. Online. In: . 2024. Dostupné z: https://www.idnes.cz/olomouc/zpravy/ilustrator-adolf-kaspar-ilustrace-babicka-lostice-vyroci.A240703_804022_olomouc-zpravy_hrs. [cit. 2025-06-12].

Adolf Kašpar, ilustrace z knihy Babička, 1903

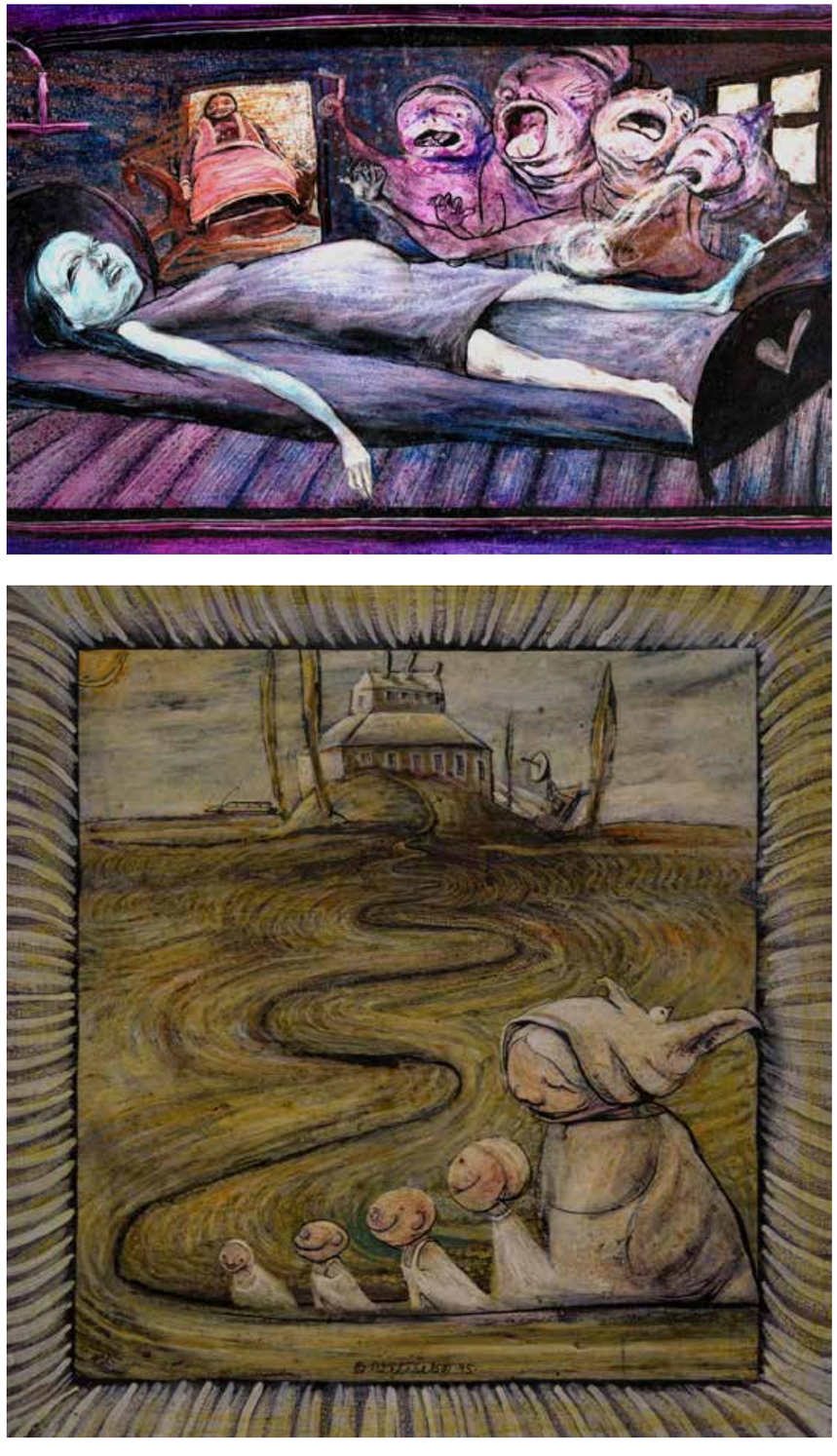

Adolf Kašpar, Hanačka, nedatováno

Martin Velíšek

V kontrastu s tradičním pojetím ilustrace Babičky, mezi jejíž ilustrátory patřili Adolf Kašpar, Václav Špála, Cyril Bouda, Vladimír Tesař či Karel Svolinský, volně přistupujeme k ilustracím od Martina Velíška. Martin Velíšek je český výtvarník, který absolvoval *Vysokou školu umělecko-průmyslovou v Praze*, v oboru skláře v ateliéru u pana profesora Libenského. Věnuje se také ilustraci a malbě. Jeho výtvarné pojetí *Babičky* se od předchozích koncepcí zásadně liší – působí místy až kontroverzně, vyznačuje se expresivitou, výraznou nadsázkou a stylizací, která někdy hraničí s groteskou či karikaturou. Velíškovy ilustrace z roku 1995 rozrušují idealizovaný obraz venkova a přinášejí výrazně subjektivní, moderní a místy ironizující interpretaci tradičního textu. Sám autor v bakalářské Petry Sedláčkové uvádí, že jeho největší inspirací je obyčejný člověk a svůj styl označuje za civilní parealismus.[28]

[28]SEDLÁČKOVÁ, Petra. *Proměny pojetí ilustrace Babičky.* Bakalářská práce, vedoucí PhDr. Dagmar Koudelková. Ústav hudební vědy. Filozofická fakulta Masarykovy univerzity.: Masarykova univerzita, 2015. Dostupné také z: https://is.muni.cz/th/xen7t/Petra_Sedlackova_Bakalarska_prace.pdf

Martin Velíšek, ilustrace z knihy Babička, 1995

Jiří David

Jiří David není známý díly, která by se věnovala jednoznačně folkloru. Přesto v jeho tvorbě můžeme vysledovat odkazy, které s folklorní tématikou úzce souvisí – například v díle Apoteóza. Toto specifické dílo ideově vychází z monumentálního obrazu *Apoteóza „Slovanstvo pro lidstvo!“*, které je součástí cyklu *Slovanská epopej* Alfonse Muchy. V tomto obrazu nacházíme Muchovu typickou tématku lidové víry, mystiky a estetiku blízkou sakrálnímu umění, což je s folklorem úzce propojeno. Jiří David obraz reinterpretuje, převádí ho do černobílé barvy, a přistupuje k němu z pozice současného umělce.[29]

„Pointou instalace je aktivní zapojení diváka, kterému David poskytuje celou škálu zajímavých mentálních, emocionálních a vizuálních zážitků. Jejím ohniskem je koridor, kde se divák-aktér setkává s reinterpretovaným obrazem Apoteózy. Ten se v instalaci odráží v zrcadlové stěně, díky čemuž se divák stává v daném okamžiku pomíjivou součástí díla. Instalace motivuje diváka zamýšlet se nad geopolitickými a sociálně-kulturními otázkami v časové ose více než jednoho století. Apoteóza Jiřího Davida klade otázky související s přehodnocením významů pojmů, jako jsou domov, vlast, národ, stát, slovanství či historie Čechů.“

Jiří David, Apoteóza, 2015.

[29] NÁRODNÍ GALERIE PRAHA. Jiří David: Apoteóza. Online. Dostupné z: https://www.ngprague.cz/udalost/121/jiri-david-apoteoza-1. [cit. 2025-06-12].

Jiří David, Apoteóza, 2015.

Kateřina Šedá

Kateřina Šedá se narodila v roce 1977 v Brně. V letech 1999-2005 vystudovala *Ateliér grafiky 2* na *Akademii výtvarných umění v Praze* pod vedením profesora Vladimíra Kokolii. Je to jedna z nejznámějších současných českých umělkyň. Byla oceněna *Cenou Jindřicha Chalupeckého* a získala mnohá další ocenění jako například *Architekt* roku 2017, *Fluxus Award* nebo *Nejkrásnější česká kniha*. Práce Kateřiny Šedé je zaměřena na spolupráci lidí založené na vztahu umělec – veřejnost, přičemž Šedá řeší různá sociologická témata. Důvod, proč je Kateřina Šedá zařazena do toho výběru, představuje její dílo *Nedá se svítit*, jehož součástí se stala tvorba nového kroje. Kateřina Šedá dosud s tématem folkloru nepracovala. Kroj nebo folklor také nebyl jejím prvotním motivem projektu *Nedá se svítit*, ale jeho přirozeným vyústěním. Projekt *Nedá se svítit* začal vznikat v roce 2009 na základě obce Nošovice za Frýdkem-Místkem, kde se ztratil střed vesnice. Místo pěstování zelné chlouby zde vyrostla továrna na výrobu aut, kolem které místní obyvatelé jezdí. Umělkyně ztrátu této části vesnice vnímá jako „díru".

„Lhostejnost a neschopnost místních obyvatel se proti stavbě vzepřít způsobila, že obec se po dostavbě továrny sociálně rozpadla – řada lidí se odstěhovala a mnoho z těch, kteří tu zůstali, spolu dodnes nemluví."

Kateřina Šedá vnímala za důležité na tento problém poukázat. Na velké látce vytvořila „díru", díky čemuž začala látky připomínat obří sukni. Tu následně přinesla na zmiňované místo a asi 150 obyvatelům vesnice řekla, aby do „díry" vešli a nakreslili okolí továrny. Poté Šedá nechala všechny kresby ručně vyšít, což ji později inspirovalo k vytvoření nového místního kroje, který budou obyvatelé Nošovic skutečně používat.[30]
Anotace projektu na stránkách galerie OFF Format dále popisuje:

„Součástí tohoto ambiciózního projektu se stala i tvorba nového místního kroje. Ten dal komunitě možnost znovu promyslet, jakou transformací prošla identita lokality, kterou obývá a uvést do souvislosti to, co se odehrálo okolo a uvnitř. Vyjádřit se, znovu si uvědomit vlastní jedinečnost, opět navázat. Kateřina Šedá tak rozvinula osobitou strategii intervence do života místa, otevřela kreativní prostor, kde mohou být problémy dekonstruovány a nově uchopeny.

Zájem o její práci v zahraničí přitom napovídá, že se nejedná jen o problémy veskrze lokální ale obecněji sdílené, mezinárodně srozumitelné. A dnes aktuální i na poli umění, které se již nějaký čas zajímá o kontext za okny galerií."[31]

Přestože cíl tohoto projektu původně s folkloren nebyl nijak spjat, na základě obecnějších sociálních problémů současné doby přirozeně u obyvatel vyústil v potřebu jejich vlastního artefaktu.

Kateřina Šedá, Nedá se svítit, 2009.

[30] OFFFORMAT. *Kateřina Šedá - Nedá se svítit.* YouTube video. Online. 2012. [cit. 2024-10-04].

[31] OFFFORMAT. *Nedá se svítit. Kateřina Šedá.* Online.
Dostupné z: https://www.offformat.cz/1369/vystavy/2012/katerina-seda/. [cit. 2024-08-01].

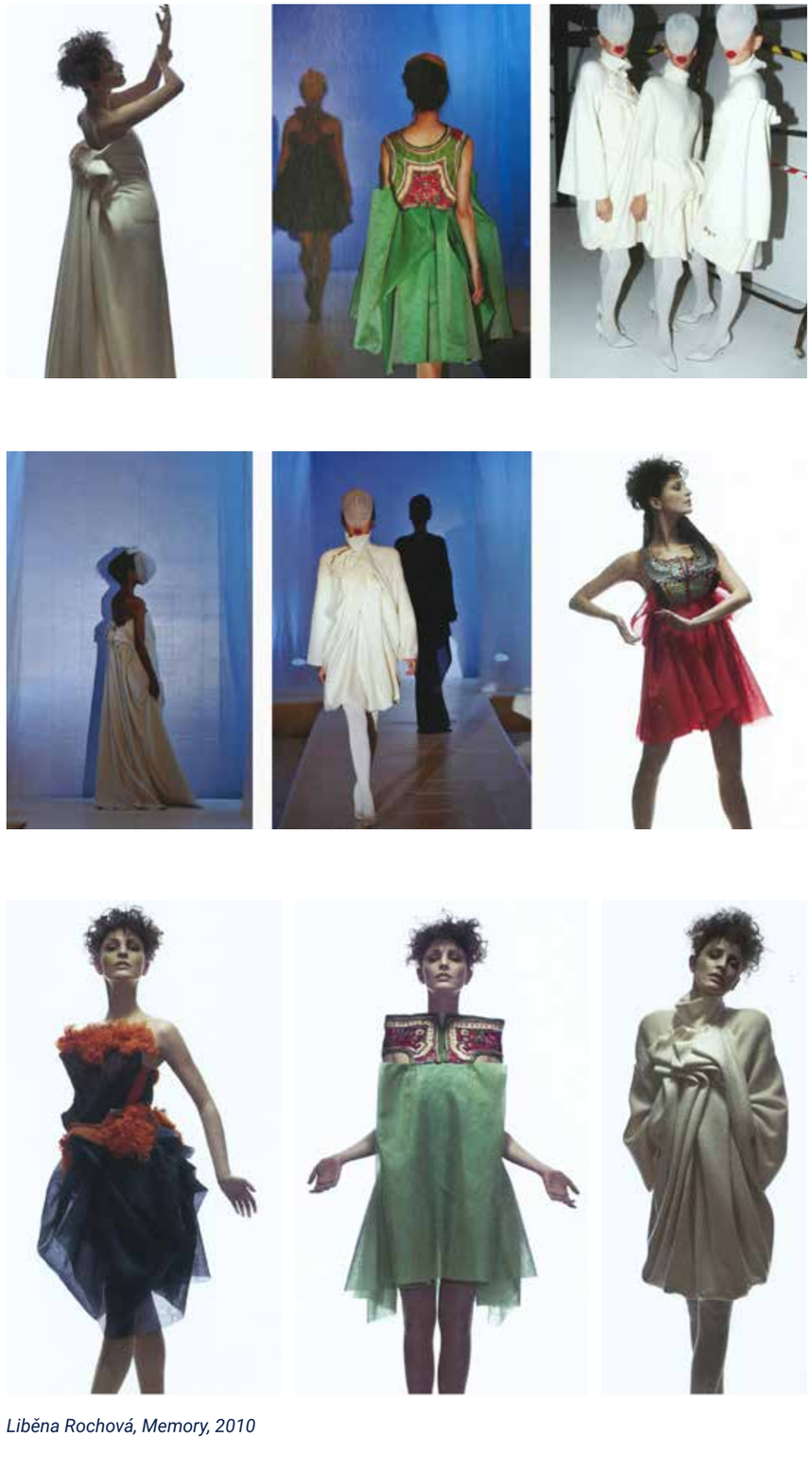
Liběna Rochová

Folklorní motivy můžeme nalézt i v díle módní návrhářky Liběny Rochové, pocházející z Brna. Zvláště kolekce *Memory*, která se skládá z dvou řad a byla vytvořena speciálně pro světovou výstavu *EXPO 2010* v Šanghaji, kde byla v rámci *Czech Fashion Weeku* předvedena. První z nich představuje prolínání částí moravského kroje se současným oděvem. Druhá část kolekce je uchopení formy folklorního kostýmu v objemu a ve stylizovaných detailech. Vzpomínkou je použití materiálu – vlněný filc, jež je dominantou, ale zároveň vyvolává dojem síly a sošnosti, stejně tak, jako doby minulé, jež se Liběně Rochové staly inspirací. Oděvní kolekce Memory reflektuje tradice a její základní myšlenkou je paměť, vzpomínka – zaznamenání paměti tradic a řemesla s reflexí na puristický oděv zdůrazňující čistotu stylu, ve kterém se prolínají části moravského kroje se současným oděvem.

Kolekce *Memory* byla uvedena také na mezinárodní přehlídce designu *Designblok 2010* v Praze, dále také např. v Brně v Moravském zemském muzeu.

*Liběna Rochová (*1951, Brno) je přední česká módní návrhářka a zakladatelka Studia LR, které poskytuje módní poradenství a vyrábí kousky navržené přímo pro klienty. Módnímu designu se věnuje od začátku 70. let a od 80. let vytváří vlastní kolekce pod značkou LR. V roce 1999 paní Rochová založila Studio LR a v letech 2005 až 2010 vedla Studio LR-Gallery, zaměřené na rozvoj mladých designérů. Liběna Rochová byla mnohokrát nominována na řadu prestižních ocenění. V letech 2015 a 2022 získala ocenění Módní designér roku v soutěži Czech Grand Design. Za svou kolekci ODĚVNÍ PARTITURY také v roce 2015 vyhrála cenu Grand designér roku, což je jedno z nejprestižnějších ocenění v oblasti designu v České republice. V roce 2022 byla prof. Liběna Rochová uvedena do Síně slávy Czech Grand Design.*[32]

[32]LIBĚNA ROCHOVÁ. *About.* Online. Dostupné z: https://libenarochova.cz/about. [cit. 2024-08-02].

Liběna Rochová, Memory, 2010

Tomáš Džadoň

Tomáš Džadoň je slovenský neokonceptuální umělec, který se proslavil svými reinterpretacemi architektury. Vytváří „stavební projekty“, které relativizují navyklé pohledy na socialistickou sídlištní zástavbu. Pro člověka narozeného v roce 1981 je socialistický modernismus již historickým fenoménem. Sám vyrůstal v paneláku, a právě tato architektura pro něj představuje silnou tradici, s níž ve své tvorbě intenzivně pracuje. Důsledně přitom zohledňuje lokální a regionální kontexty svého rodného Slovenska a často kombinuje prvky panelákové architektury s lidovou tradicí slovenských dřevěnic.[33]

V roce 2013 nechal Tomáš Džadoň instalovat na střeše panelového domu v Košicích tři dřevěnice. *„Symbolicky se propojí staré a nové, naše minulost a naše přítomnost,“*[34] uvedl k tomu sám autor. Hledání vhodného místa pro umístění těchto dřevěnic mu zabralo rok a půl. Samotné stavby vybíral čistě podle intuice a některé z nich byly více než sto let staré.

Po vypršení původní dvouleté smlouvy a následném hlasování vlastníků bytů o možném prodloužení existence tohoto projektu již nezískal potřebnou nadpoloviční většinu hlasů a musel být odstraněn. Jeho deinstalace proběhla v květnu 2016.

Tomáš Džadoň, Památník lidové architektury, 2013, Košice

[33] Raimanová, Ivona: Tomáš Džadoň. Artlist. Centrum pro současné umění Praha. Online. Dostupné zde: https://artlist.cz/umelci/tomas-dzadon/ [cit. 2025-06-06].
[34] Vilček, Ivan: Na střeše košického paneláku vyrostly tři dřevěnice. Novinky.cz. Online. Dostupné zde: https://www.novinky.cz/clanek/koktejl-na-strese-kosickeho-panelaku-vyrostly-tri-drevenice-204608?timeline--pageItem=40508525 [cit. 2025-06-06]

Jan Vytiska

Jako jeden ze zástupců současné generace českých umělců, kteří jsou inspirovaní folklorem, byl do této práce vybrán Jan Vytiska. Jan Vytiska se narodil v roce 1985 v Praze, nicméně podstatnou část svého dětství a dospívání strávil v Rožnově pod Radhoštěm. Patří mezi jedny z nejuznávanějších českých malířů současné generace. Vystudoval *Střední uměleckoprůmyslovou školu sklářskou* ve Valašském Meziříčí a *Ostravskou univerzitu*, katedru intermedií. Univerzitou byl nominován do mezinárodní soutěže nejlepších absolventů uměleckých fakult *StartPoint*. V roce 2011 pak na veletrhu současného umění *Art Prague* získal cenu *UniCredit Bank Prague Photo Young Award* pro umělce do 30 let a v následujícím roce byl vybrán mezi finalisty Ceny kritiky pro mladou malbu.[35]

Tvorba Jana Vytisky je ovlivněná folklorem již na první pohled. Vytiska využívá motivy dívek oděných v tradičních valašských krojích, motivy kostlivců, kozlů, smrtek a různých morbidních výjevů, které diváka zneklidňují. Jeho obrazy jsou komponované do koláže se sebou zdánlivě nesouvisející výjevy, které v konečném důsledku působí jako moravská apokalypsa nebo temná pohádka. Jeho obrazy jsou plné napětí mezi vtipem a tragédií, propojují folklor s psychoanalýzou. Sám autor v rozhovoru pro Český rozhlas připustil, že dospívání v Rožnově pod Radhoštěm jeho tvorbu silně ovlivnilo.[36]

Jan Vytiska, Motorhead, 2020

[35]GALERIE MIROSLAVA KUBÍKA. Jan Vytiska. Online. Dostupné z: https://www.galerie-mk.cz/umelci-jan-vytiska. [cit. 2024-07-27]

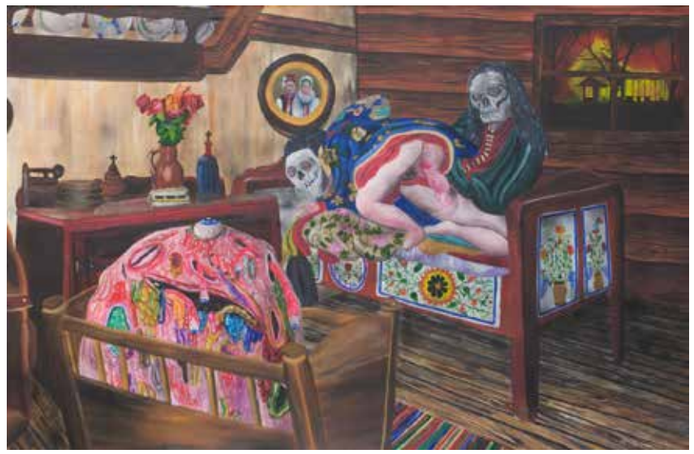
[36]SLÍVOVÁ, Hana a KAŇKOVÁ, Markéta. *Inspiruje mě valašská ráznost, Nietzsche i existenciální horory, říká malíř Jan Vytiska. V jeho světě se apokalypsa rodí v krásný den.* Online. Dostupné z: https://vltava.rozhlas.cz/inspiruje-me-valasska-raznost-nietzsche-i-existencialni-horory-rika-malir-jan-9040458. [cit. 2024-07-27].

Jan Vytiska, Mozkožrouti z Moravy, 2017

Jan Vytiska, Death is Queen because every apple is rotten inside, 2020

Jan Vytiska, Obcování, 2012

Jarmila Mitríková a Dávid Demjanovič

Jarmila Mitríková a Dávid Demjanovič tvoří slovenské autorské duo, jehož tvorba se pohybuje na pomezí vizuálního umění a současné kulturní kritiky. Pracují především s technikou pyrografie a s keramikou, ale jejich pojetí obou médií dalece přesahuje dekorativní rovinu. Typickým rysem jejich práce je vytváření obrazových celků, které kombinují folklorní a mytologické motivy s odkazy na slovenský nacionalismus, křesťanství, pohanství v kombinaci se socialistickou estetikou. V jejich dílech se objevují zvířecí figury, postavy v krojích, pionýři nebo vojáci – často zasazení do fantaskních, absurdních nebo rituálně působících scén. (Motivy lebek v tradičních krojích mohou také připomínat motivy tvorby českého malíře Jana Vytisky.)
Folklor v jejich práci však není chápán jako nostalgický návrat ke ztracené tradici, ale jako prostředek k proměně. Mystifikace, ironie a ambivalentní zacházení s tradičními symboly umožňují autorům otevírat témata národní identity i kulturních stereotypů. Jejich přístup tak ukazuje jednu z možných cest, jak současné umění pracuje s folklorem nikoli jako s pevným souborem forem, ale jako s živým kulturním materiálem, který lze reinterpretovat.

Jarmila Mitríková (1986) a Dávid Demjanovič (1985) jsou absolventi bratislavské VŠVU. Jako duo společně tvoří od roku 2009. Věnují se především pyrografii a keramickým objektům, videu a performance. Zabývají se reflexí tradice, folklóru, pohanských zvyků, pověr a mýtů nebo křesťanských tradic. Ve svých dílech se inspirují reálnou nebo fiktivní historií. Autoři poukazují na absurdní podobu historie nebo z jejích jednotlivých úseků skládají celek, který se stává absurdním modelem z historických faktů. Žijí střídavě v Košicích a v Praze.[37]

[37]KAŠPAROVÁ, Bára Alex. Jarmila Mitríková a Dávid Demjanovič. Online. In: . Artikl, 2016. Dostupné z: http://artikl.org/pro-art-projekt/jarmila-mitrikova-a-david-demjanovic. [cit. 2025-06-11].

Ani krok späť! Jarmila Mitríková a Dávid Demjanovič, 2014

Mushroom Mysteria, Jarmila Mitríková a Dávid Demjanovič, 2018

Mummy, Jarmila Mitríková a Dávid Demjanovič, 2020

Kult Moreny, Jarmila Mitríková a Dávid Demjanovič

Natalie Perkof

Folklorem je ve své tvorbě inspirovaná také malířka Natalie Perkof (* 1979), jejíž tvorba má přesahy do designu. Studovala malbu v ateliéru Daniela Balabána (FU Ostrava, 1999–2005), poté pokračovala na brněnské *Fakultě výtvarných umění, Vysoké učení technické v Brně* v ateliérech Petra Veselého a Petra Kvíčaly. Její tvorba je zastoupena v *Muzeu města Brna* a v soukromých sbírkách v tuzemsku i v zahraničí. Charakteristické pro ni jsou velkoformátové figurální obrazy vznikající kombinovanou technikou a zobrazující jedince či menší uskupení připomínající fotografie z rodinného alba. Již od počátků své tvorby autorka reflektuje témata vlastních kořenů a střetu dvou kultur – české a ghanské. V roce 2012 začala experimentovat s karbonovými a karbon-kevlarovými textiliemi, z nichž zprvu vznikaly pomocí pryskyřice objekty na pomezí high-tech estetiky. Postupem času se právě černý uhlíkový karbon stal důležitou součástí jejích obrazů v kontextu vlastního vizuálního sebeuvědomění. Ve svých nejnovějších pracích Natalie Perkof tuto experimentální malířskou polohu dále rozvíjí prostřednictvím koláže či kombinace koláže a citlivé malby, ale také prostřednictvím tvorby objektů, jako je například černý kroj.

Její otec pochází z Ghany, matka z Moravy. Byť ji po tělesné stránce determinuje tmavá barva kůže, duší i kulturní příslušností tato umělkyně pochází z uherskohradišťska, kde byla již od útlého dětství konfrontována s jihomoravským folklorem. Natalie Perkof řešila otázku, zda je vhodné, aby kroj oblékala. Zatímco z etnografického hlediska je její právo na oblékání kroje neoddiskutovatelné, široká (a tedy kontextu neznalá) veřejnost, u níž často převládají neodůvodněné předsudky, může toto vizuální přihlášení k rodnému prostředí chápat i jako projev neúcty. Možná právě proto se rozhodla přemýšlet nad možností výroby vlastního kroje, který by více odpovídal její genetické predispozici. Výroba černého kroje z karbonu s dvojicí šátků z karbonu a kevlaru tak naráží na její vnitřní i vnější dualitu – bělošství a černošství, která ji jako osobnost tvoří a kterou bezpodmínečně přijímá.[38]

[38]text z katalogu Identita

V rozhovoru pro *Českou televizi* Natalie Perkof na inspiraci folklorem odpovídá následovně:

„Folklor pro mě vždycky byl samozřejmost, každodennost a trochu tíživost – oslavy narozenin, kde všichni členové rodiny zpívají lidové písně. Zabijačka. Velikonoce s pomlázkou, které jsem nesnášela a nechápala, proč je nutné být šťastná za to, že přijde co nejvíc kluků, kteří mě zbijí, a já jim za to ještě nabídku dárky. Jízda králů ve Vlčnově, kde se mi vybavuje obraz, jak je kamarádka v kroji a já jí tajně závidím její krásu, kdežto já si kroj nemohu obléknout, protože bych vypadala nepatřičně. Když jsem potkala svého muže, který je z Vlčnova, což je vedlejší vesnice od té mé, dostala jsem se k folklóru ještě trochu blíž. V této vesnici je vrcholem roku Jízda králů, kterou místní prožívají poměrně dost autenticky a takříkajíc je touto událostí propojená celá vesnice. Během covidu, kdy se Jízda králů slavila spíše domácky, byla atmosféra naprosto uchvacující. Čas od času se tohle téma v mé práci objeví. Například jsem vytvořila „černý kroj" – byl mojí vlastní verzí slováckého kroje, který si konečně mohu obléci a jsem spojena s tradicí, zároveň se necítím nepatřičně. Černý kroj z karbonové tkaniny byl součástí skupinové výstavy v Galerii v Roudnici nad Labem. Také jsem vytvořila dva velkoformátové obrazy reflektující moji černošskou zkušenost v Česku; ty byly součástí skupinové výstavy Towards A Black Testimony v pražské galerii Display."[39]

Černý kroj, Natalie Perkof, 2022

[39]BANZETOVÁ, Michaela. Výtvarnice Natalie Perkof: Představy, co je v umění správné, mi braly sobotu. Online. Dostupné z: https://libenarochova.cz/about. [cit. 2024-08-02].

Apolenka z modrotisku

„Žili byli dědeček s babičkou, dobře si žili, rádi se měli, jen děti jim chyběly. Až jednou našli opuštěnou panenku s rezavými vlásky, která se do rána proměnila v holčičku Apolenku…"[40]

Přestože se *Apolenka z modrotisku* nezabývá vyloženě folklorem, ale tradiční technikou barvení látek, považuji za důležité sem tento počin zařadit. *Apolenka z modrotisku* je ilustrovaná dětská kniha pojednávající o příběhu malé dívky, na jehož půdorysu vznikl prostor pro oslavu zapomenuté techniky modrotisku. Modrotisk představuje tradiční techniku barvení přírodním indigem původně pochází z Číny. Kromě České republiky se tradiční postup používá v Rakousku, Maďarsku, Německu a Slovensku. Na *Seznam světového kulturního dědictví UNESCO* byl zapsán v roce 2018. Autorkou této knihy je Romana Košutková, vydavatel *Galerie výtvarného umění v Hodoníně*. Ilustrace jsou dílem Veroniky Vlkové a Jana Šrámka, za něž dostali ocenění *Nejkrásnější kniha roku* v kategorii *Literatura pro děti a mládež* a první cenu v soutěži *Czech Grand Design 2020* v sekci ilustrace. Kniha byla přeložená a vydaná v několika jazycích (Japonsko, Čína, Vietnam, Jižní Korea, Chorvatsko).

Vzniku této knihy předcházel několikaletý výzkum Romany Košutkové, kdy autorka objížděla modrotiskové dílny, muzea a shromažďovala informace týkající se této techniky. Podle rozhovoru pro platformu *Czechdesign* se ilustrátorka Veronika Vlková k výzkumu Romany Košutkové přidala až v posledním roce, kdy spolu navštívily např. *Etnografickém ústavu Moravského zemského muzea v Brně*, sbírku modrotiskových forem.[41] Důvodem, proč se autorka o technologii modrotisku začala zabývat, byl fakt, že na Slovácku toto řemeslo pomalu zaniká. Knihu *Apolenka z Modrotisku* doprovází i výstavy zabývající se modrotiskem. Romana Košutková pochází ze Slovácka, kde je živý folklor a lidové umění. Vystudovala umění na brněnské univerzitě a založila v hodonínské galerii *Dětský ateliér*, kde pracuje jako lektorka a kurátorka.

Autorka pořádá také výtvarné dílny, které mají přispět k většímu povědomí o tomto uměleckém řemesle a tím se snaží podporovat samotné modrotiskové dílny. Putovní výstava Apolenka z modrotisku byla reprízovaná v řadě muzeích v České republice a na Slovensku (*Záhorské muzeum Skalica, Muzeum jihovýchodní Moravy ve Znojmě, Tišnovské muzeum, Muzeum Blanenska v Blansku, Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně a další*).

Ilustrátoři knihy Apolenka z modrotisku jsou Veronika Vlková a Jan Šrámek.

Absolventi Fakulty výtvarných umění v Brně tvořili autorskou dvojici od roku 2010. Ve svojí tvorbě se pohybují na hranici mezi výtvarným uměním, ilustrací a animovaným filmem. Výsledný prostor, v němž se dvojice pohybuje, označil kurátor Jan Zálešák, jako „rozšířené pole animace". Společně během několika posledních let dospěli ke komplexnímu pracovnímu postupu, který zahrnuje bohatou škálou výstupů: maleb, nejčastěji akvarelů, digitálních tisků, objektů, instalací nebo animací, které jsou v rámci výstupů artikulovány do jednotného vizuálního jazyka.[42]

Ilustrace od Veroniky Vlkové a Jana Šrámka, Apolenka z modrotisku, 2020

[40] KOŠUTKOVÁ, Romana. *Apolenka z modrotisku.* Hodonín: Galerie výtvarného umění v Hodoníně, 2020. ISBN 978-80-85015-79-9.

[41] URBAN, Tereza. *Čekání na zázrak. Kniha o modrotisku přibližuje vzácnou a mizející techniku nejmenším dětem i díky kouzelným ilustracím.* Online. In: . 2020. Dostupné z: https://www.czechdesign.cz/temata-a-rubriky/cekani-na-zazrak-kniha-o-modrotisku-priblizuje-vzacnou-a-mizejici-techniku-nejmensim-detem-i-diky-kouzelnym-ilustracim. [cit. 2024-08-07].

[42] *Veronika Vlková a Jan Šrámek | Letiště.* Online. In: LUSTR. Dostupné z: https://eshop.lustrfestival.cz/produkt/veronika-vlkova-a-jan-sramek-letiste/. [cit. 2024-10-04].

5

Folklor v české fotografii

Nebude příliš přehnané napsat, že folkloru ve fotografii se alespoň letmo dotkl téměř každý fotograf v České republice a na Slovensku. Zachytit barevnost, pestrost, ale i odvrácenou tvář tohoto kulturního bohatství umělce i hobby fotografa přímo vybízí. Folklor tvoří část národní identity, tudíž k zaznamenání jeho forem tvůrci inklinovali už od počátku vzniku diskutovaného média. Mezi takové nadšence patřila dnes téměř zapomenutá fotografka Marie Zavadilová, která žila na moravských Kopanicích a už na konci 19. století dokumentovala tehdejší život ovlivněn folklorem. Moravský folklor ale již od počátku lákal i zahraniční umělce. Německý fotograf Erwin Raupp navštívil v roce 1904 Slovácko a během několika týdnů fotografoval všední i sváteční život (dobytčí trhy v Uherském Hradišti a Uherském Brodě, pouti na Velehradě a na Svatém Antonínku aj.).[43] Za průkopníka národopisné fotografie je také považován známější Karel Plicka. Postupem času se fotografie folkloru zcela autenticky rozdělila do dvou hlavních proudů – dokumentární, reportážní a inscenovaný. U některých autorů převládá spíše etnografické, národopisné pojetí, u jiných zase dokumentární, reportážní styl, další fotografové se k tématu dostali zcela komerční, reklamní cestou, jiní se vydávají po stopách svých kořenů v inscenované volné tvorbě. Pro potřeby této práce bylo zvoleno základní členění na několik podskupin: *Folklor v současné etnografické fotografii, Folklor v momentní fotografii, Folklor v reklamě* (zde patří oficiální propagační publikace, design, móda, divadlo, politická a jiná reklama), *Folklor v inscenované fotografii a Folklor v současném umění*. Čtenář v následující kapitole odhalí, že hranice žánrů se ve fotografii folkloru snadno stírají. Mnozí fotografové ke svým projektům přistupují s entuziasmem a citlivostí, jiní spíše se syrovostí. Vznikají tak díla, která se žánrově nedají jednoznačně zařadit. Objevují se fotografie, které folklor zachycují s respektem a porozuměním, a také takové, které ho zbavují jeho hloubky a významu a redukují jej na pouhou atraktivní kulisu.

Jeden ze základních rozdílů folkloru ve fotografii před a po roce 2000 spočívá v míře zájmu o inscenovanou fotografii. Před rokem 2000 byla většina snímků s touto tematikou pořizována především v žánru reportáže nebo dokumentu. Čím více se vracíme do historie, tím více si uvědomujeme čistou fascinaci folklorem, kterou tehdejší fotografové a etnografové sdíleli. Jejich snímky často vznikaly z touhy zachytit původní podobu života, který se zdál být na prahu zániku. Jako kdyby fotografové jako Marie Zavadilová,

[43]RAUPP, Erwin a BERÁNKOVÁ, Helena. Erwin Raupp: Moravská Hellas 1904 = Mährisches Hellas 1904 = = Moravian Hellas 1904. Lomnice nad Popelkou: Studio JB, 2010. ISBN 978-80-86512-47-1.

Erwin Raupp, Karel Plicka či dokonce Jaromír Funke cítili neodkladnou potřebu zaznamenat něco, co se mění – nebo co brzy zmizí. Přestože se Jaromír Funke věnoval spíše avantgardní fotografii, ve svém zájmu o venkovský život se alespoň okrajově dotkl prostředí, kde se folklor traduje. Je možné, že právě tato naléhavost, jakési intuitivní tušení proměny společnosti a životního stylu, byla důvodem, proč fotografy folklor a prostý venkovský život už před sto lety tak neúnavně fascinoval.

Ať už šlo o snahu etnograficky zdokumentovat tradiční zvyky a obřady, nebo o osobní fascinaci vizuální stránkou lidových krojů, jejich práce dnes slouží jako cenné svědectví o kulturní kontinuitě a proměně. V tomto světle se fotografie folkloru stává nejen výtvarným dílem, ale také historickým dokumentem, který má schopnost vyprávět příběhy minulých generací a jejich vztahu ke krajině, společnosti a tradici. Vypovídá také o fotografech samých, o jejich potřebě zaznamenat národní identitu a rodinné kořeny.

Typickou inscenovanou fotografii, kterou dnes nacházíme v současné tvorbě, v tomto období příliš nehledejme. Většina snímků tehdy vznikala jako reportážní nebo dokumentární fotografie. Signifikantní událostí pro mnoho fotografů bylo především konání Mezinárodního folklorního festivalu ve Strážnici. Právě zde se po dlouhá léta setkávalo množství profesionálních i amatérských fotografů, které přitahovala jedinečnost, bohatství ale i bizarnost této kultury.

Marie Zavadilová, Kopanice, 1919–1935

Marie Zavadilová, Kopanice, 1919–1935

Jaromír Funke, Obyvatelé Zakarpatí, 1937

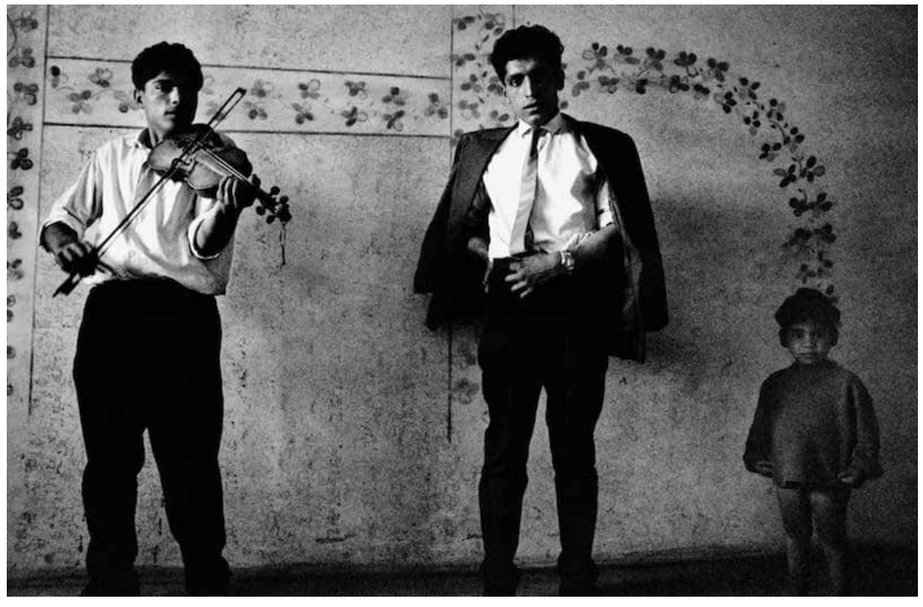

Karel Plicka, Zem spieva, 1933

Karel Plicka, Zem spieva, 1933

Josef Koudelka už v 60. letech na tomto festivalu fotografoval. Kurátor Tomáš Pospěch, který s tímto uznávaným autorem úzce spolupracuje, potvrdil, že se Koudelka vracel pravidelně každý rok až do uzávěr vyvolaných pandemií *Covid-19*. Nicméně téměř žádné z těchto fotografií zatím nebyly zveřejněny – až na několik málo výjimek. Kromě toho samozřejmě Josef Koudelka fotografoval dnes již klasický soubor *Cikáni*. K této komunitě se původně dostal přes nahrávání hudby. Fotografie vznikaly mezi lety 1962–1970 převážně v romských osadách na východním Slovensku, ale také v Čechách, na Moravě a v Rumunsku.[44] V těchto fotografiích se život romských hudebníků odvíjí v obraze, který místy působí idealizovaně až romantizujícím dojmem. Podle Tomáše Pospěcha spolu s Josefem Koudelkou jezdili fotografovat festival ve Strážnici a akce v Lanžhotě, Veselí nad Moravou i další autoři, mezi nimiž byli Pavel Dias, Jaroslav Pulicar a Jan Horáček.

Josef Koudelka, Kendice, 1965

[44]POSPĚCH, Tomáš. *JOSEF KOUDELKA: CIKÁNI, PRAHA 1968, EXILY.* Online. Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze. 2024. Dostupné z: https://www.upm.cz/josef-koudelka-cikani-praha-1968-exily/. [cit. 2025-06-13].

Josef Koudelka, Hudební festival Strážnice, Československo, 1966

Folkloru se ve své tvorbě přirozeně dotkla také Markéta Luskačová, známá především svými působivými fotografiemi dětství. Lidové tradice a rituály se objevují zejména v souboru Poutníci, zachycujícím náboženské poutě na Slovensku a v Polsku, dále při dokumentování života na slovenské vesnici Šumiac či při fotografování českých masopustů. Autorka ve svých slovech zdůrazňovala, že fotografie je „nástroj pro zapamatování“ a že její role je zachytit tradice ohrožené dobou.[45]

Markéta Luskačová, Šumiac, 1966 – 1974

[45]LIGHT READINGS MAGAZINE. Markéta Luskačová: Photography in her own words. Online. 2017. Dostupné z: https://lightreadingsmag.wordpress.com/2017/05/07/marketa-luskacova/?utm_source=chatgpt.com. [cit. 2025-06-23].

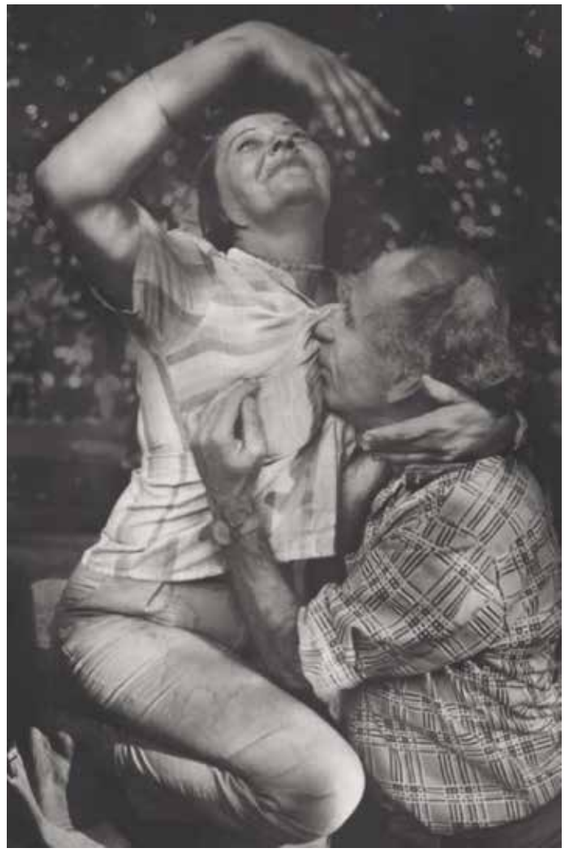
Markéta Luskačová, Šumiac, 1969–1974

Folklor a tradice okouzlily i hodonínského rodáka Jiřího Horáka.. Ten je známý především svými existenciálními, černobílými, inscenovanými fotografiemi z prostředí městské krajiny v době normalizace. Jiří Horák dokumentoval festival ve Strážnici od roku 1969, přičemž první tři roky pracoval ve spolupráci s Františkem Maršálkem. Ve fotografování pokračoval až do poloviny 90. let. Jeho snímky působí zcela autenticky, přesto v sobě nesou zvláštní, neobvyklou poetiku, která přesahuje čistě dokumentární rovinu. Za pozornost stojí i fakt, že podle knihy *Jiří Horák Nymfy a rebelové* byla jeho výstava ve strážnickém muzeu předčasně ukončena tehdejším ředitelem, a to z důvodu údajného znevažování folkloru.[46]

[46]HORÁK, Jiří; DUFEK, Antonín a VANČÁT, Pavel. *Jiří Horák: nymfy a rebelové = nymphs and rebels*. Přeložil Elizabeth WALSH-SPÁČILOVÁ. Praha: Positif, 2024. s. 14, ISBN 978-80-87407-54-7.

Jiří Horák, Strážnice, 1969–1993

Jiří Horák, Strážnice, 1969–1993

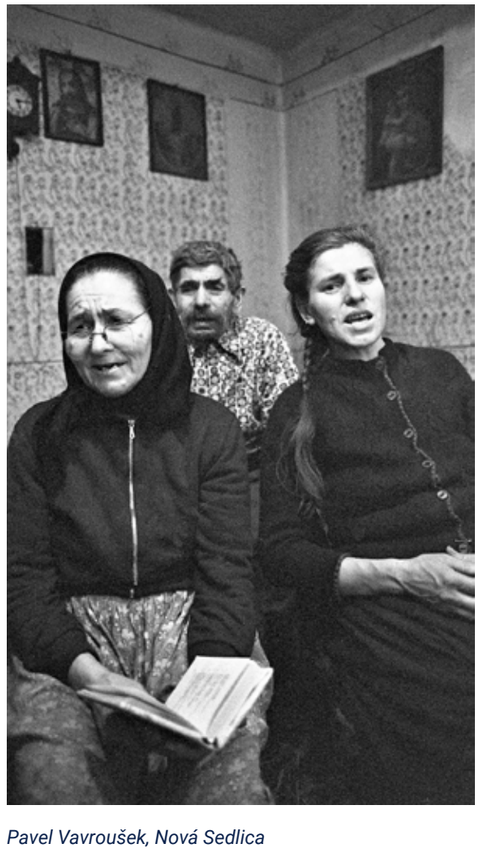
Jiří Horák, Strážnice, 1969–1993

Tradiční venkovský život se ve svých fotografiích snažili zachytit také Karel Cudlín, Jindřich Štreit nebo Pavel Vavroušek. Karel Cudlín se na svých cestách zaměřoval mimo jiné na obyvatele ukrajinského venkova, zejména v oblasti Podkarpatské Rusi. V rozhovoru pro Český rozhlas se k těmto snímkům vyjádřil následovně:

„Vyznačují se možná takovou trošku nostalgií po tom, co člověk prožil, nebo mu to připomíná cosi, o čem slyšel. Alespoň taková mi vždycky Podkarpatská Rus připadala – že je to něco, o čem mi povídali rodiče – jak maminka nebo babička šly ještě na pastvu s kozou. A ty věci tam ještě můžete vidět.“ [47]

Spolu s Janem Dobrovským a Martinem Wágnerem vydal fotografickou publikaci *Lost Europe*, která se zaměřuje na život na ukrajinském venkově. Také Pavel Vavroušek se věnoval dokumentární fotografii. Jeho hlavním dlouhodobým tématem v průběhu sedmdesátých let se stala rusínská vesnice Nová Sedlica – nejvýchodnější obec tehdejšího Československa –, kterou zachycoval v širších souvislostech každodenního života, krajiny a identity místa.[48] Stejným způsobem, zcela přirozeně zaznamenával motivy folkloru také Jindřich Štreit. Ten se například jako jediný fotograf zúčastnil prvního ročníku *Mikulovského výtvarného sympozia* v roce 1994, kde fotografoval životy lidí v regionu.[49]
Tvorba těchto autorů představuje významnou kapitolu české dokumentární fotografie, a jejich cykly by si bezpochyby zasloužily hlubší analýzu. Nicméně tato diplomová práce se zaměřuje především na folklor v současné české fotografii po roce 2000. Z tohoto důvodu se výše zmíněným autorům nevěnuji podrobněji, ačkoli jejich práce tvoří základní pilíře domácího fotografického dokumentu se zaměřením na folklor. Jejich přínos vnímám jako významný kontext pro porozumění současným tendencím, na které se tato práce soustředí.
V této souvislosti považuji za důležité zmínit také výrazné počiny zahraničních tvůrců – především slovenských autorů. Vzhledem k historické i kulturní provázanosti našich národů jsem do diplomové práce zařadila vybrané soubory, které přesahují hranice České republiky, avšak tematicky s jejím prostředím úzce souvisejí.

[47] KLUSÁKOVÁ, Jana a SKÁCEL, Ondřej. Dobrá fotka je taková, co zanechá něco v hlavě, emocionální otisk, říká fotograf Karel Cudlín. Online. 2020. Dostupné z: https://plus.rozhlas.cz/dobra-fotka-je-takova-co-zanecha-neco-v-hlave-emocionalni-otisk-rika-fotograf-8390768. [cit. 2025-06-23].
[48] LEICA GALLERY PRAGUE. *PAVEL VAVROUŠEK.* Online. Dostupné z: https://www.lgp.cz/fotograf/pavel-vavrousek/. [cit. 2025-06-23].
[49] *Zveme na vernisáž fotografií Jindřicha Štreita: Mikulovsko.* Online. In: MIKULOV. Mikulov.cz. Dostupné z: https://www.mikulov.cz/turista/aktuality/605-zveme-na-vernisaz-fotografii-jindricha-streita-mikulovsko. [cit. 2024-10-04].

Pavel Vavroušek, Nová Sedlica

Jindřich Štreit, Mikulovsko, 1994

5. 1. Neformální slovácké Press Photo: Ohlédnutí

Jedním z dokladů oblíbenosti tématu folkloru v současné české fotografii, jehož bohatou škálu přístupů reprezentuje také akce Ohlédnutí. Do této iniciativy se mohou zapojit jak profesionální, tak hobby fotografové. *Ohlédnutí* je bilanční kolektivní výstava, která se koná už téměř 20 let v Uherském Hradišti. Její podtitul „*neformální slovácké press photo*" o celé iniciativě mnohé napovídá. Každoročně vyhlašuje na svých webových stránkách výzvu, na základě které mohou fotografové přihlásit své snímky. Ty musí splňovat základní kritérium – být pořízeny v regionu Slovácka. Následně procházejí kurátorským výběrem a jsou vystaveny.

Vedle stálých kurátorů, kterými jsou Marek Malůšek, Michal Stránský a Josef Korvas, jsou každoročně přizváni také hostující kurátoři – v roce 2023 například výtvarnice a keramička Pavla Vachunová. Každý rok se rovněž vyhlašuje laureát *Ohlédnutí*. Výstava zapojuje i regionální fotografické školy, jako jsou základní umělecké školy (obor Fotografie a nová média), *Střední uměleckoprůmyslové školy* (obor Užitá fotografie) či *Gymnázium Uherské Hradiště* (výtvarný a audiovizuální kroužek).

Prostřednictvím iniciativy *Ohlédnutí* vzniká kurátorsky utvářená kronika fotografických a nově i audiovizuálních děl, která mapuje široké spektrum aktivit na Slovácku. Kromě samotné výstavy *Ohlédnutí* pořádá také doprovodný program, který zahrnuje hudební vystoupení, přednášky či setkání s uznávanými fotografy – například v roce 2023 s laureátem ceny *Czech Press Photo*, fotografem Liborem Fojtíkem.[50]

Přestože fotografie na *Ohlédnutí* představují veškerá témata, téměř každý rok se zde objevují i snímky s folklorní tematikou – a to od profesionálních i amatérských autorů. Diváci zde mohou najít fotografie reportážního, dokumentárního i výtvarného charakteru. Z tohoto důvodu je *Ohlédnutí* věnována samostatná kapitola této práce, neboť představuje přirozené prolínání mezi všech žánrů i fotografů. Množství snímků, které se věnují folkloru pouze dokazuje, jak důležitý motiv folklor pro fotografy představuje.

Ačkoli v mnohých případech nejde o ucelené fotografické soubory, řada vystavujících autorů se folklornímu tématu věnuje kontinuálně po celý život. Často jde o tvůrce pocházející ze Slovácka, tedy z kraje, kde je folklor stále přirozenou součástí života. Takové fotografie mohou mapovat nejen samotné obyvatele pokračující v tradici, ale díky sounáležitosti autorů s daným tématem mohou odhalit i dosud neviděné zákulisí folklorních akcí či způsobu života.

Uvedené fotografie představují výběr z několika posledních ročníků *Ohlédnutí* a ukazují, jak různorodě a živě se může folklor ve fotografii stále objevovat. Zároveň je patrné, že folklor je pro mnoho hobby fotografů nejen oblíbeným, ale i přirozeným a dostupným tématem, které propojuje jejich vlastní identitu s tradicí a komunitou.

Rostislav Pijáček, Ohlédnutí 2021

Ohlédnutí 2018. Fotografie od Hany Adamcové

[50] *Ohlédnutí 2023 jde do finále!.* Online. In: Ohlednuti.uh.cz. 2023. Dostupné z: https://ohlednuti.uh.cz/aktuality/ohlednuti-2023-jde-do-finale. [cit. 2024-09-20].

Iva Gejdošová, Kunovjanka, 2020

Milan Hlôška, Ohlédnutí 2018

Hana Adamcová, Ohlédnutí 2017

Pavel Ingr, Ohlédnutí 2016, biřmování ve Vlčnově

6

Folklor v současné etnografické fotografii

V současné etnografické fotografii se folklor objevuje jako téma, které odráží nejen kulturní dědictví, ale také jeho aktuální interpretace a transformace. Zachycování nositelů tradic a jejich přetrvávání ve světě dneška se stává důležitým prvkem těchto fotografií. Autoři se často snaží podat svědectví nejen o tradiční podobě folkloru, ale také o jeho současných projevech a proměnách. Motivy proměny a zachování jsou vůbec nejčastějším tématem, které ve folklorní fotografii můžeme pozorovat – ať už si toho tvůrci obrazu jsou, či nejsou vědomi.

Do této kapitoly byli vybráni tři reprezentanti – Vladimír Židlický, Líba Taylor a Peter Korček. Každý z nich přistupuje k fotografování folkloru odlišným způsobem. Zajímavé je, že ani jeden z těchto fotografů se ve své hlavní umělecké či fotografické činnosti primárně nezaměřuje na folklor. Vladimír Židlický se proslavil výtvarnými figurálními fotografiemi, které kombinuje s kresbou či malbou. Líba Taylor působila jako reportážní fotografka pro světové humanitární organizace. A Peter Korček je známý krajinářský fotograf.

V případě Vladimíra Židlického je skok mezi jeho standardní tvorbou a tvorbou zaměřenou na folklor natolik diametrálně odlišný – a zároveň úsilí věnované jeho etnografickému projektu tak obrovské – až se nezaujatý divák ptá, co bylo tím prvotním impulsem či fascinací, která ho k této tematice přivedla tak hluboce. V tomto momentu tedy můžeme skutečně uvažovat o tom, jak silný vliv má místní folklor na samotného tvůrce a jeho uměleckou cestu.Je důležité také zmínit, že přestože jsou fotografie Vladimíra Židlického jasně stylizované, vznikly v průběhu folklorních či jiných slavností. Pro svůj etnografický charakter proto byly zařazeny do této kapitoly. Podobný přístup lze pozorovat i ve fotografiích Petera Korčeka. Přestože divák může vnímat mírnou stylizaci, vzhledem k charakteru pořizování snímků – na parkovištích během folklorních festivalů – byl i tento soubor zařazen do této části práce.

Vladimír Židlický

Expresivní fotografické figury Vladimíra Židlického, do kterých velmi často zasahuje kresbou, malbou, nebo jeho „zničené" fotografie, jsou známé nejen v Česku, ale i v zahraničí. Autorův sugestivní styl, který si umělecky pohrává s technickými možnostmi média fotografie, je rychle rozpoznatelný. Jen málokdo by si dokázal Vladimíra Židlického spojit s monumentálním fotografickým projektem týkající se folkloru. Přitom k tomu tento autor měl od dětství velmi blízko, poněvadž se narodil v jihomoravském Hodoníně.

V roce 2011 vydal Vladimír Židlický čtyř set stránkovou fotografickou publikaci *Kyjovsko* s podtitulem *Lidé, kroje tradice*. Publikace mapuje nejen kroje regionu Kyjovsko, ale především obyvatelstvo, které udržuje tradice. V knize se objevuje více než tisíc obyvatel regionu a všichni jsou tam jmenovitě uvedeni od nejznámějších folkloristů až po děti, které navštěvují národopisné či taneční kroužky. Vlna obrovského úspěchu, který tato kniha zaznamenala, se stala impulsem k práci na nové publikaci projektu. Ke konci roku 2011 začal Vladimír Židlický spolupracovat s Jaroslavem Kremlem, předsedou *Regionu Podluží* a starostou Lužic, který se stal organizátorem této velké akce. Druhá kniha s názvem *Lidé, kroje a tradice* se tedy připravovala od roku 2012 do 2013. V průběhu toho byly zmapovány obce Bavory, Břeclav, Stará Břeclav, Charvátská nová ves, Poštorná, Březí, Bulhary, Čejč, Dolní Bojanovice, Hlohovec, Horní věstonice, Hrušky, Josefov, Karlín, Klentnice, Kostice, Ladná, Lanžhot, Lužice, Mikulčice, Mikulov, Moravská nová ves, Moravský Žižkov, Mutěnice, Nový Poddvorov, Pavlov, Perná, Podivín, Prušánky, Rohatec, Starý Poddvorov, Terezín, Týnec, Tvrdonice a Valtice.

Kniha nepředstavuje fotografie s čistě dokumentárním charakterem; snímky jsou lehce inscenované, ale díky svému výraznému národopisnému až etnografickému pojetí byly zařazeny do této kapitoly jako obrazová kronika. Fotografovaní lidé jsou navíc v oblasti folkloru a folklorismu aktivní a pečují o udržování tradic v místě svého bydliště. Fotografie z velké většiny vznikaly při místních folklorních slavnostech, jako jsou hody či jiné akce, a všichni lidé na snímcích jsou jmenovitě uvedeni.

Vladimír Židlický v této knize rovněž pracuje s archivním materiálem. U každé obce přidává ke komparaci dvě dobové fotografie, které ukazují, jak kroje vypadaly před několika desítkami let. V textu o každé obci stručně popisuje její umístění, objasňuje tradice a zvláštnosti konkrétního místa a také současný stav udržování tradic a zvyklostí.

„Při práci na materiálu pro publikaci jsem si opět potvrdil, že stejně jako na Kyjovsku není ani v této části Moravského Slovácka uchovávání a rozvíjení tradic a hrdost na odkaz předků záležitostí několika málo jedinců, ale že jde o integrální součást života obcí, v nichž se na nejdůležitějších tradičních slavnostech, jako jsou například hody, podílejí svým způsobem všichni obyvatelé, i když jako vždy a všude jsou hlavním motorem zapálení jednotlivci. Snažil jsem se proto v rámci možnosti a s pomocí dalších spolupracovníků shromáždit v jednotlivých obcích vždy většinu těch, kteří se na uchovávání tradic podílejí nejaktivněji. Vznikla tak opět jakási kronika, v níž budou moci další generace identifikovat své předky a spříznění rodiny."[51]

Smysl a důležitost tohoto monumentálního projektu vystihl Vladimír Židlický v citaci výše. Národopisný projekt zahrnující publikace *Kyjovsko a Lidé*, kroje a tradice vyžadoval velké množství příprav, organizace a nepřetržitého fotografování po dobu dvou let. Projekt neukazuje pouze podobu krojů tak, jak ji známe dnes, ale především jejich nositele v mírně stylizovaných pózách typických pro fotografování v kroji. Zevrubný seznam jmen obyvatel, souborů a popisů krojů u každé fotografie dodává celému projektu vyšší rozměr a skutečně slouží jako pomyslná kronika pro budoucí generace.

Vladimír Židlický (1945, Hodonín) Fotograf. 1971-1975 vystudoval fotografii na pražské FAMU, nicméně začal svou uměleckou kariéru nejprve na poli malby. Velmi rychle si vytvořil osobitý umělecký styl stírající stylistické rozdíly mezi malbou a fotografií. Dnes žije a pracuje v Brně jako fotograf na volné noze. Jeho komplexní fotografické obrazy často zobrazují akty vznášející se ve světelné auře. Světlo je ovšem rozrušené škrábanci, kresbou a šrafurou. Od roku 1980 vystavuje samostatně, nicméně účastní se i skupinových výstav v prestižních soukromých i veřejných sbírkách, například v Centre Pompidou, v pařížské Národní knihovně či v Evropském domě fotografie. Jeho díla jsou zastoupena ve sbírkách Muzeu fotografie v Antverpách, v Muzeu Ludwig v Kolíně nad Rýnem, v Muzeu krásných umění v Houstonu, v newyorské MoMA či v Muzeu moderního umění v San Franciscu.[52]

[51] ŽIDLICKÝ, Vladimír. *Lidé, kroje, tradice: Bavory, Břeclav, Stará Břeclav ... Valtice*. Brno: David Židlický/Atelier Zidlicky, c2013. s. 7. ISBN 978-80-905608-0-2.

[52] *Vladimír Židlický.* Online. In: DATABAZEKNIH.CZ. Databáze knih. Dostupné z: https://www.databazeknih.cz/zivotopis/vladimir-zidlicky-76309. [cit. 2024-08-10].

538 Kostická žena
e všedním kroji – Alena
tiburková

539 Kostické ženy, které
se věnují zhotovováním
krojových součástí –
Eva Kubíková – šije sukně ke
krojům, Zdeňka Rabušicová,
roz. Kubíková – šije
„červenice" (krojové kalhoty)

Vladimír Židlický, Lidé, hody, tradice, 2023 (ukázka z knihy)

Vladimír Židlický, Lidé, hody, tradice, 2023

831 Stárkovský pár ve svátečních krojích – Barbora Kučerová a Martin Machovič

832 Sourozenci Dana a Roman Hromkovi ve svátečních krojích

Vladimír Židlický, Lidé, hody, tradice, 2023

Vladimír Židlický, Lidé, hody, tradice, 2023 (ukázka z knihy)

Líba Taylor

Líba Taylor je česko-britská fotografka, která v roce 1968 emigrovala do zahraničí a většinu profesionálního života prožila ve Velké Británii. Pracuje na dokumentaristických projektech pro světové humanitární organizace jako jsou *Unicef, UNHCR*, *Save the Children a Actionaid* a zaměřuje se zejména na země Afriky, Asie a Jižní Ameriky. Na humanitárních misích pro Organizaci spojených národů OSN jako fotografka doprovázela slavné osobnosti, např. Angelinu Jolie. Líba Taylor byla oslovena Zlatou Maděričovou, zakladatelkou *Jihomoravské komunitní nadace*, zda by vyfotografovala jedny z posledních žijících žen, které nosí kroj jako součást svého běžného odívání. Líba Taylor se na jižní Moravu dostavovala a pravidelně tyto ženy dokumentovala.

„Zajímají mě tradice. Některé babičky mají přes osmdesát, některé až k devadesáti letům a jsou velice čiperné,“ hovoří v Taylor pro *Hodonínský deník*.[53]

Výsledek této více než roční dokumentární práce představuje publikování fotografické knihy *Víchernice*, jež tvoří fotografie Líby Taylor žen nosících kroje z 20 obcí nacházejících se na Hodonínsku a Břeclavsku. Vydání knihy tak doprovázela fotografická výstava ve Svatobořicích-Mistříně, která se konala od listopadu 2017 do prosince 2017.[54] V roce 2018 byly fotografie vystaveny také v Národopisném muzeu *Národního muzea v Praze*[55] a na *Velvyslanectví České republiky ve Washingtonu*.[56]

Doprovodný text ke knize napsal spisovatel a scénárista Jan Kostrhun. Fotografie dokumentárním stylem zachycují život žen žijící na jižní Moravě, které oblékání do krojů ještě stále považují za přirozenou součást svého života. Důsledkem toho, že těchto žen pomalu ubývá, fotografie mohou působit dvojím dojmem. Na jedné straně je krása žen, jejich oděvu a láska k tradičnímu způsobu života, na straně druhé se objevuje nostalgie a závan smutku, neboť tato tradice spolu se ženami pomalu mizí.

[53]TUREK, Petr. *Fotky babiček v krojích zaujaly až v Texasu. Lidem je představí nová výstava.* Online. In: Hodonínský deník. Dostupné z: https://docs.google.com/document/d/1nb4zmZ0yZXmJZP33aVNiXOIz1kq1bK8mnEclOXiJn5U/edit. [cit. 2024-08-12].
[55]Tamtéž.
[55]BERÁNKOVÁ, Aneta. *Fotografie Líby Taylor zachycují jedny z posledních parádnic z Podluží. Představí je kniha Víchernice.* Online. Česká televize. In: . 2018. Dostupné z: https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/regiony/fotografie-liby-taylor-zachycuji-jedny-z-poslednich-paradnic-z-podluzi-predstavi-je-kniha-vichernice-79058. [cit. 2024-08-13].
[56]*Před-vernisáž Líba Taylor: Víchernice. Mizející parádnice Moravy.* Online. 2018. Dostupné z: https://martinfryc.eu/vystavy/pred-vernisaz-liba-taylor-vichernice-mizejici-paradnice-moravy/. [cit. 2024-08-15].

„Je mi strašně líto, že odchází něco, co už nikdy tady nebude. Už se vám nikdy nepodaří za deset a patnáct roků, že byste na ulici potkala člověka, který je oblečený v původním oblečení pro ten určitý region,“ řekla iniciátorka projektu, Zlata Maděřičová z Jihomoravské komunitní nadace v reportáži pro Českou televizi.[57]

Slovo „víchernice” v místním moravském nářečí znamená „parádnice.” Ženy zobrazené na fotografiích Líby Taylor budou prostřednictvím tohoto média ukazovat svoji hrdost na oděv a tradice dalším generacím. Fotografie Líby Taylor tedy podaly důležitou a cennou výpověď o mizejícím způsobu života na jižní Moravě. Představují velmi málo fotograficky probádanou oblast folklorního života. Většina fotografů směřuje své zájmy na zachycení autentického prožívání oslav a dodržování tradic, které dokazují, že folklor je stále živou součástí života lidí na venkově. Fotografové ukazují krásu folklorního dědictví, nicméně existuje velmi málo projektů, které by takto hluboce mapovaly podobné citlivé téma.

„Mám nejradši tyto veselé živé fotky. Ty babičky se slivovičkou, které se smějí. Snažila jsem se tomu dát trochu humorný podtón, aby to nebylo jen oficiální zaznamenání anonymních nositelek krojů na sklonku jejich života. Ale aby bylo znát, jaké jsou to všechno osobnosti. A myslím, že se to povedlo,“ usmívá se Líba Taylor.[58]

Líba Taylor (1950, Praha) fotografka, která žila většinu profesionálního života ve Velké Británii, pracuje přes dvacet pět let na dokumentaristických projektech pro světové humanitární organizace (Unicef, UNHCR, Save the Children, Actionaid a další) a zaměřuje se zejména na země Afriky, Asie a Jižní Ameriky. Je obohacena zvláštním, ryze ženským nadáním komunikovat s lidmi žijícími v nejrůznějších, převážně těžkých podmínkách. Její snímky jsou přímými, informativně bohatými záznamy skutečnosti. Přitom jsou naplněny silným osobním účastenstvím, někdy až něhou, zvláště zachycují-li ženy a děti. Ty ji zajímají především. Jsou ztělesněním problému, ale i nadějí třetího světa, pozitivním příslibem jeho budoucnosti.[59]

[57]BERÁNKOVÁ, Aneta. *Fotografie Líby Taylor zachycují jedny z posledních parádnic z Podluží. Představí je kniha Víchernice.* Online. Česká televize. In: . 2018. Dostupné z: https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/regiony/fotografie-liby-taylor-zachycuji-jedny-z-poslednich-paradnic-z-podluzi
[58]SOLAŘÍKOVÁ, Ivana. *Parádnice v krojích mizí, fotografka je zachytila s králíky i slivovicí.* Online. IDNES.CZ. 2018. Dostupné z: https://www.impuls.cz/regiony/jihomoravsky-kraj/mizejici-paradnice-kroj-fotografie-liba-taylor.A180617_140204_imp-jihomoravsky_kov/tisk. [cit. 2024-08-15].
[59]SOLAŘÍKOVÁ, Ivana. *Líba Taylor*. Online. FOTOŠKODA.CZ. 2018. Dostupné z: https://www.fotoskoda.cz/fest/osobnost/liba-taylor/. [cit. 2024-08-20].

Líba Taylor, Víchernice, 2017

Líba Taylor, Víchernice, 2017

Líba Taylor, Víchernice, 2017

Peter Korček

Peter Korček je slovenský fotograf, absolvent a pedagog *Institutu tvůrčí fotografie* v Opavě. Ve své volné tvorbě se věnuje dokumentární fotografii, přičemž se primárně zaměřuje na zkoumání vztahu městského člověka s prostředím, které ho obklopuje a zároveň svým způsobem formuje. Jeho tvorba byla mnohokrát oceněna v soutěži *Slovak Press Photo*. Mezi jeho nejznámější díla v současné době patří soubor Stanice, který tvoří 151 velkoformátových fotografií 54 slovenských železničních stanic.

Celkové dílo Petera Korčeka je poměrně rozsáhlé, a proto může být pro čtenáře překvapivé, že se věnoval i tématu folkloru – neboť Korčeka si obvykle spojujeme s jinými tématy. Při hlubším zamyšlení je však zcela logické, že se tímto tématem zabýval právě on.

Soubor *More Folklore* vznikl v roce 2015 a samotný název představuje slovní hříčku. „Moře folkloru“ odkazuje na pomyslnou „záplavu“ folkloru na Slovensku, kde má folklor výraznější a hlubší zakotvení v současné kultuře než v České republice. Zároveň název dobře funguje i v angličtině – „více folkloru“. V tomto souboru se Peter Korček rozhodl přinést nový pohled na folkloristy, které fotografoval na několika slovenských folklorních festivalech. Nejvíce fotografií pořídil na největším z nich, Folklorním festivalu *Východná*.

Záměrně se vyhýbal tradičním pohledům na folkloristy na pódiu. Podle jeho vlastních slov je také nechtěl „romanticky“ aranžovat na louce tak, jak by si to oni sami přáli. Naopak se rozhodl zprostředkovat radikální pohled na současnost folklorních souborů z prostředí parkovišť. Folkloristé v autobusech mají své zázemí a zcela logicky se tam sdružují. Při fotografování stálo Petera Korčeka velké úsilí folkloristy přesvědčit, aby se v tomto prostředí nechali vyfotografovat – parkoviště jim připadalo nedůstojné.

Přesto se mu podařilo nenásilnou formou zachytit a poukázat na střet dvou světů – moderního a tradičního. Na jedné straně sledujeme folkloristy, kteří svou vášní aktivně udržují slovenské folklorní dědictví, na straně druhé jsme nuceni čelit realitě všedních dní současného světa. Folkloristé oděni v tradičních krojích v prostředí parkovišť, autobusů či jiných dopravních prostředků působí poněkud nepatřičně. Během přestávek nebo příprav na vystoupení jsou protagonisté napůl oblečeni v krojích, zároveň ale nosí současné oblečení nebo využívají moderní doplňky či technologie.

Základní téma kontrastu starého a nového se ve fotografiích folkloru přirozeně nabízí a různí autoři s ním pracují různými způsoby. S motivem tradičního a moderního pracuje například i slovenská fotografka Emma Brilla, která využívá výtvarné postupy a jejíž snímky jsou stoprocentně stylizované. Přestože jsou fotografie Petera Korčeka také mírně inscenované, představují zachycení skutečných událostí v průběhu folklorních festivalů, jejichž svědky mohou být i samotní diváci. Výpovědní hodnota těchto snímků je tedy zcela nepopiratelná a významná.

**Peter Korček (1980, Slovensko) vystudoval Ekonomickou fakultu v Bratislavě a Institut tvůrčí fotografie v Opavě. Ve své volné tvorbě se věnuje dokumentární fotografii, zaměřuje se převážně na zkoumání vztahů městského člověka a prostředí, které ho obklopuje a které svými aktivitami také formuje. Těžištěm jeho tvorby je neustále se měnící městská krajina, kterou v pozitivním i negativním smyslu ovlivňují rozsáhlé a intenzivní urbanistické zásahy člověka. Profesně působil více než dvanáct let jako fotoreportér v různých slovenských vydavatelstvích. Věnuje se také fotografování pro komerční klienty a charitativní organizace. Od roku 2018 je pedagogem na Institutu tvůrčí fotografie v Opavě.*

VAGONÁR
POPRAD

7

Folklor v současné momentní fotografii

Výběr fotografů v kapitole *„Folklor v současné momentní fotografii“* je stejně pestrý jako samotný žánr. Zaměřujeme se zde na autory zcela rozdílných přístupů – ať už jde o slavnou dokumentární fotografku Alžbětu Jungrovou, vizuálního umělce, kurátora a historika fotografie Tomáše Pospěcha, studenty *Institutu tvůrčí fotografie* – jako jsou Martin Štecher či Yoshimi Yokoyama – nebo regionální fotografy, například Jitku Staňkovou a Marka Musila. Zcela jasně zde vyplývá, že jednotliví autoři k fotografii přistupují velmi rozdílným způsobem. U Martina Štechera, Jitky Staňkové a Marka Musila se však jejich výstupy v jistém ohledu sbližují – všichni se primárně zaměřují na reportáže z místních folklorních akcí. Zatímco Martin Štecher, student *Institutu tvůrčí fotografie*, vykazuje tendenci k dlouhodobému a systematickému zkoumání tématu, Jitka Staňková – profesí zubařka a zároveň aktivní folkloristka – zachycuje dění kolem sebe intuitivně, bez kalkulace a vizuálních ambicí. Právě tato autenticita a jednoduchost mohou činit její fotografie přínosnými v širším kulturním i dokumentárním kontextu. Marek Musil je známý jako „hodový fotograf“ jižní Moravy; slavnosti zachycuje především z komerčních důvodů.

Tato diplomová práce se však nezaměřuje výhradně na umělecké výstupy, ale především na výpověď o šíři a rozmanitosti současné folklorní fotografie. Je proto zcela přirozené, že i zástupci komerčního sektoru tvoří plnohodnotnou součást tohoto výběru. Z dokumentárního, a pravděpodobně i etnografického hlediska, představuje Musilův rozsáhlý archiv cenný pramen – studnici autentických výpovědí o současné jižní Moravě, ve kterých se snoubí udržování tradic, prolínání starého a nového, kulturní integrace i reálný obraz regionu.

Pozornost si zaslouží i skutečnost, že v České republice působí japonská fotografka Yoshimi Yokoyama, fascinovaná moravským folklorem. Ve své tvorbě se soustředí především na detaily krojů a portréty babiček oděných v tradičních krojích. Podobný motiv fascinace ženským venkovským archetypem lze nalézt i u dalších fotografek, které strávily podstatnou část života mimo Českou republiku, například u Líby Taylor, jež tomuto tématu věnovala celou publikaci Víchernice. Nabízí se otázka, zda právě pro autorky pocházející z jiných kulturních prostředí – a snad i pro ženy-divačky obecně – nepředstavuje tento motiv inspiraci i exotiku.

Jaroslav Pulicar

Brněnský fotograf Jaroslav Pulicar se tématu folkloru přirozeně dotýká ve své volné tvorbě vznikající během cest po Moravě, Slovensku, Polsku, Ukrajině či Rumunsku. Ačkoli se záměrně vyhýbá přímému zobrazování krojů, nápisů a dalších explicitních folklorních znaků, jeho hlavním tématem zůstává – dle jeho vlastních slov – „lidský úděl“.[60] Ve své fotografii tak hledá stopy autentického života v jeho neokázalých projevech. Místa, kde se lidé setkávají v odkazu na tradici.

Jak bylo napsáno v recenzi výstavy Jaroslava Pulicara v *Leica Gallery Prague* na webu stanici ČT art, autor usiluje o to, *„aby bylo nevyslovitelné obrazem vysloveno – a bylo to vysloveno s maximální hutností.“*[61] Autor se ve své práci často obrací k obyčejným věcem a situacím, které navzdory své jednoduchosti působí hluboce – jako by v sobě nesly cosi neuchopitelného, co rezonuje pod povrchem obrazů.

Jaroslav Pulicar, Markéta Luskačová a další autoři patří k těm, kteří folklor soustavně zachycují po celá desetiletí. Jejich tvorbu proto nelze jednoduše zařadit do jednoho jasně ohraničeného časového období – z toho důvodu je také uvádíme v této kapitole.

Jaroslav Pulicar (1954) je český fotograf působící v Brně, který se dlouhodobě věnuje černobílé momentní fotografii. Jeho práce byly publikovány v monografii Pulicar nebo knize Efemeria nakladatelství PositiF. V roce 2020 se stal Osobností české fotografie, titul mu udělila Asociace profesionálních fotografů ČR.

[60] STULÍROVÁ, Markéta. Online. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. 2022. Dostupné z: https://www.phil.muni.cz/aktuality/jaroslav-pulicar-vzdycky-jsem-chtel-fotit-tam-kde-jsem-rad. [cit. 2025-07-06].

[61] NIKAM NEPOSPÍCHAT, JEN SE POZORNĚ DÍVAT. FOTOGRAFIE JAROSLAVA PULICARA. Online. Česká televize art. 2022. Dostupné z: https://art.ceskatelevize.cz/inside/nikam-nepospichat-jen-se-pozorne-divat-fotografie-jaroslava-pulicara-IgTLL. [cit. 2025-07-06].

Archiv Jaroslava Pulicara

Z knihy Jaroslav Pulicar: Efeméria, Helbich, Brno 2020

Neznámý popisek, archiv Jaroslava Pulicara

Roman Vondrouš

Fotografie Romana Vondrouše si nejčastěji spojujeme s koňskými dostihy či Olympijskými hrami, které dlouhodobě dokumentuje. Jeho tvorbu charakterizuje osobitá nadsázka a smysl pro zachycení bizarních či nečekaných motivů ze života, které zaznamenává s lehkostí a nadhledem. Za své specifické vidění byl také oceněn prestižními fotografickými cenami, mezi nimiž je např. i *World Press Photo*. Stejnou poetiku uplatňuje i při svých reportážích z masopustů v Úněticích, které pravidelně fotografuje.[62] Tradice průvodu masek má hlubokou historii, nesloužila pouze jako pobavení, ale k zahnání temných duchů a zimy.[63] Obě tyto roviny v jeho fotografiích rezonují. Vondroušův typický rukopis, který často staví do kontrastu určitý vizuální minimalismus s nalezenými zářivými barvami – ať už oděvů, kostýmů či kulis – si přitom stále zachovává nadsázku a důvtip.

Vondroušovy fotografie z masopustních průvodů jsou příkladem současného fotografického přístupu k folkloru, který nesklouzává k idealizaci nebo nostalgii, ale naopak odhaluje živost a vrstevnatost tradice v dnešní době. Přes svou vizuální hravost a nadsázku zůstává jeho pohled pozorný k detailům, které tradici ukotvují v dnešní realitě. Právě tato rovnováha mezi reportážním a autorským přístupem, mezi kritickým odstupem a vnímavostí k tradici, řadí jeho práci mezi důležité příklady současného zobrazování folkloru v momentní fotografii.

Roman Vondrouš (1975, Pardubice.) Absolvoval Institut tvůrčí fotografie Slezské univerzity v Opavě, které zakončil doktorským titulem. Od roku 2005 pracuje jako fotograf v České tiskové kanceláři. V roce 2013 získal první cenu v kategorii Sport v soutěži World Press Photo a v letech 2016, 2017 a 2021 ho ocenila další světová žurnalistická fotosoutěž Pictures of the Year International. Jeho práce je často oceněna i v soutěži Czech Press Photo.

[62] *Masopust v Únětických také pravidelně dokumentovala i fotografka Markéta Luskačová. Ta své fotografie prezentuje především na výstavách, např. na výstavě O koních, o smrti o jiných lidech, Maškary z Roztok a Únětic 1999—2010. Středočeské muzeum v Roztokách. Výstava proběhla v roce 2011.*

[63] KRUPKOVÁ, Jaroslava a VOKOLEK, Václav. Stopy masopustu vedou až do indoevropských časů. Masky měly za účel zahnat duchy zimy. Online. 2021. Dostupné z: https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/kultura/stopy-masopustu-vedou-az-do-indoevropskych-casu-masky-mely-za-ucel-zahnat-duchy-zimy-40501. [cit. 2025-06-11].

Masopust v Roztokách a Úněticích, archiv Romana Vondrouše

Alžběta Jungrová

Fotografování českých tradic a s nimi spojeným folklorem se již několik let věnuje i Alžběta Jungrová. Podle rozhovoru pro webový portál *Má vlast* Alžběta Jungrová spolupracuje s designérkou Klárou Hegerovou a historičkou umění Michaelou Kádnerovou. Z této spolupráce by podle rozhovoru měla vzniknout kniha českých tradic ilustrovaná pořízenými fotografiemi Alžběty Jungrové. Ta se dokumentování této tématiky věnuje zevrubně:

„Fotím portréty lidí v dílnách, kde se dědí řemeslo z generace na generaci. Třeba modrotisk, krajka. Také tradice a s nimi spjaté symboly, sváteční i jiné kroje. Je to krásná práce, moje velká radost." [64]

V současné době existuje pouze několik publikovaných fotografií z připravovaného projektu. Dle dostupných informací se Alžběta Jungrová tématu věnuje pečlivě a snaží se zmapovat rozdílnosti v tradicích napříč jednotlivými kraji celé České republiky. Přestože projekt ještě není zveřejněn, v této diplomové práci jistě stojí za zmínku.

V dostupných fotografiích lze rozpoznat autorský rukopis Alžběty Jungrové. Snímky zachycují moravské kroje, tradiční masopust nebo výlov rybníka.

*Alžběta Jungrová (*1978, Praha) vystudovala Střední průmyslovou školu grafickou v Hellichově ulici v Praze. Pracovala pro deník MF Dnes, redakce dalších novin. V letech 2000-2002 žila a pracovala v USA a v Londýně. Základem její tvorby je dokumentární a reportážní fotka. Cestovala do mnoha zemí a dělala mimo jiné reportáže o drogách na afghánsko-pákistánských hranicích, za něž dostala čestné uznání Czech Press Photo. Za sérii snímků o dětech pracujících v cihelně v pákistánském Péšávaru a za fotografie z barmského uprchlického tábora v Bangladéši obdržela cenu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky. V současnosti pracuje ve svobodném povolání, zajímají ji časosběrné dokumenty, na zakázku vytváří dokumentární fotografie, reklamy, portréty. Ve volné tvorbě zkoumá téma lidských emocí a hledání hranic v sobě samotné. Pro tisk svých fotografií využívá i netradiční materiály jako textilie, sklo, zrcadla, plexisklo.*[65]

[64] SVOBODOVÁ, Sylva. *Fotografka Alžběta Jungrová: Chci jít na dřeň emocí, nezajímají mě kudrlinky.* Online. Novinky.cz. 2024. Dostupné z: https://www.novinky.cz/clanek/kultura-fotografka-alzbeta-jungrova-chci-jit-na-dren-emoci-nezajimaji-me-kudrlinky-40460348. [cit. 2024-08-20].

[65] Tamtéž.

Fotografie Alžběty Jungrové z připravovaného projektu o českých tradicích.

Tomáš Pospěch

Folkloru se ve své tvorbě dotknul také Tomáš Pospěch. Ten se více než deset let zabýval tématem češství. Ve svém souboru se Pospěch nezaměřoval na prvoplánové zobrazování typických atributů spojených s českým národem, naopak se snažil jít více do hloubky po stopách esence české sebeidentifikace. Zcela přirozeně tedy soubor vyústil i k zachycení prvků z folklorní a lidové kultury.

Více o souboru Čeství se dočteme v následující anotaci:

„Češství je něco, o čem každý mluví, ale málokdo dokáže pojmenovat. Když jej chcete fotografovat, čím více, na ně ostříte, tím více mizí před očima. Vizuálnímu ohledávání fenoménu češství jsem se nepřímo věnoval už v projektech Majitelé hradů, Bezúčelná procházka, Šumperák/Ztráta plánu. Dlouhodobý zájem o zachycení efemérní podstaty českého sebeurčení vykrystaloval v obsáhlý samostatný projekt. Češství vznikalo v letech 2001–2013 jako průběžně doplňovaný soubor sta fotografií, které nesou vizuální znaky charakterizující český národ. Záměrně jsem nefotografoval knedlíky, pivo a státní symboly, ty vše spíše zakrývají. Zajímalo mne, co opravdu tvoří charakteristické znaky české sebeidentifikace. Hledal jsem esence tisíckrát viděných situací, které charakterizují náš běžný život v českém domově. Skrze stále látované linoleum, opravárenské improvizace, linkrustu, turka ve skle, soutěže o nejlepší slivovici, jablko nebo guláš jsem chtěl přinést sebeironizující, sebekritické, ale doufám, že přesto všechno především velmi citlivé ohlédnutí za tím, co to dnes může znamenat být Čech.“

Až na jednu fotografii dívky v podlužáckém kroji, tvoří vybrané fotografie snímky zátiší, které si divák dokáže asociovat s přesně danými životními situacemi. Fotografie nejsou stylizované, ani nijak zvláště opravované. Čistě syrově, a přitom s prostorem pro fantazii, zachycují atmosféru naší domoviny.

*Tomáš Pospěch (*1974, Hranice) je fotograf, historik umění a kurátor na volné noze. Žije v Praze. Absolvoval dějiny umění na Univerzitě Palackého v Olomouci (1995), Univerzitě Karlově v Praze (1999) a Institut tvůrčí fotografie Filozoficko-přírodovědecké fakulty Slezské univerzity v Opavě (1998, doktorát 2013). Je také kurátorem sbírky Uměleckoprůmyslového muzea v Praze. Interní pedagog ITF FPF SU a v letech 1997–2007 též Fakulty multimediálních komunikací Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Je autorem více než třiceti knih, například antologie textů Česká fotografie 1938–2000 , souboru esejí Myslet fotografii (2014), katalogu a výstavy Česká fotografie 80. a 90. let 20. století (2002) v Muzeu umění v Olomouci, Slovenská nová vlna, 80. léta (2014) pro GHMP, publikace Eugen Wiškovský: Obrazová fotografie (2014), monografií Jindřicha Štreita, Viktora Koláře, Jana Jindry nebo publikací Jiří Hanke: Pohledy z okna mého bytu (2013), Šumperák (2015), Zemědělské práce / Slušovice (2018) aj. Mimojiné obdržel ocenění Osobnost české fotografie za rok 2021.*[66]

[66]Tomáš Pospěch. Online. Fotoškoda.cz.
Dostupné z: https://www.fotoskoda.cz/fest/osobnost/tomas-pospech/. [cit. 2024-10-01].

Fotografie ze souboru Češství

Martin Štecher

(*1976, Korytná) je český fotograf žijící v Bílých Karpatech fotografující převážně na Moravě a Slovensku. Martin Štecher je členem *Asociace profesionálních fotografů ČR* a současně studentem *Institutu tvůrčí fotografie v Opavě*. O své tvorbě říká: *„Mezi má oblíbená témata patří život lidí v krajině, reportážní a dokumentární fotografie."* Jako u spoustu dalších fotografů je tedy přirozené, že dokumentuje prvky folkloru a folklorismu v prostředí, ve kterém žije kontinuálně, nejen jako účastník fotografické dílny Kopanice 2023.

Martin Štecher pravidelně dokumentuje *Jízdu králů* ve Vlčnově. Jeho reportážní, nestylizované fotografie zachycují atmosféru akce, ale zároveň kontrast současného světa s tradičním vlčnovským krojem. Za zmínku Štecherovy volné tvorby také jistě stojí soubor *Král Filip IV.*, který dokumentuje chlapce Filipa Sobáňa, jenž se stal králem Jízdy králů 2023 ve Vlčnově. Černobílé fotografie zachycují Filipa v jeho běžného životě a popisují chlapcovu skutečnou identitu. Fotografie z cyklu *Král Filip IV.* byly vystaveny například na akci Ohlédnutí 2023, kde zaujaly kurátorský tým a návštěvníky.[67]

„Král je dominantní postavou lidového obyčeje. Podle tradice jím má být chlapec mravně zachovalý, panic, proto je za krále vybrán chlapec zpravidla ve věku mezi 10 – 12 rokem. Jede oblečen do ženské bílé obřadní sukně a rukávců, z věnce na hlavě splývají pentle, které mu zakrývají tvář. Po celou dobu objížďky má jako symbol mlčenlivosti v ústech růži. Většina veřejnosti krále nepozná, protože je maskován."

[67] *Ohlédnutí 2023 – Fotky z vernisáže a hodnocení.* Online. In: Ohlédnutí.uh.cz. 2024. Dostupné z: https://ohlednuti.uh.cz/aktuality/finale-ohlednuti-2023?fbclid=IwY2xjawEhQKpleHRuA2FlbQIxMAABHXQqyUwlBuHmuAQiM021cZgLDTepADpcRpnzwdjIdtZOGdWcIVrX7tbZdQ_aem_cH8KVNsrIAZojLZ4kvoQdg. [cit. 2024-10-05].

Archiv Martina Štechera

Jitka Staňková

(*1994, Veselí nad Moravou) je fotografka, která se také folkloru aktivně věnuje jako tanečnice a zpěvačka. Jejím hlavním fotografickým tématem je folklor ve všech podobách – ať už stylizované snímky folklorních souborů, nebo reportážní snímky z festivalů, besed u cimbálu a jiných typů akcí s folklorní tématikou. Svoji tvorbu prezentuje na instagramovém účtu *Jitka fotí folklor*.

Archiv Jitky Staňkové

[68]D Kurátoři výstavy Mgr. Lucia Benická, Mgr. Robo Kočan 16. 1. 1997–2. 3. 1997

[69]ILLÍK, Milan. *Dom fotografie v Poprade.* Online, Diplomová práce, vedoucí Jiří Siostrzonek. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2012. Dostupné z: http://itf.cz/dokumenty/milan-illik-diplomova-praca-dom-fotografie-v-poprade.pdf. [cit. 2024-07-25].

Fotografie z výstavy Kopanice 2023

Fotografie z výstavy Kopanice 2023

Výstava Kopanice 2023

Za příklad folkloru ve fotografii také jistě stojí za zmínku fotografický workshop vedený slovenským fotografem Robem Kočanem, který byl uspořádán na konci léta 2023 v Moravských Kopanicích. Tento workshop byl volně inspirován fotografiemi Marie Zavadilové, což byla pedagožka, narozená v roce 1893, která ve svém volném čase dokumentovala život na Kopanicích. Uskutečnil se na výročí 130 let od narození této fotografky. Workshop i navazující výstava a katalog tedy organizátoři a zúčastnění fotografové považují za připomínku a poděkování za práci a tvorbu Marie Zavadilové. Slovenský fotograf Robo Kočan byl k této události pozván na základě toho, že v roce 1996 psal teoretickou diplomovou práci o Marii Zavadilové, a v roce 1997 byl kurátorem[68] výstavy *Marie Zavadilová: Svietim vlastným svetlom* z cyklu *História fotografie*.[69] Hlavní iniciátorkou a organizátorkou této akce byla Renata Vaculíková z *Informačního centra pro rozvoj Moravských Kopanic, o. p. s.* Účastníci kurzu byli amatérští i profesionální fotografové, bývalí studenti fotografické školy *Photogenia Brno* a současní studenti či absolventi Institutu tvůrčí fotografie v Opavě. Vernisáž výstavy *Kopanice 2023* proběhla 27. 7. 2024 v Lopeníku a uvedl ji Jindřich Štreit.

Vystavující autoři: Jitka Bublíková (Hlavačková), Ľubomír Gálik, Martina Janošová, Jana Kozůbková, Hana Krajčíková, Miharu Micha, Olga Mrázková, Jitka Staňková, Jiří Stracha, Jan Šebek, Martin Štecher, Miroslava Trusková, Vladislav Tvarůžek a Robo Kočan.

Fotografický projekt Kopanice 2023 poutá pozornost především připomenutím téměř zapomenuté fotografky Marie Zavadilové a nabízí zajímavý kontrast mezi podobou oblasti Kopanic před sto lety a dnes. Téma je atraktivní i díky tomu, že účastníci projektu – čtrnáct fotografů s různorodými zkušenostmi – vytvořili své snímky během víkendové fotografické dílny. Výsledné fotografie tak nesou nejen stopy folklorní inspirace a osobní interpretace, ale také spontánního setkávání, které projekt přirozeně umožnil. Celek tak působí jako citlivá mozaika, která propojuje tradici s aktuálními hledáními a ukazuje, že i ve skromnějších podmínkách lze najít hodnotu.
Z workshopu byli k bližšímu prozkoumání jejich tvorby vybráni autoři, jako jsou Miharu Micha, Jitka Staňková a Martin Štecher – u všech se zájem o folklor promítá i do dalších projektů. Jejich práce jsou zařazeny do jednotlivých kapitol podle toho, jakým způsobem k folkloru ve fotografii přistupují.

Výstava Lopeník 2024

Marie Zavadilová

Marie Zavadilová roz. Pospíšilová (*1893, Hulín – 1988, Bratislava) působila na Kopanicích jako učitelka přibližně před sto lety, v období mezi dvěma světovými válkami 1919–1935. Kromě pedagogické činnosti se věnovala různým dalším uměleckým aktivitám. Zajímala se o obyvatele Moravských Kopanic a své žáky. Dokumentovala jejich každodenní život, zvyky a také výšivky a lidový oděv. Díky fotografiím Marie Zavadilové se zachovalo cenné svědectví o obyvatelích Kopanic první poloviny devatenáctého století.[70]

Fotografie Marie Zavadilové na výstavě Kopanice 2024

[70]Kopanice 2023: Katalog k výstavě fotografií. Katalog. Informační středisko pro rozvoj Moravských Kopanic, 2024.

Marek Musil

Marek Musil je komerční fotograf, specializující se na dokumentaci svateb, eventů a produktovou fotografii. Představuje zástupce fotografů, kteří pravidelně dokumentují hody a jiné folklorní akce na jižní Moravě. Jedná se především o komerční charakter ryze reportážních snímků, které jsou vytvořeny na objednávku. Při bližším zkoumání archivu fotografa, který se dokumentaci hodů profesionálně věnuje již od roku 2011, si divák povšimne, že Musilovy záběry z hodů vykazují výrazný cit pro autentickou reportážní fotografii. Tyto snímky zachycují nejen krásu tradičních krojů a slavností, ale také jemné nuance života v moravských vesnicích – momenty, které by jinak mohly být přehlédnuty. Musilova práce tak neodděluje komerční a reportážní rovinu; naopak ukazuje, že i v rámci komerčních projektů lze vytvořit dílo, které má kulturní hloubku a je důležitým svědectvím o bohatství lokálních tradic. Jeho fotografie přináší jedinečný pohled na propojení historie, tradice a moderního života, čímž podtrhují význam folkloru v dnešní společnosti.

Fotografie Marka Musila jsou cenné i pro svou výraznou emoční rovinu. Díky dlouholetému fotografování hodů dokázal získat důvěru místních lidí, kteří se před jeho objektivem nestylizují a neuzavírají do hraných póz. Musilovy snímky tak působí živě a autenticky – ukazují účastníky slavností tak, jací skutečně jsou. Tento přístup, podpořený dlouhodobým sledováním tradic, dává jeho práci významnou hodnotu a činí ji věrným svědectvím o současném folkloru na jižní Moravě.

*Marek Musil (*1991) vystudoval obor Automatizace řízení a informatika na Mendelově univerzitě v Brně. Živí se jako komerční fotograf specializující se na dokumentaci svateb a focení hodů či jiných folklorních akcí na Moravě. Kromě fotografování také vystupuje a hraje na akordeon.*

Yoshimi Yokoyama

Yoshimi Yokoyama je japonská fotografka žijící v České republice. Střídavě působí v Praze a v Tokiu. V České republice studovala fotografii na *FAMU*, poté přestoupila na *Institut tvůrčí fotografie v Opavě,* který dokončila bakalářským titulem. Autorku okouzlil moravský folklor, který pravidelně zachycuje na hodech či jiných folklorních slavnostech v Kyjově, Vlčnově nebo v Kunovicích.

Yoshimi Yokoyama je fascinovaná látkami a propracovanými detaily, které se na krojích objevují. Z tohoto důvodu se ve svých fotografiích často zaměřuje právě na detaily provedení krojů. Přesto jsou její fotografie vytvořeny čistě autenticky – vznikají reportážní formou v průběhu hodových akcí, přestože snímky částečně inscenuje.

Yoshimi Yokoyama se ve své práci soustředí především na starší ženy, babičky, které jsou tradičně oděny do krojů – podobně jako fotografka Líba Taylor. Yoshimi Yokoyama zajímají především kroje, které babičky nosí ve všedním životě na venkově. Vidí v nich obsažen samotný život – všední i sváteční okamžiky spojené s tradicí. V pořadu České televize Folklorika sama vypráví, že ačkoli pochází z Japonska, pochází z kraje, který je Moravě v mnohém podobný:

„Narodila jsem se u moře, ale tam je také podobně veselo, hodně slunce, sytých barev, a také se tam hodně pije, zpívá a tancuje.“

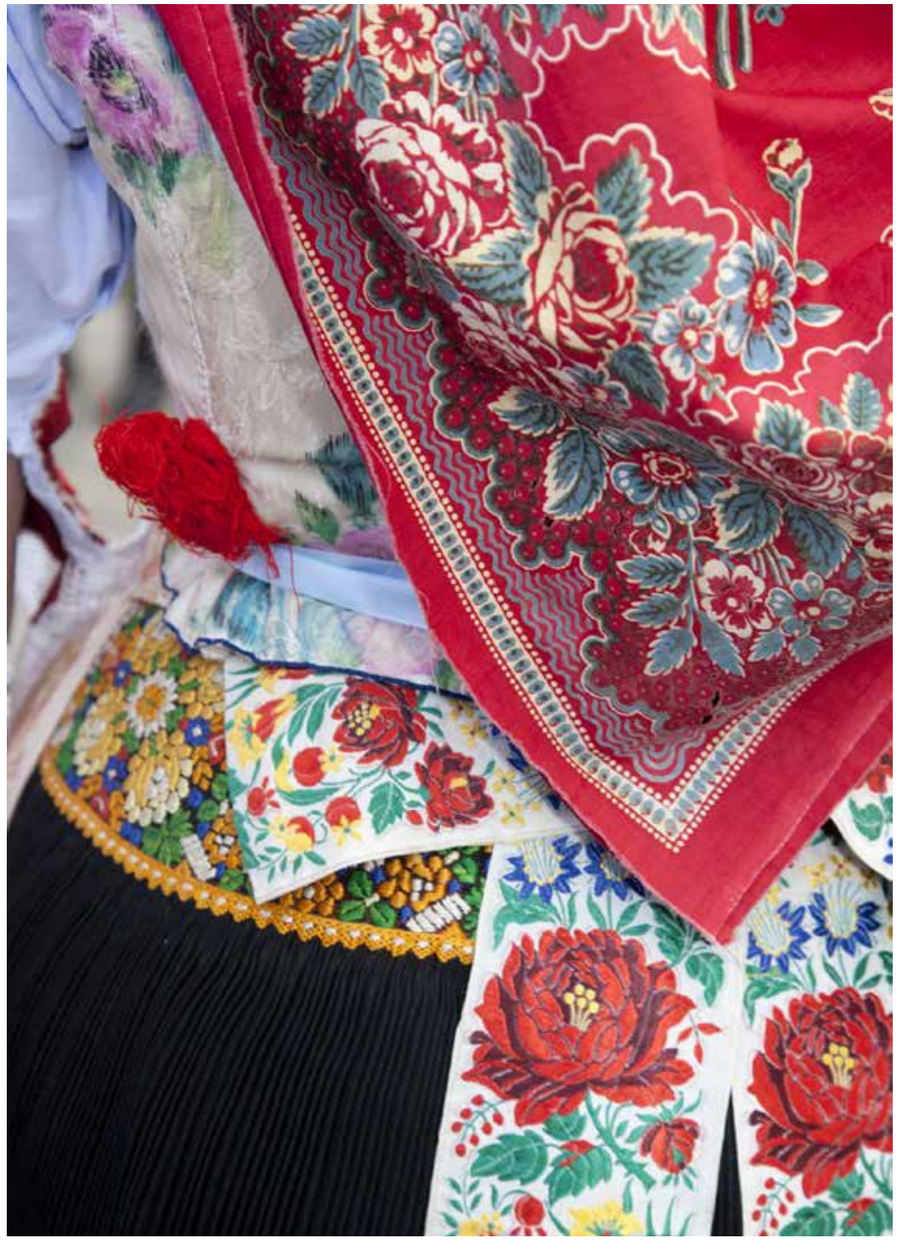
Její fotografie působí někdy dojmem určité spontánnosti a ne zcela soustředěného pohledu – jako by samotný akt fotografování nebyl pro Yoshimi Yokoyamu tím hlavním cílem. Snímky se tak stávají spíše prostředkem k hlubšímu prožití okamžiku, než pečlivě komponovanou dokumentací. Tato bezprostřednost a fascinace děním kolem sebe však dodává fotografiím specifické kouzlo, které odhaluje více než jen povrchovou podobu tradice. Yoshimi Yokoyama svůj zájem o moravský folklor prezentuje také v Japonsku. Fotografie starších žen v černých krojích z Kunovic je dokonce součástí jejího japonského kalendáře pro rok 2025. Ten se distribuuje v knihkupectvích po celém Japonsku.[71]

[71] https://www.amazon.co.jp/%E3%83%97%E3%83%A9%E3%83%8F%E3%83%BB%E3%83%81%E3%82%A7%E3%82%B3%E6%95%A3%E6%AD%A9%EF%BC%88%E3%82%A4%E3%82%AB%E3%83%AD%E3%82%B9%E3%82%AB%E3%83%AC%E3%83%B3%E3%83%80%E3%83%BC2025%EF%BC%89-%E3%82%AB%E3%83%AC%E3%83%B3%E3%83%80%E3%83%BC-%E6%A8%AA%E5%B1%B1%E4%BD%B3%E7%BE%8E/dp/4802214626/ref=mp_s_a_1_1?crid=3HGZYQK9LXCQB&dib=eyJ2IjoiMSJ9.sLBR2yNs6PKQtFwffpBdvQOK2Isdh74NjCSfeMqQnfwM3zdFQK0IlUCH_tFTPqlosFOdPJBkZdnVcEXF55eKHDzQrzRuXPCLuijTTbfwNnQ5kXaGn2RxQqruDjjg1rfa.CmaIFpNlXESEsAHnmvxYrnvfMxktkewnCbPQG_nmpng&dib_tag=se&keywords=%E6%A8%AA%E5%B1%B1%E4%BD%B3%E7%BE%8E&qid=1730471353&sprefix=%E6%A8%AA%E5%B1%B1%E4%BD%B3%E7%BE%8E%2Caps%2C358&sr=8-1#

*Yoshimi Yokoyama (*1975, Kagošima) je japonská fotografka působící v Praze a v Tokiu. Ve své tvorbě se zaměřuje především na černobílý subjektivní dokument. Pracuje také jako tlumočnice pro japonské firmy a koordinátorka pro časopisy a televizi. Vystudovala Institut tvůrčí fotografie v Opavě.*

ŠKODA 120L
ŠKODA

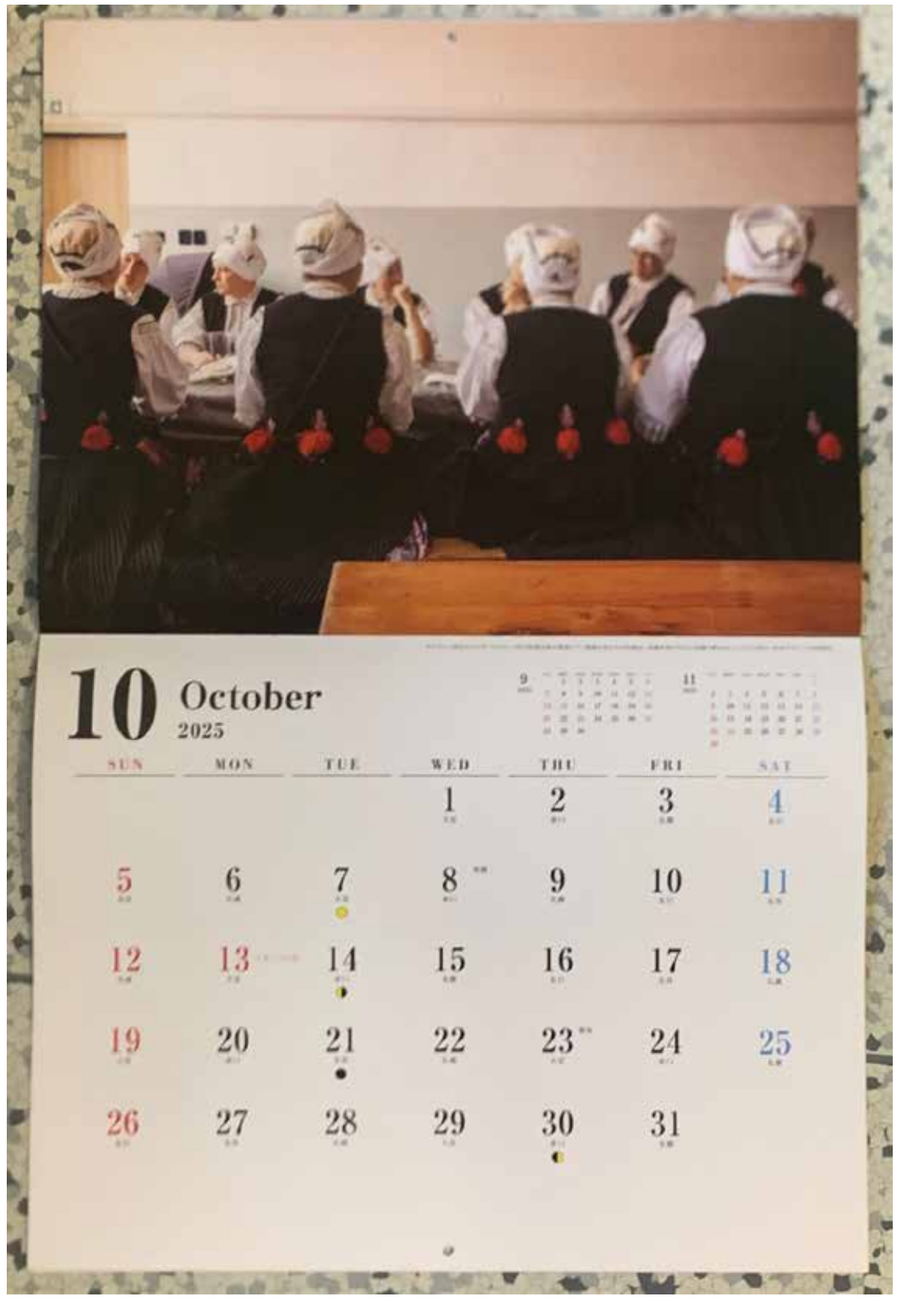

Archiv Yoshimi Yokoyama

Yoshimi Yokoyama, kalendář pro rok 2025

8

Folklor v inscenované fotografii

Kategorie inscenované fotografie se vyznačuje největší mírou žánrové otevřenosti a různorodých interpretačních přístupů. V těchto projektech často dochází k prolínání různých žánrů a zároveň zde lze pozorovat i nejširší spektrum výsledné kvality. Při průzkumu výskytu folkloru v současné fotografii narazíte na množství snímků na různých fotografických serverech, kdy fotografové pořizují několik fotografií – některé z nich mohou být působivé, jiné méně, avšak jen zlomek autorů se folkloru věnuje opravdu do hloubky. V této kapitole proto přinášíme vzorek fotografů, kteří k inscenované tvorbě přistupují s hloubkou, ale zcela rozdílně. Někteří přinášejí nové pohledy a osvěžující interpretace, jiní se drží zažitých postupů bez výrazných inovací a často sklouzávají do opakujících se šablon. Obecně lze říci, že v rámci inscenované fotografie se setkáváme s oběma protipóly této tvorby – vizuálně kultivovanými snímky či motivy, které balancují na hranici kýče.

Využití folkloru v inscenované tvorbě často svádí ke kýči – už samotný oděv se totiž může stát silným vizuálním symbolem, který někdy zastíní vlastní obsah fotografie. Někteří fotografové s tímto kýčem pracují záměrně, jiní spíše nevědomě. Pro diváka, který má s folklorem jen malé zkušenosti, je proto důležité si uvědomit, že fotografovat folklor – ať už reportážně, nebo inscenovaně – je poměrně náročná disciplína, která ke kýčovitým či banálním momentům svádí i zkušeného fotografa. Na druhou stranu, i nějaký ten kýč k folkloru jednoduše patří – ať už v podobě přehnané zdobnosti, veselého přehánění nebo úsměvné stylizace. Folklor byl vždy i o radosti a hravosti, a právě to mu dodává jeho nezaměnitelné kouzlo.

Do výběru byli zařazeni Michaela Karásek Čejková, Robert Vano, Jiří Lubojacký, Wlasta Laura, Emma Brilla, Petra Lajdová, Zuzana Pustaiová a Bartosz Frątczak. Tento soubor autorů zároveň otevírá otázku, nakolik prostředí, z něhož pocházejí, ovlivňuje jejich pohled na téma – stejně jako samotný folklor je formován místními odlišnostmi a tradicemi. Zatímco český a moravský folklor se liší nejen vizuálně, ale i atmosférou a projevy, slovenské regiony přinášejí zase jiné akcenty a v případě Litvy, kde působí Bartosz Frątczak, jde o zcela odlišné pojetí folklorní tematiky. Fotografovat radostný folklor bohaté Moravy, jak to činí Wlasta Laura, bude přirozeně vyžadovat jiné výrazové prostředky než zaznamenávání syrového, místy až temperamentního slovenského folkloru Zuzany Pustaiové – a už vůbec se nedá srovnávat s poněkud temnějším a drsnějším pojetím litevského folkloru, které zpracovává Bartosz Frątczak.
V této kapitole se tak můžeme oprostit od homogenního vnímání folkloru jako jednotné masy a začít o něm uvažovat skutečně regionálně – se všemi jeho souvislostmi, ale i odlišnostmi. Toto uvědomění může vést k hlubšímu pochopení, proč jednotliví autoři fotografují tím či oním způsobem a proč u nich vzniká potřeba folklor ve své tvorbě zpracovávat.

Michaela Karásek Čejková

Michaela Karásek Čejková pochází původně z Ostravy, kde také vystudovala střední uměleckou školu, ve studiích fotografie následně pokračovala na *FAMU*. Ve své tvorbě se věnuje primárně módní fotografii. Její tvorbu velmi často tvoří barevné fotografické koláže. Spolu s oděvní designérkou Kateřinou Platzerovou a krajinářskou architektkou Králíkovou tvořila interdisciplinární projekt Czechia, který byl inspirován českým kulturním dědictvím a folklorem. Projekt Czechia autorky označují jako koncept a interpretaci, kdy navštěvují česká města a pro každé vytvářejí novodobý kroj, ze kterého se následně stává umělecký objekt. Tyto novodobé kroje byly vytvořeny pro Ostravu, Třinec, Mikulášovice, Sušici a Mikulov, následně byly zachyceny na pozoruhodných a inovativních fotografiích Michaely Karásek Čejkové. V rozhovoru pro internetovou platformu Czechdesign autorky odpověděly, proč se ve své volné tvorbě zabývají právě kroji:

„Kroj v našem pojetí chápeme jako oděv společný pro skupinu lidí žijících v určité oblasti a v určité době. Neopíráme se o kroj lidový, ale vytváříme zcela nový oděv jako výsledek našeho výzkumu. Slouží nám jako další nástroj k popisu či pojmenování dané oblasti. Líbí se nám, že každý kraj v České republice nese své zvláštnosti, které dříve kromě dialektů umocňovaly právě kroje. Proto jsme se rozhodly na ně navázat, i když v našem pojetí bychom mohly mluvit spíše o stejnokroji nebo uniformě pro dané místo či město.[72]

Umělkyně kromě vytvořeného objektu z kroje následně provádí performance, kdy kroje špiní nebo přímo ničí. To vše svojí sugestivní formou fotograficky dokumenuje Michaela Karásek Čejková. Stylizované fotografie žen oděných v novodobých krojích doprovází zvláštní nepřítomnost v pohledu a celková melancholie. Karásek Čejková také fotografuje zátiší se stejnou atmosférou. Tyto vizuálně i výpovědně silné snímky představují další výraznou práci na poli české výtvarné fotografie zabývající se folklorem a v roce 2018 byly vystaveny na výstavě Czechia Now! v Českém centru v Kensington Palace Gardens v Londýně.[73]

[72]MOUČKOVÁ, Kristýna. *Český folklór dobývá Londýn. Trojice kamarádek objíždí české vesnice a zaznamenává národní tradice.* Online. Czechdesign.cz. 2018.
Dostupné z: https://martinfryc.eu/vystavy/vernisaz-karin-zadrick-folklor/. [cit. 2024-10-05].
[73]Tamtéž.

*Michaela Karásek Čejková (*1989) je fotografka působící v Praze, která se specializuje především na módní, portrétní a zátiší fotografii. Pro její práci je charakteristické používání klasické ručně vyráběné koláže. V roce 2015 absolvovala magisterské studium na Katedře fotografie na FAMU (Filmová a televizní fakulta Akademie múzických umění) v Praze. Během studia absolvovala studijní stáž na Aalto School of Art, Design and Architecture v Helsinkách, Finsko (2012) a také pracovní stáž v magazínu Alla Carta v Miláně, Itálie (2014). V roce 2020 získala cenu Czech Grand Design v kategorii Fotograf roku 2019.* [74]

Autorky multimediálního projektu Czechia. Michaela Karásek Čejková, Lucie Králíková, Kateřina Plamitzerová.

Projekt Czechia

[74]Michaela Karásek Čejková. Online. Dostupné z: http://www.karasekcejkova.com/about-contact. [cit. 2024-10-05].

„Současný plzeňský kroj je navržen jako slavnostní župan, symbolizující vzácnou přítomnost pěti řek v živoucím organismu tohoto města při tvorbě kroje Czechii tentokrát velmi silně ovlivnil urbanismus města."[75]

Michaela Karásek Čejková, Současný plzeňský kroj, projekt Czechia, 2019

[75] *Czechia.* Online. 1. 12. 2019. *Dostupné z:* Facebook, https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid02Nhkksf87jQ4JsJ8Cn8iz34BG9kSG-1diVT2iyrSeTkXcC4cwyi5yXzcHwfrScD5FGl&id=305377119915828. [cit. 2024-10-05].

Michaela Karásek Čejková, novodobý ostravský kroj, projekt Czechia, 2017

Michaela Karásek Čejková, novodobý mikulovský kroj, projekt Czechia, 2019

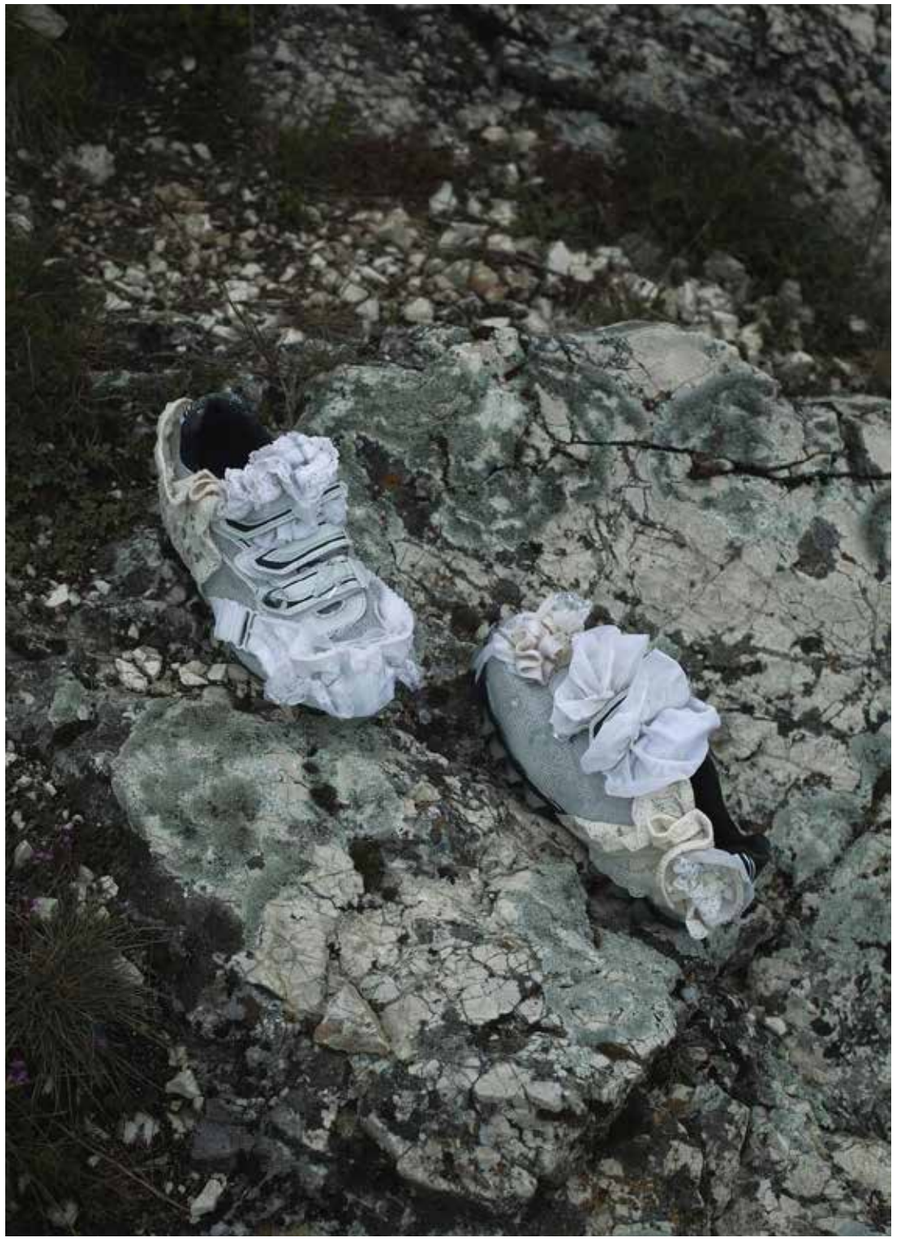
Michaela Karásek Čejková. Ostrava. Přívoz, 2017

Michaela Karásek Čejková, novodobý mikulášovický kroj, projekt Czechia, 2017

Fotografie v rámci projektu Czechia, 2018

Michaela Karásek Čejková, novodobý mikulášovický kroj, projekt Czechia, 2017

Fotografie v rámci projektu Czechia, 2018

Václav Šilha

Další počin, jenž se zabývá českými tradicemi, je multimediální projekt Tradice v obrazech. Za tímto projektem stojí fotograf Václav Šilha spolu s retušérkou Michaelou Pupíkovou, kameramany Jiřím Vidmanem a Vladimírem Mikou, a textařkou Veronika Čáslavská.
Projekt *Tradice v obrazech* mapuje především české tradice regionů Chodska, přes Plzeňsko až po Prahu. Kromě vizuálního obsahu tento projekt kompletuje také osobní příběhy těch, kteří se zasluhují o udržování zvyků a řemesel. Vznikající fotografie by měly být součástí interaktivní knihy, která bude doplněna o QR kódy, pod nimiž by čtenáři mohli nalézt videa ze zákulisí fotografování, dále videa z různých kulturních akcí, vybranou lidovou hudbu a další.
Fotograf Václav Šilha se původně zaměřoval na fotografie zvířat, následně začal fotografovat mizející kultury, zvyky a vymírající etnické skupiny. Cestoval po celém světě a jeho snímky byly publikovány *BBC* či *National Geographic*. V průběhu celosvětové koronavirové pandemie, kdy byla ztížená možnost cestování, se začala formovat myšlenka projektu *Tradice v obrazech*. Jedna z prvních zastávek Václava Šilhy se stal Postřekov, kde vznikly stovky snímků členů tamějšího národopisného souboru.[76]

Rozsáhlý projekt *Tradice v obrazech* pro svoji vizualitu našel inspiraci v dílech holandských mistrů a také u českého malíře Jaroslava Špillara. Stylizované fotografie jsou často pořizovány v ateliéru, nicméně některé z nich jsou fotografovány v dobových lokacích.

Václav Šilha prostřednictvím projektu *Tradice v obrazech* mapuje chodské slavnosti a kroje, karlovarsko, plzeňsko, jižní Čechy, Mladou Boleslav, hřebečské kroje, mělnické kroje, podještědí - českobudsko, litomyšlské a poličské kroje, prácheňské a kozácké kroje a další. Tento ambiciózní a rozsáhlý projekt divákovi zprostředkovává svědectví o tom, že folklor je živoucí nejen na Moravě, ale také v Čechách – které jsou pravděpodobně pro svoji mírně odlišnou kulturu většinovou společností v tomto kontextu mírně opomíjeny. Fotografie jsou podrobeny detailní a precizní retuši, díky které mohou působit, že vizuálně balancují na hranici kýče. Toto balancování bylo pravděpodobně záměrem autorů, neboť v rozhovoru pro Fotoškoda Václav Šilha zdůrazňoval, že tvůrci projektu se na této vizualitě fotografií shodli. Tradice v obrazech představují multimediální projekt, jenž vyvrcholil vydáním stejnojmenné publikace na podzim 2024.

[76]MRÁZOVÁ, Klára. *Jeho snímky vyšly časopisech BBC či National Geographic*. Teď fotí chodské kroje. Online. In: Domažlický deník. 2021. Dostupné z: https://domazlicky.denik.cz/zpravy_region/jeho-snimky-vysly-casopisech-bbc-ci-national-geographic-ted-foti-chodske-kroje-2.html. [cit. 2024-09-19].

Václav Šilha, fotografie ze souboru Tradice v obrazech, 2024

Robert Vano

„Chtěl bych tam mít ten kontrast, že to není kopie Rakousko-Uherska, ale že to je teď.“[77]

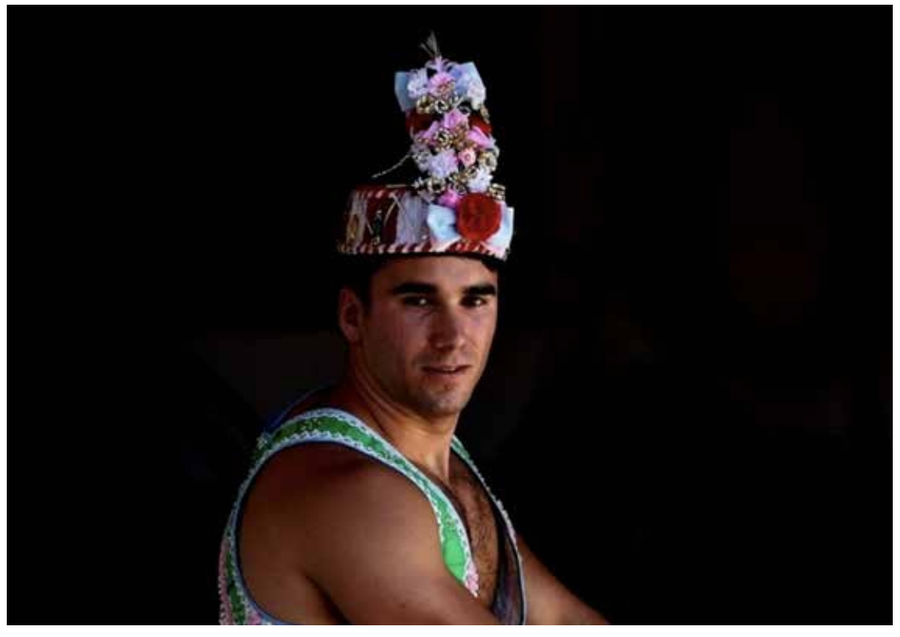
Zachycení tradic a folkloru se věnoval také slovenský fotograf žijící v Praze, Robert Vano. Robert Vano na pozvání ředitelky *Jihomoravské komunitní nadace*, Zlaty Maděryčové, která se zasloužila i o vznik projektu *Víchernice*, fotografoval charitativní kalendář pro rok 2015. Zadáním kalendáře *Šohaji 2015* bylo zachytit krásu mladých mužů na Podluží, kteří v dnešní moderní době touží po značkovém oblečení, nejmodernějším vybavení, ale podobně tíhnou také k dodržování starých tradic.[78] K zachycení tohoto projektu byl přizván Robert Vano, který se jako jeden z mála fotografů věnuje fotografování mužských aktů. Následně vzniklé stylizované fotografie mladých mužů vyvolaly rozporuplné reakce z řad etnologů. Robert Vano pro soubor fotografií Šohaji fotografoval mladé muže z Břeclavska a Hodonínska, kteří mají k folkloru přirozený vztah a aktivně se na udržování tradic podílejí. Vano do fotografií přinesl silnou a do té doby nevídanou invenci – mladí muži jsou zobrazováni polonazí, je zde také přítomen homoertoický aspekt. Na tento přístup k zachycení folkloru nebyli diváci zvyklí, tudíž fotografie vyvolaly i negativní reakce. Robert Vano se ke kritice fotografií vyjádřil pro server iDnes.cz následovně:

„Chápu, že některé lidi to rozčiluje. Já ale chtěl udělat sexy kalendář složený z fotek pěkných kluků, kteří mají rádi tradice místa, odkud pocházejí.“[79]

Iniciátorka projektu Zlata Maděryčová na občasné negativní reakce spolu s fotografem Vanem reagovali s nadsázkou. Křest kalendáře proběhl 26. 7. 2014 v Moravské Nové Vsi, Kmotrou kalendáře se stala herečka a slovenská diplomatka Magda Vášáryová. Netradiční způsob zachycení folkloru prostřednictvím pohledu Roberta Vana lze považovat za úspěšný – všech nachystaných 250 výtisků se během křtu ihned prodalo. A i přes kritiku si našel své obdivovatele – facebooková stránka *Vano fotí šohaje* má k dnešnímu datu 1 100 sledujících.[81]

[77]FOLKLORIKA. *Vano fotí šohaje.* Online. Česká televize. 2014. Dostupné z: https://www.ceskatelevize.cz/porady/1102732990-folklorika/314294340030010/. [cit. 2024-10-03].
[78]SPĚVÁK, Přemysl a ČERNÁ, Zuzana. *Krása bez košile? Vanovi polonazí šohaji mají i kritiky.* Online. Deník.cz. 2014. Dostupné z: https://www.denik.cz/jihomoravsky-kraj/krasa-bez-kosile-vanovi-polonazi-sohaji-maji-i-kritiky-20140717-1ch2-rsp4.html. [cit. 2024-10-03].
[79]SVOBODOVÁ, Karolína. *Polonazí šohajové fotografa Vana naštvali etnografy. Zneuctili prý kroje.* Online. Deník.cz. 2014. Dostupné z: https://www.idnes.cz/brno/zpravy/robert-vano-nafotil-kalendar-sohaji.A140728_2085872_brno-zpravy_taz. [cit. 2024-10-03].
[80]Tamtéž.
[81]*Vano fotí šahaje.* Online. Dostupné z: Facebook, https://www.facebook.com/profile.php?id=100063809435885&sk=photos_by. [cit. 2024-10-05].

*Robert Vano (*5. května 1948, Nové Zámky, Slovensko) po maturitě v roce 1967 emigroval přes Jugoslávii a Itálii do Spojených států, kde začal svou kariéru jako kadeřník a vizážista. Pracoval jako asistent módních fotografů, mezi které patří Horst P. Horst, Marco Glaviano nebo Leo Castelli. Od roku 1984 působí jako samostatný fotograf, a to jak v New Yorku, Paříži a Miláně, tak i v Praze. Ve své kariéře se zaměřuje především na módní a reklamní fotografii. Pracoval pro prestižní módní časopisy, včetně Cosmopolitan, Harper's Bazaar a Vogue. Během let 1996–2003 zastával pozici uměleckého ředitele v českém vydání časopisu Elle. Později do roku 2009 působil jako kreativní ředitel v agentuře Czechoslovak models. Od té doby pracuje jako fotograf na volné noze. Robert Vano je známý především svými černobílými portréty a akty, které pořizuje na klasický film. Používá i techniku platinotypie, kterou v dnešní době málokdo využívá. Robert Vano v současné době žije a pracuje v Praze.*[82]

[82]Robert Vano. Online. Livebid.cz. Dostupné z: https://livebid.cz/auction/sance_detem_ulice2022/detail/87. [cit. 2024-09-20].

Robert Vano, fotografie kalendáře Šohaji, 2015.

Robert Vano, Šohaji, 2015

Jiří Lubojacký

Jiří Lubojacký je multižánrový, komerční fotograf pocházející z Ostravy, v současné době žijící a tvořící v Brně. Cesta k fotografii byla pro Jiřího Lubojackého zpočátku nepřímá. Jiří Lubojacký pracoval sedm let jako systémový inženýr v leteckém průmyslu. V této náročné práci ovšem prodělal syndrom vyhoření. Fotografie pro něj představovala uklidnění a jistou formu arteterapie. Přes street fotografii postupně volně přešel k dokumentaci společenských událostí, poté se začal fotografií živit. Jiří Lubojacký se tedy věnuje především komerční fotografii, díky které začal spolupracovat s *VUS Ondráš*.

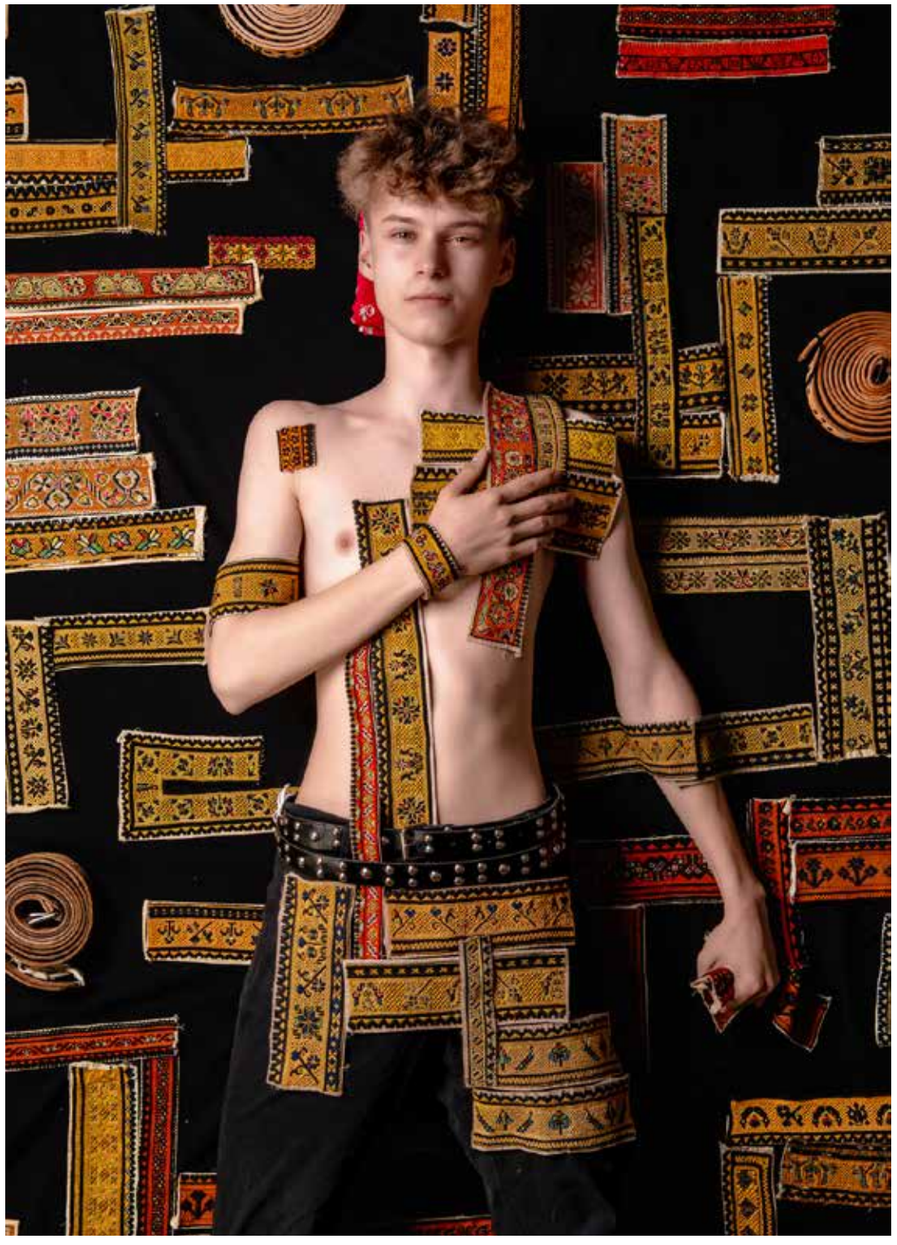
Cesta k folklorní fotografii pro Lubojackého měla postupný vývoj. Dle jeho vlastních slov vyrostl v prostředí, v němž folklor patřil do historie. Po přestěhování do Brna na folklorní atmosféra začala napřímo působit. Svůj podíl na tom měl také fakt, že Jiří Lubojacký je aktivní tanečník a v tanečním prostředí se pohyboval nejen jako aktér, ale i fotograf. Nicméně folklornímu tanci se nikdy nevěnoval. O folklor jako takový se tedy začal zajímat v momentě, kdy navázal pracovní spolupráci s *VUS Ondráš*. Postupem času tedy začal vznikat jeho volný soubor *Nakrojení*, který představil na fotografické výstavě v brněnské galerii *Schrott* v listopadu 2024.

Autor hovoří o tom, že ho zajímá historie a etnografie, ale nepovažuje se za dokumentaristu. Ve volné tvorbě reflektuje především kreativní proces, který se zaměřuje na vizuální projev. Soubor *Nakrojení* tedy hlouběji nezkoumá národopisnou či etnografickou rovinu díla, Lubojacký si zde primárně pohrával s vizuální estetikou krojů. Přestože se jedná o tanečníky a tanečnice *VUS Ondráš*, osoby i příběhy na fotografiích zůstávají anonymní a fotografie nepodávají bližší vysvětlení.

*Jiří Lubojacký (*1987, Ostrava) je multižánrový fotograf, vystudoval magisterský obor Informační technologie na Ostravské univerzitě. Po studiích pracoval jako systémový inženýr v leteckém průmyslu. Vyfotografoval stovky tanečních a hudebních eventů, z nichž se mnoho konalo v zahraničí jako je Francie, Belgie, Nizozemsko, Německo aj. Spolupracuje s VUS Ondráš, pro nějž dokumentuje akce a zároveň vytváří fotografický materiál určený k propagaci souboru.*

Jiří Lubojacký, Nakrojení, 2024

Dokumentace výstavy v galerii Schrott, Brno, podzim 2024

Wlasta Laura

Jako autorka tohoto textu do této diplomové práce zařazuji také svůj vlastní soubor *Unspoken Things*. Jedná se o sérii inscenovaných fotografií, které jsou inspirovány etnografickými články, jako je například sborník vydaný *Slováckým muzeem Tělo jako kulturní fenomén* – jenž se zabývá následujícími tématy: tělo jako objekt rituálních úkonů, symbolika těla a jeho součásti, péče a tělo, tělo ve folkloru, tělo a duše, tělo ve výtvarném umění. Z článků vyplývá, že přítomnost nahého těla ve folklorní a rituální kultuře nebyla neobvyklá, zároveň je v této kultuře zcela přirozená esence zbožnosti v kontrastu se sexualitou. Krojový oděv sloužil na venkově nejen k určení statusu nositelů, ale také k určení jejich bydliště. Tyto impulzy mě jako jako znojemskou rodačku, která prožila většinu života v oblasti moravského Mikulova a rakouského Laa an der Thaya, spolu s podnětnou rozpravou o folkloru s fotografkou Štěpánkou Stein, inspirovaly k propojení fotografie aktů a krojů. V souboru pracuji s imaginací, metaforami a symbolismem folkloru, lidových tradic, náboženství a mystiky. Soubor byl vystavován nejen v České republice, ale také na skupinových výstavách v zahraničí. Upoutal pozornost mezinárodních institucí jako je např. *Lensculture* a také byl publikován v českých i zahraničních časopisech. Rezonance okolo těchto fotografií mě jako autorku utvrzuje ve faktu, že folklor a tradice jsou nejen po vizuální, ale i obsahové stránce atraktivním tématem v mezinárodním kontextu.

Wlasta Laura, Unspoken Things, 2023-2024

Emma Brilla

Emma Brilla je slovenská fotografka, která vystudovala *Vysokou školu kreativní komunikace v Praze* se specializací ve fotografii a audiovizi.[83] Emma Brilla má k folkloru velmi blízký vztah, z toho důvodu se folkloru zcela přirozeně věnuje ve své volné tvorbě. Soubor fotografií *Přítomnost minulosti*, jenž vyústil v následné publikaci *Folklore*, se zabývá konfrontací tradice a současného světa.

„Hlavně proto, že spojuje dva různé světy. Minulý skrze tradiční lidové oblečení a dnešní skrze prvky současného světa. (...) Tento soubor přibližuje dnešní generaci lidové zvyky a tradice nejen z historického, ale zejména ze současného pohledu. Spojuje ikonické kroje s moderní kulturou. Snaží se o jakousi evoluci našeho dědictví a zvyků. Zachovat je novodobým způsobem a oslovit současnou generaci. (...) Spojuje tradiční lidové kroje s prvky dnešní kultury, od moderní architektury až po technologické vymoženosti."[84]

Jedná se o stylizované fotografie, ve kterých autorka využívá kroje z různých oblastí Slovenska a zasazuje je spolu s jejich nositeli do prostředí současné architektury. Vytváří tím kontrast mezi novým a zdánlivě starým, kdy lidé odění v tradičních krojích vystupují v místech, kam zdánlivě nepatří, nebo používají moderní technologie, které s kroji působí nepatřičně. Modelové bývají často zachyceni ve strnulých pózách, jež zdůrazňují jejich odlišnost a nepatřičnost v prostředí, kde se nacházejí. Některé fotografie navíc reagují na pandemii koronaviru, kdy dívky v krojích nosí chirurgické roušky.

Přestože se některé snímky mohou divákovi zdát neadekvátní, zvolený přístup ve skutečnosti vystihuje současnou realitu. Obecně platí, že většina lidí má kroje spojené s dobovými interiéry a exteriéry – často až skanzenového typu. V praxi ovšem lidé v krojích žijí, bydlí a připravují se v prostředí, které odpovídá současné době. Emma Brilla se tak pravděpodobně snažila ukázat právě tento kontrast dvou světů, které se propojují. Výsledkem je ale současně nečekané poodhalení skutečné podoby dnešního folkloru a folklorismu – podoby, jak ji znají rodinní příslušníci nebo ti, kterým se podaří proniknout do zákulisí.

[83] *MgA. Emma Brilla.* Online. Vysoká škola kreativní komunikace. Dostupné z: https://www.vskk.cz/cz/naplavkka-2022/mga-emma-brilla/. [cit. 2024-10-01].
[84] *EMMA BRILLA – FOLKLORE*. Online. Asociace profesionálních fotografů. Dostupné z: https://www.asociacefotografu.com/cz/aktuality/aktualne/563/emma-brilla-folklore.html. [cit. 2024-09-28].

Emma Brilla je slovenská lifestylová fotografka, která se nejraději věnuje portrétům lidí, párů a rodin, dále pracuje jako marketingová manažerka Asociace profesionálních fotografů. Vystudovala Vysokou školu kreativní komunikace v Praze. Soubor Folklor hojně vystavuje. Na prvním místě je však móda a módní fotografie, protože ta hraje v jejím životě velkou roli. Ve svých fotografiích zachycuje okamžiky plné smíchu, radosti, ale i důležitých momentů v životě lidí. Zaměřuje se na hru světla a drobné detaily. Na každé fotografii je pro ni nejdůležitější emoce a příběh. Byla nominovaná Asociací profesionální fotografů v kategorii Osobnost mladé české fotografie za rok 2023 – do 30 let.

Publikace Folklore, Emma Brilla, 2022

Emma Brilla, Folklore, 2022

Projekt Czechia

Ukázka publikace Folklore, 2022

Petra Lajdová

Pravděpodobně k jedněm z nejznámějších fotografek, které se zabývají tématem folkloru, patří slovenská autorka Petra Lajdová. Do širšího povědomí vstoupila svým souborem *Slovenská renesancia* s podtitulem *Keď krása vychádza na svetlo*, který vznikal v letech 2012–2014. Jedná se o stylizované fotografie žen oděných v krojích, pořízené v ateliéru s výrazným světelným řešením. Charakteristickým prvkem těchto fotografií je černé pozadí – v tomto kontextu pro diváka možná netradiční, místy až ponuré. Právě černé, jednoduché pozadí tvoří jednotící linii celého souboru a umožňuje divákovi soustředit se na detaily krojů, zejména na čepce a výraz portrétovaných modelek.

Soubor *Slovenská renesancia* je – podobně jako u Václava Šilhy – typem fotografií, které si divák snadno zapamatuje. Přítomnost krojů v ateliérovém prostředí spolu s kontrastní černou barvou představuje motiv, který se odlišuje od obvyklého vnímání krojů spjatého s venkovem, přírodou, náměstími či obřadními rituály v kostelech. Divák není zcela přivyklý pohledu na kroj zasazený do neutrálního ateliéru.

Kolekce se primárně zaměřuje na pokrývky hlav svobodných i vdaných žen a zahrnuje 19 typů krojových součástí, které reprezentují západoslovenský, středoslovenský a východoslovenský region.[85] Tento přístup Petry Lajdové zároveň ukazuje na univerzálnost krojů jako kulturního a uměleckého symbolu – díky ateliérovému zpracování se kroje stávají nejen součástí folklorní tradice, ale také samostatným estetickým objektem, který dokáže oslovit diváka napříč časem a prostředím.

„Petra Lajdová tímto souborem přináší renesanci tradičního oděvu, vrchních částí a historických pokrývek hlavy svobodných i vdaných žen. Obdivuje jejich estetiku, krásu a uměleckou hodnotu. Originálním způsobem upozorňuje na neuvěřitelnou variabilitu, barevnost i složitost těchto částí kroje, zdůrazňuje detaily, lidovou tvořivost a vyvolává nečekané emoce. Petra Lajdová ve svých fotografiích také vidí symboly a podobnosti propojující se s jinými kulturami."[86]

[85] *Slovenská renesancia* (2012-2014). Online. Petra Lajdová.
Dostupné z: http://www.slovenskarenesancia.sk/o-diele. [cit. 2024-09-28].

Z souboru *Slovenská renesancia* vznikla i stejnojmenná publikace, která je doplněna také černobílými fotografiemi, kdy Lajdová dokumentovala nasazování čepců na modelky tzv. „čepčenia". Ukazuje složitou úpravu hlavy, která vyžaduje vysokou odbornou zručnost žen, které toto umění ještě ovládají.[87]

*Petra Lajdová (*1978, Bratislava). Během svého pobytu v Praze (1999–2004) se fotografie stala součástí jejího života a profesního rozvoje. V roce 2006 získala cenu za kreativní portrét s názvem Sebeláska v České republice. Začala fotografovat portréty umělců a akty. Fotografické umění zdokonalovala na studijních stážích a pobytech ve Francii (2007–2010). V letech 2008–2010 vystavovala samostatně i v rámci významných uměleckých akcí v Piešťanech a Bratislavě. V srpnu 2014 představila umělecké fotografie z cyklu Slovenská renesance (Piešťany). V letech 2014–2015 se nechala inspirovat a věnovala se svým komerčním projektům na jihu Francie. Na podzim 2015 prezentovala svou tvorbu v Monaku (Grimaldi Forum) a v létě 2016 v Paříži na akci EURO 2016 v rámci prezentace Slovenska. V zimě 2017 vystavovala v Galerii M. A. Bazovského v Trenčíně. Série fotografií Slovenská renesance si svou originalitou a silným emocionálním dopadem získala velký respekt a úspěch nejen na Slovensku. Působí v Bratislavě a pracuje i tvoří také v zahraničí.*[88]

[86] *Slovenská renesancia* Online. Danubiana.
Dostupné z: https://danubiana.sk/vystavy/slovenska-renesancia. [cit. 2024-09-28].
[87] Tamtéž.
[88] Tamtéž.

Petra Lajdová, Slovenská renesancia, 2019

Zuzana Pustaiová

Zuzana Pustaiová je slovenská fotografka oceněná řadou mezinárodních cen. Ve své tvorbě se kromě klasické fotografie věnuje také koláži a intermediálním přístupům. V některých souborech své fotografie „povyšuje“ na sochy, které následně znovu fotografuje a tímto způsobem dále zpracovává a přepracovává. Folklorem se zabývala ve dvou souborech.
Prvním z nich je inscenovaný cyklus fotografií s názvem *Each Country – Its Custom (Jaký kraj, takový mrav)*, který obsahuje jak barevné, tak černobílé snímky. Barevné fotografie tvoří jakési pomyslné zákulisí celého procesu. V tomto souboru se Zuzana Pustaiová zaměřuje na vztah mezi tradicí a současností, přičemž si klade otázku, do jaké míry je zájem o folklor skutečným projevem identity a nakolik pouze „pózou“. Postavy oděné v tradičních slovenských krojích či jejich částech jsou stavěny do kontrastu s moderními technologiemi a prostředími, což vytváří pro diváka výrazný a někdy až nepřirozený rozpor. Tento soubor byl zároveň její bakalářskou prací na Vysoké škole výtvarných umění v Bratislavě.

Kurátorka Lucia Fišerová se při příležitosti výstavy tohoto souboru v ostravské galerii Fiducia k fotografiím vyjádřila následovně:

„Výstava Zuzany Pustaiové předkládá novou vizi fenoménu folkloru, balancující na hranici inscenace a dokumentu. Na první pohled tradiční černobílé fotografie krojovaných postav v přírodním či venkovském prostředí, doplněné znepokojivými detaily prozrazujícími současnost, narušují iluzi tradice jako zakonzervované a neměnné. Autorka tak s nadhledem problematizuje vztah mezi lokálním a globalizovaným. Na inscenovaných snímcích představuje fúzi folkloru ve smyslu kulturního dědictví a jakési aktuální formy „lidové“ kultury ovlivněné všudypřítomným konzumerismem, novodobými formami spirituality a virtuálním světem médií. Chytré telefony s fotoaparáty, solárium, civilní svatby v přírodě, čajový rituál, karimatka na cvičení jógy, které nacházíme na snímcích, také symbolizují potřebu „zažít“ sílu přírody a potvrdit si vztah k ní. Černobílé obrazy sluncem zalité mýtické krajiny – scenérie pro všeobjímající děje. Kondenzovaná oslava slovenství, hrdého i melancholického ducha národa, jak ji známe z národopisné tvorby Karla Plicky a Martina Martinčeka či z lyrizovaného románu Františka Švantnera Nevěsta hôľ (1946). Zem zpívá – chtělo by se povzdychnout.[89]“

[89]Each Country – Its Customs. Online. Zuzana Pustaiová. 2013. Dostupné z: https://www.pustaiova.com/portfolio/each-country-its-customs/. [cit. 2024-10-05].

Ostatně autorka se o fotografiích vyjadřuje v anotaci:

„V dnešní době se stává stále vytrvalejším trendem návratu k životnímu stylu a hodnotám našich prarodičů. Současná generace vyhledává prvky slovenské lidové kultury a přenáší je do běžného života. I když je kultura národa úzce spjata s každým jednotlivcem, způsob života není zakořeněn přímo v mysli. Je to jakási hra na něco, co bylo před pár desítkami let přirozenou součástí každodenního života. V mnoha případech je to absurdita, do jisté míry póza, vytvořená změnou myšlení, obranou proti konzumerismu a globalizovanému způsobu života v současné společnosti.”[90]

[90]Tamtéž.

Fotografie ze souboru Each Country – Its custom

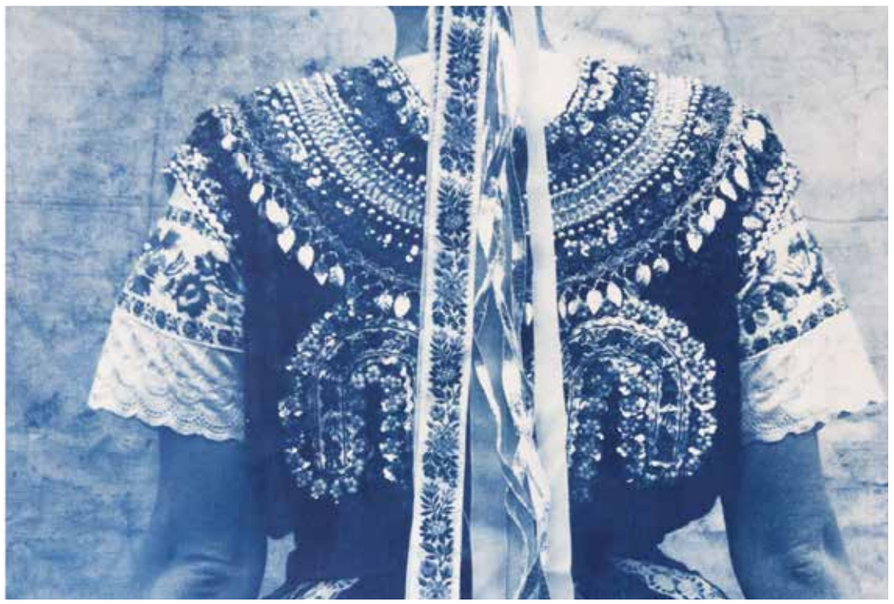
Dalším souborem, ve kterém se Zuzana Pustaiová věnuje folkloru, je *ČIĽ–EJ!*. V tomto cyklu autorka fotografuje samu sebe v kroji, případně pouze v jeho částech. Černobílé snímky následně koloruje, čímž jim dodává nový významový rozměr. Fotografii, na které je zachycena ve slavnostním kroji, zhotovila v životní velikosti velkoformátovou technologií a s využitím metody kyanotypie, jež je typická svou sytě modrou barvou. Tato modrá barva v kontextu folkloru přirozeně evokuje tradiční barvení oděvů modrotiskem – řemeslem, které je zapsané na seznamu světového kulturního dědictví *UNESCO*.

Jednotlivé kroje, které Pustaiová ve svých fotografiích představuje, odkazují podle jejích slov ke třem etapám v životě ženy – kroji pro svobodné ženy, svatebnímu kroji a kroji pro vdané ženy. Tímto způsobem Zuzana Pustaiová nejen zachycuje a aktualizuje tradiční prvky krojů, ale zároveň je přetváří a zasazuje do nových významových souvislostí. Její práce tak otevírá možnost nového čtení folkloru – nejen jako statické tradice, ale jako živého a proměnlivého kulturního fenoménu, který může být interpretován osobitě a současně.

„Všechny regiony v naší zemi mají typické lidové kroje. Mikroregion Čiľejkár se nachází na levé straně řeky Hron. Obyvatelé, kteří žijí v těchto vesnicích, mluví měkkým středoslovenským dialektem. Místo „teď“ říkají „čiľ / čiľej / čiľeky“. Ženské oblečení bylo zdobeno stuhami, krajkami, skleněnými korálky, perlovými korálky a flitry. Oblečení se lišilo podle příležitosti – běžné nošení, slavnostní nebo smuteční oděvy. Neprovdané dívky nosily jiné oblečení, vdávaly se pod „pártou“ a vdané ženy nosily takzvaný „rohatý čepiec“. Kroj byl oděvem lidí z vesnice. Toto oblečení a můj projekt jsou propojeny s každodenními pracemi v minulosti. Život byl těžký, ale lidé si užívali život naplno a na tvářích měli úsměv. Výchozím bodem je etnografická fotografie na Slovensku, kterou se zabýval Pavol Socháň ve druhé polovině 19. století.“[91]

[91] *ČIĽ – EJ!*. Online. Zuzana Pustaiová. 2013. Dostupné z: https://www.pustaiova.com/portfolio/cil-ej/. [cit. 2024-10-05].

Fotografie ze souboru ČIĽ–EJ!

Zuzana Pustaiová (1990, Levice, Slovensko) se původně věnovala malbě, ale brzy přešla k fotografii, kterou studovala na Vysoké škole výtvarných umění v Bratislavě a na Univerzitě aplikovaných věd v Bielefeldu v Německu. V lednu 2022 získala doktorát z umění a stala se doktorkou umění. Získala řadu ocenění v oblasti současné fotografie (nominace na C/O Berlin Talent Award 2024, nominace na MAST grant 2023/2024, 3. místo v soutěži LensCulture Art Photography Award 2023, finalistka Grand Prix a Book Award Images Vevey 2023/2024, Grand Prix na Rovinj Photodays 2021, finalistka Images Vevey 2021/2022, finalistka Grand Prix Bialystok Interphoto 2021, 1. místo na Rovinj Photodays 2018, finalistka na Lucie Foundation Scholarship v Los Angeles 2017 atd.). V roce 2018 byla jmenována slovenskou fotografkou roku. Vystavovala na mezinárodní úrovni v Evropě a Kanadě. Její první umělecká kniha, založená na projektu One Day Every Day (2022), se dostala do užšího výběru pro Paris Photo Aperture Photobook Awards 2022. Pustaiová je členkou platformy Reflektor pro samostatně vydávané fotoknihy v Rakousku a Asociace profesionálních fotografů Slovenska. Pracuje jako nezávislá fotografka, lektorka, pedagožka, fotoeditorka a šéfredaktorka Fotonovin – novin o fotografii. Žije a pracuje v Levicích a Bratislavě. Pustaiová je zastupována galerií Photon.*[90]

[92]Zuzana Pustaiová. Online. Dostupné z: https://www.pustaiova.com/about/. [cit. 2024-10-05].

Bartosz Frątczak

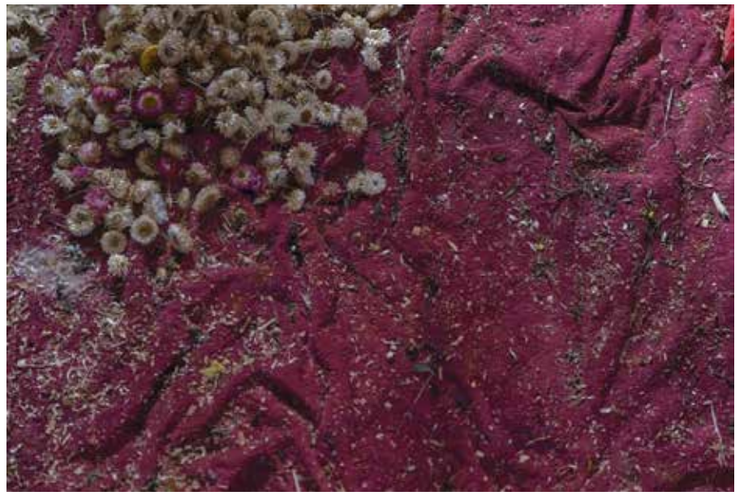
Přestože je Bartosz Frątczak polský fotograf, studuje na Institutu tvůrčí fotografie v Opavě a ve své tvorbě se věnuje zpracování tématu folkloru. Od temnějších souborů slovenské autorky Zuzany Pustaiové se zde přesouváme k Frątczakovým fotografiím, kde je zřetelná změna nálady oproti českým autorům. Přestože i fotografie Michaely Karásek Čejkové nesou melancholický nádech, je třeba si uvědomit, že tato autorka žijící v Praze pochází původně z Ostravy, jíž se ve svém souboru také věnovala. Bartosz Frątczak naproti tomu trvale žije v Litvě, jejíž folklor zpracovává. Hypotéza, že místo původu a působiště fotografa ovlivňuje jeho způsob zpracování a nazírání na téma folkloru, se v případě tohoto autora potvrzuje a zdárně uzavírá.

První soubor, na který se zde zaměříme, Bartosz Frątczak odevzdal jako klauzurní práci v prvním ročníku *Institutu tvůrčí fotografie* a věnuje se v něm velikonočním ratolestem vyráběným v Litvě. Symbolika této tradice je v Litvě natolik výjimečná, že pravděpodobně bude zapsána na seznam Světového kulturního dědictví *UNESCO*. Podrobněji se o fotografiích dočteme v následující anotaci souboru:

„Verba-rze“ (z litevského slova „verba“, což znamená palma) Velikonoční palma je palmová nebo vrbová ratolest nebo svazek živých a sušených rostlin, připravený na památku Ježíšova vjezdu do Jeruzaléma. Předpokládá se, že zástupy lidí vítaly Ježíše tím, že před něj házely své pláště a mávaly palmovými ratolestmi. Dnes jsou palmy nejen palmové listy, ale i díla lidového umění, která se liší vzhledem a technikou podle oblasti, v níž byla vyrobena. Také samotná symbolika palmy se v průběhu staletí měnila a vstřebávala katolickou víru, lidovou kulturu i pohanské prvky. Mnohá vodítka k palmové symbolice lze nalézt v literatuře, kde polský spisovatel Mikołaj Rej napsal, že lidé, kteří na Květnou neděli nesnědí vrbové poupě, nebudou nikdy spaseni. Což, jak se ukazuje, dává smysl, protože vrbová poupata (kočičky) obsahují kyselinu salicylovou (tj. oblíbený aspirin). Opět se můžeme dočíst u Vladislava Syrokomla, že se lidé při návratu z kostela bičovali posvěcenou palmou, aby získali zdraví a požehnání. Samozřejmě je tu také biblická symbolika a nekonečné množství významů, které byly velikonočním palmám v průběhu staletí přisuzovány. V tomto konkrétním případě se fotografie soustřeďují kolem fenoménu palem vyrobených palmáři žijícími severozápadně od Vilniusu na Litvě, kde je tradice a symbolika těchto palem natolik jedinečná, že se stala obrazem litevského kulturního dědictví, a je dokonce pravděpodobné, že získá status UNESCO.“[93]

Soubor *Verba-rze* je sestaven z metaforických a atmosférických zátiší v kombinaci s portréty. Svým vizuálním jazykem v divákovi podněcuje imaginaci. Fotografie jsou nejednoznačné a nutí k hledání odpovědí. Bartosz Frątczak se folkloru věnuje i v jiných souborech např. City. Folk a hundred times, vytvořil také expozici pro instituci *Šalčininkų rajono savivaldybės kultūros centras* v níž portrétoval skupiny lidí věnující se folkloru na litevském venkově.[94] Tyto soubory ovšem nevznikly na území České republiky, ani pod vedením *Institutu tvůrčí fotografie*, kde Bartosz Franczak studuje, tudíž jsou zde uvedeny především pro utvrzení autorových hlubších motivací zabývat se tématem folkloru.

[93]INSTITUT TVŮRČÍ FOTOGRAFIE V OPAVĚ. *Bartosz Fratczak.* Online. Dostupné z: https://itf-new.slu.cz/sprava-studentu/workdetail/2842. [cit. 2024-10-05].
[94]*Šalčininkų rajono savivaldybės kultūros centras.* Dostupné zde: https://salcininkaikultura.lt/

Bartosz Frątczak, Verba-rze, 2024

Bartosz Frątczak, City. Folk a hundred times, 2019

*Bartosz Frątczak (*1987 Stargard, Polsko) je polský dokumentární a umělecký fotograf žijící od roku 2014 v Litvě. Od 13. prosince 2023 je členem Svazu polských uměleckých fotografů. Od roku 2024 je také televizním moderátorem na TVP Vilnius, kde moderuje ranní živý pořad „Wilno na Dzień Dobry" a magazín „Strona po stronie". Začal a nedokončil studium teologie. Studoval a vystudoval filozofii s magisterským a bakalářským titulem. V současnosti studuje na Institutu tvůrčí fotografie v Opavě a je účastníkem mentoringového programu Sputnik ve Varšavě. Kromě svých uměleckých fotografií se také zaměřuje na portrétování divadelních a filmových herců.*

Expozice v Šalčininkų rajono savivaldybės kultūros centras

9

Fotografie folkloru v umění

Tato kratší kapitola představuje fotografie vzniklé tvorbou umělců, kteří médium fotografie primárně nevyužívají, nebo do svých snímků zasahují intermediálními přesahy. Přestože se mohou fotografie na první pohled jevit jako prosté, jsou součástí rozsáhlejších projektů, které se neomezují pouze na fotografii. V těchto případech fotografie slouží spíše jako doplnění nebo prostředek k dalšímu tvůrčímu výrazu.

Alžběta Bačíková, Lucie Vítková

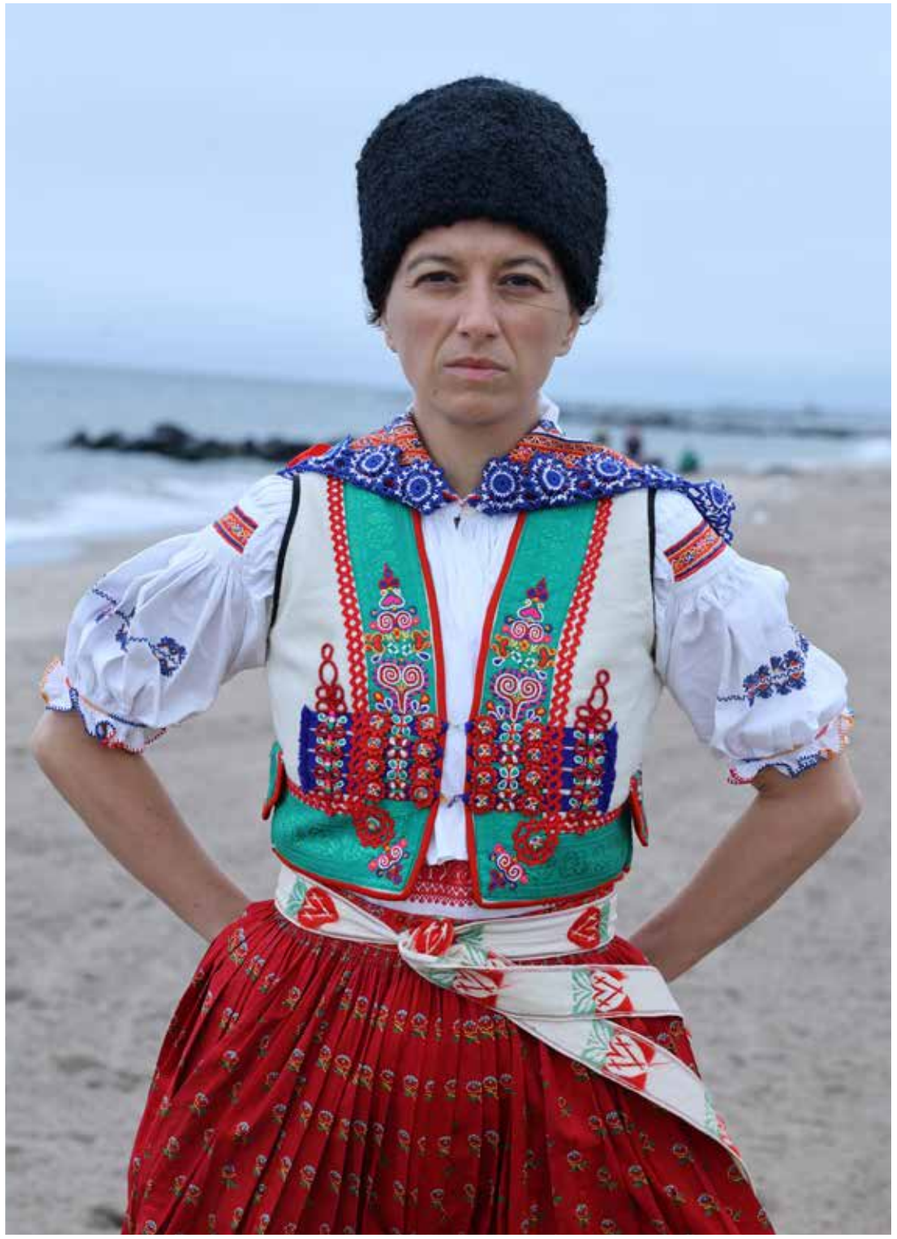
Příkladem fotografie folkloru v umění může být kooperace Alžběty Bačíkové a Lucie Vítkové. Alžběta Bačíková, držitelka *Ceny Jindřicha Chalupeckého*, ve spojení s hudební skladatelkou, improvizátorkou a performerkou Lucií Vítkovou v létě 2024 vytvořily společný soubor fotografií *Kdyby bylo ve společnosti deset oficiálních pohlaví, zaplní se to*. Jedná se o parafrázi citátu Věry Sokolové z rozhovoru s Marií Koval pro *Gender Studies*, ve kterém Sokolová poznamenává, že kategorie identity záleží na sebeidentifikaci a ta zase záleží na nabídce. Tato věta utkvěla Lucii Vítkové v paměti a v novém projektu ji vsadila do moravského tradičního kontextu. S využitím fotografie zkoušely s Alžbětou Bačíkovou zachytit deset různých tváří, které by mohly existovat v realitě, v níž je nabídka pohlaví rozšířená na deset. Zároveň se snažily vytvořit prostor pro *LGBTQ+* lidi, v kontextu krojů a tradičních zvyklostí, které se často vyznačují svojí binaritou. Na fotografiích Lucie Vítkové[95] tedy performuje fáze mezi polohami žena-muž. Fotografie vznikly na Coney Islandu v Brooklynu a pro tyto účely byl speciálně přivezen horňácký kroj, který je spjat s rodinou Lucie Vítkové. Fotografie zároveň vznikaly paralelně se záběry pro nově připravovaný film *Nezadržitelný pohyb* Alžběty Bačíkové. Alžbeta Bačíková primárně není fotografkou, ale umělkyní využívající různá média jako způsob svého vyjádření.

[95]umělecké jméno Lucie Vítkové

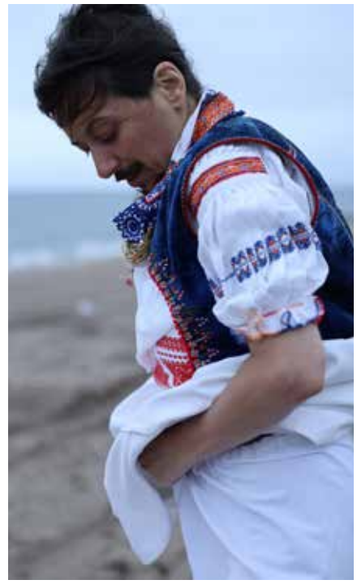
Soubor fotografií byl také vystaven na společné výstavě *Markéta Lisá* a *Filip Cenek*, *Maria Komarova*, *Lucie Vítková*, *Darina Žurková*: *Spojené zvukem v Galerii města Blanska*, která probíhala v období 16.11.2024–11.1.2025.

Lucie Vítková je hudební skladatelka, improvizátorka a performerka (akordeon, bicí, hičiriki, syntezátor a step), žijící v České republice a v New Yorku. Přestože se profesně věnuje především hudbě, působí také na výtvarné scéně. Dlouhodobě spolupracovala s výtvarnicí Jolanou Havelkovou na projektech Návrh na změnu partitury, 5 pohlednic a Řeky, s výtvarníkem Pavlem Korbičkou pak na projektech Akustické obrazy a Medialog. Její projekty a grafické partitury byly vystaveny v Domě pánů z Kunštátu v Brně, v galerii Cella v Opavě, v Galerii Blansko a na dalších místech.

*Alžběta Bačíková (*1988) je absolventkou Fakulty výtvarných umění VUT v Brně (Ateliér malířství 2 Luďka Rathouského a Jiřího Franty), a doktorského programu tamtéž. V roce 2017 byla na rezidenci v Egon Schiele Art Centru v Českém Krumlově a absolvovala výzkumný pobyt v Centru pro současné umění v Tel Avivu. Ve svém teoretickém výzkumu i ve vlastní umělecké praxi se Bačíková v posledních letech věnuje reflexi dokumentárních tendencí v současném umění. Především ji v tomto kontextu zajímá kategorie objektivity a přístupy, které podrývají falešnou iluzi o nezaujatosti daného žánru. Soustředí se přitom na médium pohyblivého obrazu a sama pracuje zejména s videoinstalacemi. Individuální tvorbu pravidelně rozšiřuje o spolupráci s dalšími umělkyněmi a působí také jako kurátorka. Bačíková svou tvorbu představuje pravidelně v kontextu české nezávislé umělecké scény, vystavovala ale také v Národní galerii v Praze, v Galerii Emila Filly v Ústí nad Labem nebo v Stúdió Galéria v Budapešti. V roce 2014 byla ve finále ceny Startpoint pro začínající umělce.*

Miharu Micha

(*1971) je česká fotografka působící nejvíce v České republice a Portugalsku. Vystudovala výtvarnou výchovu a ruskou literaturu na Karlově univerzitě v Praze, ve studiích pak také pokračovala na *Universidad Autonoma v Madridu* a *Puškinově institutu v Moskvě*. Zkušenosti nabírala v Národní galerii v Praze nebo *Art Institute of Chicago*.

Miharu Micha ve své práci zkoumá témata propojenosti, soucitu a vnitřní hodnoty všedního dne. Snaží se odrážet holistický přístup k lidstvu, který uznává vzájemnou závislost mezi lidmi, zvířaty, rostlinami a životním prostředím. Její sugestivní fotografie probouzí imaginaci. Miharu Micha pracuje s více médii a zajímá se instalici fotografií na nevšední materiály, své fotografie často doprovází akcí či performance a do díla tak zahrnuje i diváky.

„Inspiraci čerpám z humanistických principů a zároveň je rozšiřuji tak, aby zahrnovaly širší světonázor, který oceňuje blaho všech živých bytostí."

[96]Tamtéž.
[97]*Miharu Micha.* Online. Dostupné z: https://www.miharumicha.com. [cit. 2024-07-29].

Na workshopu v Kopanicích fotografovala esej o tradičním způsobu mytí prádla.

Folklorního tématu se ve své volné tvorbě dotla například sugestivní reportáží, která je inspirována knihou *Americans Parade* od George Georgiu.

10

Folklor v reklamě

Jako zcela přirozené vyústění se jeví využití folklorních motivů v oblasti reklamní, případně módní tvorby. Folklor se tak nezapojuje pouze do fotografie, ale stává se i součástí videoreklam a kampaní v zemích, kde hraje významnou roli v národní identitě – například na Slovensku, ale také v Německu (především v Bavorsku a Schwarzwaldu) či ve Švýcarsku. Folklor inspiruje současné umělce, designéry i hudebníky. Téma národního folkloru je zajímavé nejen pro módní magazíny, ale také pro komerční firmy nebo divadla.

Folklor ve fotografii a reklamní tvorbě představuje silný symbolický jazyk. Přináší s sebou pocit autenticity, tradice a kulturní identity – hodnoty, které oslovují široké publikum a dodávají produktům či službám hloubku a charakter. Zároveň funguje jako vizuální zkratka – odkazuje ke komunitě a pocitu „domova".

Ačkoli by se mohlo zdát, že naše prostředí je prosyceno množstvím kampaní využívajících folklor, není tomu tak – a to je nakonec dobře. V českém kontextu existuje jen několik fotografů, kteří dokázali folklor využít k reklamním účelům s grácií a fotografie povýšit na žánrově hraniční výpověď. V této kapitole se zaměříme na příce Karin Zadrick, Vladimíra Kivy Novotného, Michala Pudelky, přiblížíme si také vizuální identitu skupiny Vesna, která spolupracuje s fotografy Milanem Vopálenským a *Czech Vibes*. Folkloru se ve své práci také mírně dotýká fotografka Bet Orten, nebo Andreas Ortner při fotografování pro renomované módní časopisy.

Karin Zadrick se věnovala folkloru v několika editoriálech pro módní a lifestylové magazíny, podobně jako Michal Pudelka. Vladimír Kiva Novotný využil symboliku folkloru v několika zadáních, například pro *Divadlo Na Zábradlí*. Milan Vopálenský se folkloru dotýká pouze okrajově – vytváří vizuály pro českou kapelu *Vesna*.

Fotografie, které vyčnívají především svým vizuálem, jsou kampaně od Michala Pudelky. Ten totiž modelky situuje do prostředí přírody slovenské vesnice a záměrně toto prostředí využívá jako fotografickou kulisu. Introvertní fotografka Karin Zadrick k fotografiím přistupuje velice femininním, jemným způsobem – kroje spolu s módními modely fotografuje v ateliéru, i když se někdy také vydává do exteriéru. Ten však v jejím pojetí, na rozdíl od Pudelky, nehraje zásadní roli ve vizuální výpovědi. Zadrick věnuje svou pozornost především krojů. Stereotypně nejvíce reklamně působí fotografie Vladimíra Kivy Novotného: jeho využívání blesku a bílého pozadí staví kroje a folklor do nových konotací a dává jim současný, svěží rámec. Velmi citlivé a vkusné jsou také snímky topmodelky Lindy Vojtové, které zhotovil Andreas Ortner.
Fotografové vybraní do této kapitoly jasně ukazují, že prostřednictvím reklamní (popř. módní) fotografie dokážou vytvořit kulturně relevantní obrazy, které svým pojetím přesahují hranice čisté komerce. Jejich práce dává tušit, že i komerční zadání může být příležitostí k osobnímu vyjádření a k novému pohledu na folklor jako živou součást současné kultury. Takové fotografie pak nejsou jen reklamou nebo vizuální atrakcí – stávají se citlivou a svěží výpovědí o tom, co je nám blízké, co nás spojuje a co stále zůstává přítomné i v dnešním světě.

Karin Zadrick

Karin Zadrick má odlišný přístup k zachycování folkloru. Přestože se věnuje převážně módní fotografii, sama se za módní fotografku nepovažuje. V jednom z mála rozhovorů, které kdy poskytla (pro *Český rozhlas Vltava*[98]), vysvětluje, že když fotografuje módu, sama si vybírá designéra i modelky, s nimiž spolupracuje, a zároveň se snaží módní fotografii vtisknout hlubší přesah. Karin Zadrick je autorka, která téměř neposkytuje rozhovory, svou aktuální tvorbu nezveřejňuje online ani nevystavuje – to však nic nevypovídá o její tvorbě samotné, spíše o jejím postoji k životu a sebeprezentaci. Ve skutečnosti je Karin Zadrick pozoruhodnou autorkou, jejíž práce je vizuálně působivá a křehká.

Ve své tvorbě se Karin Zadrick několikrát věnovala i tématu folkloru. Ve spolupráci s oděvní designérkou Denisou Přikrylovou vznikla série fotografií publikovaná v časopisu *Dolce Vita*. V těchto fotografiích se propojuje současný design inspirovaný kroji s autentickými částmi kyjovského a blatnického kroje. Výsledkem jsou unikátní a citlivé snímky, které spojují staré a nové s velkou jemností a úctou. Část nepublikovaných fotografií, které zvou k ohlédnutí za obdobím masopustu a vzdávají hold tradici a řemeslu, byla představena na výstavě *Folklor* (28. 2.–15. 4. 2019) v Showroomu designérky Heleny Daňbujánové. Karin Zadrick si focení krojů později zopakovala i pro časopis *Esence*.

„Miluju kroje. Tradice. Folklor. Nedávno jsem měla možnost je opět fotit. Více v červnové Esenci, přílohy Eura, která bude plná krásných příběhů. Třeba o výtvarnici, která se věnuje rekonstrukci krojů nebo zlatnikovi, který se vydal cestou od zlata ke zlatu a to ke včelařství."[99]

[98]Haladová, Jaroslava: Živý folklor a Code:Mode. 2011. Dostupné zde: https://vltava.rozhlas.cz/karin-zadrick-zivy-folklor-a-codemode-5043039 [cit. 2024-09-02]
[99]*Karin.zadrick.* Online. 2020. Dostupné z: Instagram, https://www.instagram.com/p/CArl6oWHyT3/?img_index=2. [cit. 2024-09-02].

*Karin Zadrick (*1975) Vystudovala obor konceptuální tendence na Fakultě výtvarných umění v Brně pod vedením Petra Kvíčaly a Petera Ronaie. Mimo jiné se věnuje fotografii a multimediální tvorbě. Od roku 2000 žila a tvořila v USA, od roku 2008 žije a tvoří v Praze. Je autorkou nepravidelně vycházejícího tištěného projektu Skici, volných sérií fotografií. Inspirací je pro ni snaha o pochopení vlastní existence a snaha dobrat se nějaké vnitřní pravdivosti v každé oblasti, ve které tvoří. V oblasti módy spolupracuje dlouhodobě s módní návrhářkou Denisou Novou. Fotila pro Elle, Dolce Vita a další. Spolupracuje s umělci, architekty, hudebníky. Byla nominována na Czech Grand Design za rok 2007, 2010 a 2011.*[100] *V současnosti vyučuje na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze.*

[100]*Vernisáž Karin Zadrick: Folklór.* Online.
Dostupné z: https://martinfryc.eu/vystavy/vernisaz-karin-zadrick-folklor/. [cit. 2024-10-05].

Karin Zadrick, fotografie z editorialu pro magazín Dolce Vita, 2014

Karin Zadrick, fotografie z editorialu pro magazín Esence, 2020

Vladimír Kiva Novotný

Vladimír Kiva Novotný je renomovaný reklamní a módní fotograf. Také do jeho tvorby se propsal vliv moravského folkloru. Autor folklorní motivy účelově zobrazuje za bílým pozadím, díky čemuž se může pozornost diváka zaměřit především na barevnost a detaily krojů.

*Vladimír Kiva Novotný (*1977) se věnuje fotografii od roku 1996, na profesní rovině od roku 2000. Je absolventem Institutu tvůrčí fotografie v Opavě, kde také působil jako pedagog. Kromě výtvarné fotografie se věnuje fotografování architektury, designu, reklamní fotografii a portrétní tvorbě. Je zastoupen v několika sbírkách výtvarného umění. Mezi jeho významná ocenění patří čestné uznání v Automotive udělené při IPS International Photo Award. Zároveň vítězství v kategorii Lifestyle v rámci Czech Press Photo a nominací na fotografa roku při udílení Czech Grand Design.*

Vladimír Kiva Novotný, Jízda králů Vlčnov, 2015

Vladimír Kiva Novotný, Jízda králů Vlčnov, titulní fotografie pro Designblok Magazín, 2015

Vinařský obzor 9/2013

Vinařský obzor 6/2013

Vinařský obzor 11/2013

Vladimír Kiva Novotným, portrét herečky Jany Plodkové pro Divadlo Na zábradlí, nedatováno

Vladimír Kiva Novotný, Portrét umělkyně Natalie Perkof, nedatováno

Michal Pudelka

Motivy folkloru a tradic můžeme naleznout také ve fotografiích slovenského módního fotografa Michala Pudelky. Michal Pudelka původně studoval oděvní návrhářství, díky čemuž se přirozeně dostal k fotografování módy. Jeho hravé fotografie se zajímavými kompozicemi využívající několikero modelů současně uchvátily světové návrháře a módní domy. Michal Pudelka se velmi brzy uplatnil jako fotograf světových módních značek. V jeho fotografiích ovšem pozorujeme prvky folkloru a inspiraci jeho kořeny. Jedna z nejsignifikantnější prací tohoto typu byl módní editorial *It takes a Village* pro *Vogue Japan*. Michal Pudelka si pro fotografování vybral lokalitu slovenské obce Čičmany, všechny fotografie si nejprve před kreslil, neboť využívá analogovou technologii a své fotografie téměř vůbec neretušuje. V tomto editorialu může divák rozpoznat tváře slavných modelek jako jsou Barbora Podzimková, Eva Klímková, Barbora Brušková, Lívia Szczygieľová, Anna Piskořová a Alice Niedelská – tři Češky, tři Slovenky.

Michal Pudelka je módní fotograf, narozený v Bratislavě a žijící v Londýně. Mezi jeho klienty patří značky a časopisy jakou jsou např. Valentino, Vogue, Numéro, Time Magazine a CAP 74024, AnOther a další. Pudelka je v současné době zastupován agenturou Katy Barker. Jeho editoriální práce posouvá hranice módní fotografie, často zkoumá surrealistické a snové obrazy. Pudelka staví svou tvorbu na hranici mezi realitou a představivostí, přičemž prezentuje vysokou módu v kontextu momentů, jaké bychom mohli najít ve výjevech z pohádek.[101]

[101] SEATON, Brit. *Ethereal Visions By Michal Pudelka*. Online. Ignant. Dostupné z: https://www.ignant.com/2017/08/09/ethereal-visions-by-michal-pudelka/. [cit. 2024-09-28].

Michal Pudelky, fotografie z módního editorialu It takes a Village, 2017

Vizuál pro kapelu Vesna

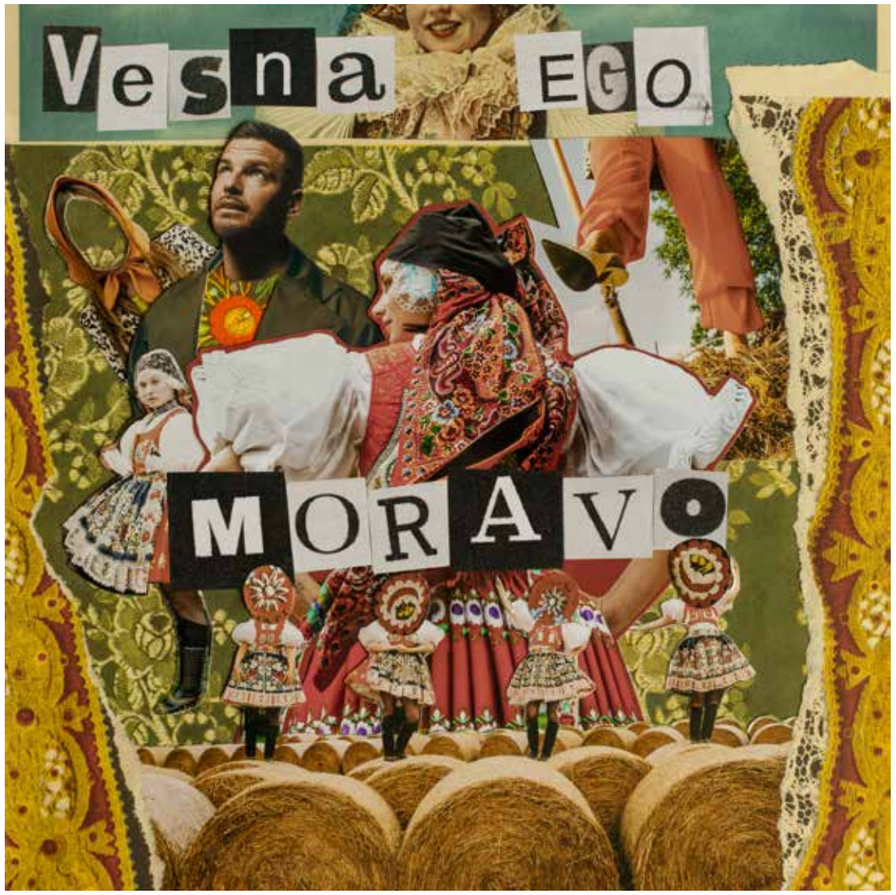
Specifickou kategorií české reklamní a propagační fotografie může představovat vizuální identita popové kapely *Vesna*, která ve své hudbě využívá prvky folkloru. Dvorním fotografem této kapely je Milan Vopálenský, student *Institutu tvůrčí fotografie*, který se ve své volné tvorbě zaměřuje především na autoportréty – například v souborech *Nemastný, neslaný* nebo *Blue Light* – a folklorem ovlivněn není. Nicméně ve spolupráci s kapelou vytvořil několik reklamních fotografií výjimečné kvality. Část z nich kapela využila k propagaci své účasti na Eurovision Song Contest v roce 2023.

Ve fotografiích Milana Vopálenského se, až na koláž k singlu *Moravo*, neobjevují reálné kroje, ale inspirace slovanským folklorem je v nich přítomná velmi silně. Milan Vopálenský zde volně pokračuje ve stylu autorů, jako jsou Karin Zadrick, Vladimír Kiva Novotný či Michal Pudelka. Fotografie díky charakteru ženské kapely jemně balancují na pomezí módní fotografie, folkloru a současné vizuální kultury.

Kromě Milana Vopálenského s kapelou Vesna spolupracuje také ženské produkční studio *Czech Vibes*, které tvoří Markéta Polášková a Magdaléna Fukanová. *Czech Vibes* kromě tvorby videoklipů, na které se specializují, zhotovují také fotografie, které *Vesna* používá ke svojí propagaci. Jako finální vrstvu, která doplňuje celkový proces vizuální identity kapely, mohou být snímky jedné ze samotných členek. Olesya Ochepovskaya je klavíristka skupiny a amatérská fotografka, která pro vizuál kapely přispěla snímky zhotovenými analogovou technikou.

My Sister's Crown, Milan Vopálenský, 2023

Milan Vopálenský, vizuál pro singl Moravo, koláž, 2024

Milan Vopálenský, Vizuál pro album Muzika Slavica, 2023

Milan Vopálenský, vizuál pro album Muzika Slavica, 2023

Czech Vibes, Markéta Polášková, 2024

Olesya Ochepovskaya, 2024

Olesya Ochepovskaya, 2024

Bet Orten

Fotografie Bet Orten se pohybují na pomezí několika žánrů, přesto se velmi úspěšně věnuje komerční tvorbě. Přestože se folkloru téměř vůbec nevěnuje, fotografie pro módní návrhářku Kateřinu Štefkovou dokládají její schopnost vtisknout i čistě módní tvorbě vizuální kvalitu a hloubku. Právě proto jsou tyto snímky zařazeny i do této diplomové práce – neboť ukazují, jakým způsobem lze prostřednictvím módní fotografie vytvářet obrazy, které svým pojetím přesahují hranice čisté komerce.

Bet Orten, fotografie pro módní návrhářku Kateřinu Štefkovou, 2022

Andreas Ortner

Rakousko-německý fotograf Andreas Ortner, trvale žijící v Praze, je uznávaným módním fotografem spolupracujícím s předními značkami a časopisy. V roce 2018 vytvořil pro české vydání časopisu *Harper's Bazaar* šestnáctistránkový „coverstory" s topmodelkou Lindou Vojtovou, která žije v New Yorku. Fotografie jsou citlivě inspirované folklorem a využívají prvky moravských krojů. Přestože modelka pochází z Prahy, prostřednictvím folklorních motivů fotografie pravděpodobně odkazují k jejímu českému původu. Folklor se tak i v tomto případě stává prostředkem asociace s domovem. Přítomnost těchto tradičních prvků v moderním módním kontextu zároveň otevírá otázku, nakolik může být folklor nejen zdrojem inspirace, ale také mostem mezi minulostí a současností – a jak dokáže svou symbolikou posilovat vztah k identitě a kulturním kořenům.

Andreas Ortner, Linda Vojtová pro Harper's Bazaar, 2018

11

Závěr

Ačkoliv to nemusí být na první pohled zřejmé, téma folkloru stále vzbuzuje silné emoce a v jistém smyslu rozděluje společnost. Jedna část veřejnosti jej vnímá spíše negativně – často v souvislosti s jeho rolí v propagandě minulého politického režimu. Druhý tábor naopak folklor přitahuje: ať už se jedná o folkloristy samotné, nebo o jednotlivce fascinované tradicí, lidovým oděvem, hudbou či určitým druhem folklorní mystiky. Folklor představuje nepřehlédnutelný kulturní fenomén, který se výrazně projevuje jak v umění, tak v současné popkultuře. Umělecký přístup k němu se dnes proměňuje – klasické stereotypy jsou narušovány, reinterpretovány či záměrně obraceny.

Téma této diplomové práce vzniklo na doporučení docenta Tomáše Pospěcha. Osobně jsem folklor vždy vnímala jako zcela přirozenou součást života, nikoliv jako oblast, která by měla přímou vazbu na výtvarné umění. Až vlastní umělecká praxe mě přivedla k poznání, že právě propojení těchto dvou světů – folkloru a současného vizuálního jazyka – může být mimořádně inspirativní. V průběhu výzkumu jsem si uvědomila rozsah, v jakém se folklor odráží v současné fotografii, a kolik výrazných autorů se k němu ve své tvorbě vrací.

Folklor přitahuje svou vizuální pestrostí, emocionalitou, ale i hlubokým propojením s tématy identity, původu a kontinuity. Někteří fotografové dlouhodobě dokumentují folklorní slavnosti, jiní se zaměřují na estetiku lidového oděvu, další tematizují otázky paměti, proměny tradice a hledání místa vlastní identity v postmoderním světě. Pro účely této práce bylo zvoleno jednoduché členění do tematických kategorií: folklor v současné etnografické fotografii, momentní fotografii, inscenované fotografii, fotografie folkloru v umění a v reklamní fotografii. Jak však z jednotlivých případových studií vyplývá, hranice mezi těmito přístupy jsou často velmi těsné a vzájemně se překrývají. Zvláštní podkapitola je věnována i *Ohlédnutí*, neformálnímu slováckému „press photu“. Součástí rešerše je také výběr zahraničních autorů, především slovenských fotografů, jejichž tvorba se tématem folkloru zabývá často s podobnou mírou zaujetí i osobní zkušenosti.

Během práce na této diplomové práci jsem si rovněž potvrdila výchozí hypotézu: prostředí, z něhož autor či autorka pochází, mnohdy ovlivňuje způsob, jakým k tématu folkloru ve své tvorbě přistupuje. Tento vztah samozřejmě platí i v rámci obecného uvažování o umění, ale u folkloru – tématu úzce spjatého s kulturní pamětí a regionální identitou – je tato souvislost obzvlášť výrazná. Navzdory častému vnímání folkloru jako něčeho výlučně minulého je patrné, že se k němu společnost – a především mladá generace – opětovně vrací. Aktuálnost tohoto tématu také potvrzuje množství vybraných prací. Folklor není jen nostalgickým odkazem, ale živou součástí života i současné vizuální kultury.

Seznam použité literatury

ADORNO, Theodor W. Schéma masové kultury. 1. vyd. Praha: Oikoymenh, 2009. Oikúmené

BENNETT, G. (1996). The Thomsian Heritage in the Folklore Society (London). Journal of Folklore Research, 33(3), 212–220.

BENEŠ, Bohuslav. *Česká lidová slovesnost: výbor pro současného čtenáře. Lidové umění slovesné.* Praha: Odeon, 1990.

BIRGUS, Vladimír a MLČOCH, Jan. *Česká fotografie 20. století.* Praha: KANT, 2010. ISBN 978-80-7437-026-7.

FROLEC, Václav. Prostá krása. Praha: Vyšehrad, 1984.

HÁNYŠ, Rostislav. *Kašparovy ilustrace Babičky učarovaly i Myslbekovi. Jsou to perly, prohlásil* [online]. iDNES.cz, 2024

HORÁK, Jiří; DUFEK, Antonín a VANČÁT, Pavel. *Jiří Horák: nymfy a rebelové = nymphs and rebels.* Přeložil Elizabeth WALSH-SPÁČILOVÁ. Praha: Positif, 2024. ISBN 978-80-87407-54-7.

HLAVÁČ, Ľudovít. *Martin Martinček.* Fotograf a dielo. Martin: Osveta, 1978.

GRZNÁRIKOVÁ, Jana. *Fotografka Zuzana Pustaiová.* Online, Diplomová práce, vedoucí Josef Moucha. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2023.

Karel Plicka - fotograf, etnograf: [12.3.-8.5.2011 *Městská galerie Zázvorka, Nové Město nad Metují.* V Novém Městě nad Metují: Městské muzeum - Městská galerie Zázvorka, [2011]. ISBN 978-80-87401-04-0.

PLICKA, Karel. *Karel Plicka.* Profily z prací mistrů československé fotografie. Praha: Panorama, 1981.

KLUSÁKOVÁ, Jana a SKÁCEL, Ondřej. *Dobrá fotka je taková, co zanechá něco v hlavě, emocionální otisk, říká fotograf Karel Cudlín* [online]. Český rozhlas Plus, 2020

KOŠUTKOVÁ, Romana. Apolenka z modrotisku. Hodonín: Galerie výtvarného umění v Hodoníně, 2020. ISBN 978-80-85015-79-9.

KOPANICE 2023: Katalog k výstavě fotografií. Katalog. Informační středisko pro rozvoj Moravských Kopanic, 2024.

LAJDOVÁ, Petra. *Slovenská renesancia: keď krása vychádza na svetlo: (2012-2014) Slovak Renaissance : when beauty comes to light.* Bratislava: Fortuna Libri, [2019]. ISBN 978-80-8142-885-2.

LEICA GALLERY PRAGUE. *Pavel Vavroušek* [online].

LEŠČÁK, Milan a Oldřich SIROVÁTKA. Folklór a folkloristika: (o ľudovej slovesnosti). Bratislava: Smena, 1982

LIGHT READINGS MAGAZINE. *Markéta Luskačová: Photography in her own words* [online]. 2017

LUSKAČOVÁ, *Markéta. Markéta Luskačová: fotografie = photographs:* 1964-2014. Praha: Leica Gallery Prague, c2014. ISBN 978-80-905103-4-0.

NÁRODNÍ GALERIE PRAHA. *Jiří David: Apoteóza* [online]. [cit. 2025-06-12].

SEDLÁČKOVÁ, Petra. *Proměny pojetí ilustrace Babičky.* Brno, 2015. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav hudební vědy. Vedoucí práce PhDr. Dagmar Koudelková.

TAYLOR, Liba a KOSTRHUN, Jan. *Víchernice: mizející parádnice Moravy.* [Hodonín]: Jihomoravská komunitní nadace, 2018.

ŽIDLICKÝ, Vladimír. Lidé, kroje, tradice: Bavory, Břeclav, Stará Břeclav. Valtice. Brno: David Židlický/Atelier Zidlicky, c2013. . ISBN 978-80-905608-0-2.

Elektronický zdroj

https://alžbetajungrova.com/
https://art.ceskatelevize.cz/
http://artikl.org/
https://asociacefotografu.com
https://bartoszfratczak.com/
https://betorten.com/
https://ct24.ceskatelevize.cz/
https://docs.google.com/
https://domazlicky.denik.cz/
http://www.digitalniknihovna.cz/
https://www.ceskatelevize.cz/
https://www.czechdesign.cz/
https://www.databazeknih.cz/
https://www.denik.cz/
https://www.emmabrilla.sk/
https://www.fotoskoda.cz/
https://www.galerie-mk.cz/
https://www.galeriekodl.cz/
https://www.ghmp.cz/
https://www.idnes.cz/
https://www.ignant.com/
https://www.impuls.cz
https://www.instagram.com/
https://is.muni.cz/
https://is.slu.cz/
https://janvytiska.art/
https://www.jaroslavpulicar.cz/
https://www.jizdakralukunovice.cz/
http://www.jstor.org/
http://www.karasekcejkova.com/
https://kiva.cz/
https://www.lgp.cz/
https://libenarochova.cz/
https://lightreadingsmag.wordpress.com/
https://www.lidovakultura.cz
https://martinfryc.eu/v
https://www.marekmusilfoto.cz/
https://www.mikulov.cz/
https://www.moravstichorvati.cz/
https://www.mucha-epopej.cz/
https://www.moma.org/
https://www.mzp.cz/
https://www.ngprague.cz/
https://www.offformat.cz/
https://ohlednuti.uh.cz
https://www.phil.muni.cz/
https://www.petralajdova.com/
https://www.pinterest.com/
https://plus.rozhlas.cz/
https://www.positif.cz/
https://www.pustaiova.com/
https://salcininkaikultura.lt/
https://sbirky.moravska-galerie.cz/
https://slovacky.denik.cz/
https://www.tradicevobrazech.cz/
https://www.unesco-czech.cz/
https://www.vesnamusic.com/cs
https://vltava.rozhlas.cz/
https://www.vskk.cz/
http://itf.cz/
https://itf-new.slu.cz
https://www.webumenia.sk/

Jmenný rejstřík

Adamcová, Hana 77, 83
Adorno, Theodor W. 19
Aleš, Mikoláš 30
Bačíková, Alžběta 222, 223
Beneš, Bohuslav 20
Brilla, Emma 156, 188, 191
Brušková, Barbora 250
Bublíková, Jitka 134
Chalupecký, Jindřich 47, 222
Cudlín, Karel 74
Čáslavská, Veronika 168
Dařbujánová, Helena 234
David, Jiří 44, 45
Demjanovič, Dávid 54, 55, 56, 57
Dias, Pavel 69
Dobrovský, Jan 74
Dundes, Alan 18
Dvořák, Antonín 30
Džadoň, Tomáš 50, 51
Erben, Karel Jaromír 30, 31
Fišerová, Lucia 200
Fojtík, Libor 76
Frolec, Václav 19
Frątczak, Bartosz 156, 210, 211, 217, 218, 219
Funke, Jaromír 65, 70
Fukanová, Magdalena 254
Gajdošová, Iva 79
Gálik, Ľubomír 134
Geertz, Clifford 18
Gottfried, Johann 18
Horák, Jiří 71, 72, 73
Horáček, Jan 69
Horkheimer, Max 19
Hlôška, Milan 81
Ingr, Pavel 83
Janošová, Martina 134
Jilík, Jiří 25
Jungrová, Alžběta 106, 114, 117
Jurkovič, Dušan 30
Kačan, Robert 134
Karásek Čejková, Michaela 156, 157, 158, 160, 161, 162, 163, 164, 166
Kašpar, Adolf 30, 40, 41, 42
Klimková, Eva 250
Kokolia, Vladimír 47
Korček, Peter 86, 98, 99
Korvas, Josef 74
Kostrhun, Jan 92
Koudelka, Josef 69, 70
Košutková, Romana 60, 61
Koval, Marek 222
Kozůbková, Jana 134
Králíková, Lucie 158
Krajčíková, Hana 134
Kvíčala, Petr 58, 235
Kádnerová, Michaela 114
Laura, Wlasta 156, 184, 187
Lada, Josef 30, 32
Lajdová, Petra 156, 194, 195, 199
Lubojacký, Jiří 156, 178, 182
Luskačová, Markéta 70, 71, 107
Maděryčová, Zlata 172
Malůšek, Marek 74
Maršálek, František 71
Mánes, Josef 31
Micha, Miharu 134, 228
Mika, Vladimír 168
Mitríková, Jarmila 54, 55, 56, 57
Mucha, Alfons 30, 33, 44
Mrázková, Olga 134
Musil, Marek 106, 137
Němcová, Božena 30
Niedelská, Alice 250
Nová, Denisa 235
Novotný, Vladimír Kiva 232, 233, 244, 245, 248, 249, 254
Ochepovskaya, Olesia 254
Orten, Bet 232, 260, 261

Ortner, Andreas 232, 233, 262, 263
Perkof, Natalie 58, 59, 249
Piškořová, Anna 250
Pijáček, Rostislav 77
Plamitzerová, Kateřina 158
Plicka, Karel 64, 65, 68
Podzimková, Barbora 250
Polášková, Markéta 254, 258
Pospěch, Tomáš 69, 106, 118, 119, 266
Pudelka, Michal 232, 233, 250, 253, 254
Pupiková, Michaela 168
Pulicar, Jaroslav 69, 107, 108, 109
Pustaiová, Zuzana 156, 200, 204, 209
Raupp, Erwin 64, 65
Redfield, Robert 18
Rochová, Liběna 48, 49
Ronái, Peter 235
Růžička, Othmar 36, 39
Smetana, Bedřich 30
Socháň, Pavol 204
Sokolová, Věra 222
Staňková, Jitka 106, 130, 134
Stracha, Jiří 134
Stránský, Michal 76
Šebek, Jan 134
Šedá, Kateřina 46, 47
Šilha, Václav 156, 168, 170
Šrámek, Jan 61
Šreiter, Jindřich 74, 75, 134
Štecher, Martin 106, 122, 129, 134
Taylor, Líba 86, 92, 93, 94, 95, 97
Thomson, William John 20
Trusková, Miroslava 134
Tvarůžek, Vladislav 134
Uprka, Jože 30, 34, 35
Vano, Robert 156, 172, 173
Vavroušek, Pavel 74, 75
Vechunová, Pavla 76
Velíšek, Martin 42
Veselý, Petr 58
Vesna 232, 254, 255
Vidman, Jiří 168
Vítková, Lucie 222, 223
Vlková, Veronika 60, 61
Vojtová, Linda 233
Vondrouš, Roman 110, 113
Vopálenský, Milan 232, 233, 254, 255, 256, 257
Vytiska, Jan 52, 53, 54
Yohoyama, Yoshimi 106, 142, 151, 153
Zadrick, Karin 232, 233, 234, 241, 243, 254
Zavadilová, Marie 64, 66, 67, 134, 136
Židlický, Vladimír 86, 87, 88, 89, 91

Folklor v současné české fotografii
Teoretická diplomová práce
Mgr. BcA. Wlasta Laura Laurenčíková
Institut tvůrčí fotografie
Vedoucí práce: doc. Mgr. et. MgA. Tomáš Pospěch, Ph.D.
Oponent: Mgr. et. MgA. Roman Franc
Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta
Institut tvůrčí fotografie
Opava 2025

Počet znaků: 143656

